

SINHALI

මුස්ලිම්වරුන් සඳහා මාර්ගෝපදේශයක්

The Co-operative Office for Call & foreigners Guidance at Sultanah
under the supervision of Ministry of Islamic Affairs and Endowment and Propagation and Guidance
Tel. 4240077 Fax 4251005 P.O.Box 92675 Riyadh 11663 E-mail : Sultanah22@hotmail.com

منهاج المسلم

أعدده وترجمه للغة السنهالية

شعبة توعية الجاليات بالزلفي

الطبعة الأولى: ١٤٢٢/٨

٢٠٠٢ هـ المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالزلفي ، ١٤٢٢ هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالزلفي

منهاج المسلم - الزلفي .

... ص : ٥ سم

ردمك : ٥ - ٠٦ - ٨٦٤ - ٩٩٦٠

(النص باللغة السنهالية)

١- الشريعة الإسلامية ٢- الفقه الإسلامي أ- العنوان

٢٢/٣١٨٥

ديوي ٢٥٠

رقم الإيداع : ٢٢/٣١٨٥

ردمك : ٥ - ٠٦ - ٨٦٤ - ٩٩٦٠

الصف والإخراج: شعبة توعية الجاليات بالزلفي

منهاج المسلم

මුස්ලිම්වරුන් සඳහා මාර්ගෝපදේශයක්

අල්ලාහ් කෙරෙහි විශ්වාස කිරීම

මුස්ලිම්වරයෙකු දෙවියෙකු සිටින බවත්, ඔහු අභය හා පොළොව නිර්මාතෘ කළ බවත්, ඔහු ප්‍රසිද්ධ හා ගුප්තවූ කරුණු සියල්ල දැන සිටින බවත්, සෑම දේ නිර්මාතෘ කළේ හා පරිපාලනය කරන්නේ ඔහු බවත්, වන්දනාමාන බල මගියෙකු සුදුස්සා ඔහු හැර අන් කිසියම් කෙනෙකු නොමැති බවත්, ඔහු කිසිදු උනන්දු හෝ අවුපාවු හෝ නොමැති පරිපූර්ණ වන්නයා බවත් විශ්වාස කළ යුතුය. මෙය ආධාරය හා බුද්ධිය සාධක මගින් තහවුරුවේ.

ආධාරය සාධක

අල්ලාහ් දෙවියන් වහන්සේ සිටින බවත් ඔහු සෑම නිර්මාතෘත්ව මො පාලනය කරන බවත් ඔහුට අලංකාර නාමයන් හා ලක්ෂණයන් තිබෙන බවත් ඔහුම සාකෂි දරා මෙසේ ප්‍රකාශ කරයි.

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ، يُعْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ، أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ، تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ [الأعراف: ٥٤]

නිසැකයෙන්ම, මෙලාගේ දෙවියා අල්ලාහ්. මහු කවරෙකු නම්, අහස හා පොළොව දින හයකින් නිර්මාණය කළාය. පසුව අර්ෂ (සිංහාසන)යෙහි තම පාලනය පිහිටුවේ. මහු දහවල රාත්‍රියෙන් වසන්තය. එම රාත්‍රිය සිප්පයෙන් දහවල ලුහු බිඳමින් යන්නේය. මහුම ඉර, හඳ හා තාරකා යනාදීන් නිර්මාණය කළාය. ඒ සියල්ල මහුගේ අණට යටත්ව පවතින්නේය. දැනගන්න. නිර්මාණය කිරීමේ හා අණ කිරීමේ බලය මහුටම හිමිවේ. විශ්වයේ අධිපතියාවූ අල්ලාහ් භාග්‍ය බල සම්පන්නය. (අල්කුර්ආන්-7:54)

﴿أَنْ يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ [القصاص: ٣٠]

මුසා (නබිතුමනි)! විශ්වයෙහි අධිපතියාවූ අල්ලාහ් හෙතම මමය. (අල්කුර්ආන්-28:30)

﴿إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ [طه: ١٤]

අල්ලාහ් මමය. වන්දනාමාන බල මහිමයට සුදුසු දෙවියා මා හැර අන් කිසිවෙකු නොමැත. ඵලාචිත්, මහට යටහත් වන්න. මාව සිහිකිරීම වස් නැමදුම ඉටුකරන්න (අල්කුර්ආන්-20:14)

﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا، فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾

[الأنبياء: ٢٢]

ඒවාහි (අහස හා පොළොවෙහි) එකම අල්ලාහ් හැර වෙනත් දෙව්වරුන් සිටියේනම්, එවාහි පැවැත්ම පරිහානියට පත්ව ඇති. එබැවින්, ඔවුන්ගේ ව්‍යාජ වර්ණනා කෙරෙහි අර්ෂ (නම්වූ සිංහාසන)යට හිමිකාරයා වූ අල්ලාහ් ඉමහත් පවිත්‍රවත්ත යාය. (අල්කුර්ආන්-21:22)

විවිධ ලෝක හා විවිධ නිර්මාතෘ සියල්ල තමාම නිර්මාතෘ කළ දෙව් කෙනෙකු සිටින බවත්, එම දෙවියා අල්ලාහ් බවත් සාක්ෂි දරයි. මක්නිසාදයත්, මෙලොව මො නිර්මාතෘ කළේ තමා බව තර්ක කරන්නා ඔහු (අල්ලාහ්) හැර මෙලොවෙහි අන් කිසිවෙකු හෝ නොමැත. එසේම, මවත්තෙකු නොමැතුව මැවීම නිර්මාතෘවීමද සාර්ථක නොවන බව මිනිස් බුද්ධියද පිළිගනී. එබැවින්, මෙවන් ආධාරය, බුද්ධිය හා වෙනත් සාදක මගින් අල්ලාහ්වද සෑම දේ මො පාලනය කරන ඔහුගේ බල මහිමයද පැරැත්තන් හා පසු වසත්තන් වන්දනාමානය කිරීමට සුදුසු එකම දෙවියා ඔහු බවද මුස්ලිම් වරයා විශ්වාස කරන්නේය.

සෑම දේ නිර්මාතෘ කර පාලනය කරන්නා අල්ලාහ්ය. ඔහුගේ පාලන බලයෙහි කිසියම් ආදේශ කරුවෙකු නොමැත. අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

[الْقَائِمِينَ] ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

ප්‍රශංසා සියල්ල සමස්ත විශ්වයම මො පාලනය කරන අල්ලාහ්ටම හිමිවේ. (අල්කුර්ආන්-1:1)

බුද්ධිමය කාඩ්ක

- 1-කුඩා හෝ ලොකු හෝ සැම දේ නිර්මාතෘ කළේ අල්ලාහ් පමණි. අල්ලාහ් '(නබිතුමනි!) සැම දේ නිර්මාතෘ කළේ අල්ලාහ්ම බව (බව) පවසන්න. (අල්කුර්ආන්-1:16) යනුවෙන් පවසන්නේය.
- 2-මැවීම් සියල්ලත්ම ආහාර පානය සපයන්නේ අල්ලාහ්මවේ. අල්ලාහ් 'ආහාර පානයන් සැපයීම සඳහා අල්ලාහ් වගකීම් නොකියන කිසිදු පණ ඇති ජාතියක් හෝ පොළොව තලය මත නොවන්නේය. (අල්කුර්ආන්-11:6) යනුවෙන් පවසන්නේය.
- 3-අල්ලාහ්ගේ පාලන බල මහිමය පිළිබඳව නිවැරදි මිනිස් බුද්ධිය සාක්ෂි දරන බව මිනිසුන් සැම දෙනා තම සිත්සතත් මගින් දැන සිටිති. මේ පිළිබඳව අල්ලාහ් 'අහස් හතෙහි පාලකයා (දෙවියා) හා උතුම්වූ අර්සයෙහි පාලකයා (දෙවියා) කවරෙකුද ? යනුවෙන් (නබිතුමනි බව මිනිසුන්ගෙන්) විමසනු. නිසැකයෙන්ම, ඔහු අල්ලාහ්මයවේ බව ඔවුහු පවසති' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-2:28,86,87)
- 4-අල්ලාහ් සැම දෙයකටම හිමිකාරයා හා පොදුවෙන් සැම කාර්යම සිය මතය පරිදි පරිපාලනය කරන්නාය. අල්ලාහ් මේ බව 'මබ්ලාට අහසෙන් හා පොළොවෙන් සිට ආහාර පානය සපයන්නේ කවරෙකුද ? (මබ්ලාගේ) කන්දීමේ හා පෙනීමේ ශක්තිය කවරෙකුගේ බලයෙහි රැඳී පවතින්නේද? තවද, ප්‍රාණය නැති දේයින් සිට ප්‍රාණය ඇති දේද, ප්‍රාණය ඇති දේයින් සිට ප්‍රාණය නැති දේද මතු කරන්නේ කවරෙකුද ? තවද, (සර්ව විශ්වයෙහි) පැවැත්ම සැලසුම්කර

පරිපාලනය කරන්නේ කවරෙකුද ? යනුවෙන් (නබීතුමනී) බො විමසන්න. පවිගස මවුහු ‘අල්ලාහ්’ යනුවෙන් පිළිතුරු දෙවි. එසේනම්, ඔහු කෙරෙහි බෙලා බැති සිතින් සිටිය නොහැකිද ? යනුවෙන් (බො) විමසන්න. නිසැකයෙන්ම, බෙලාව නිර්මාණයකර පාලනය කරන අල්ලාහ් හෙතම ඔහුමය. මෙම සත්‍යතාවයෙන් පසුද (බෙලා) ඔහුට කිසිකරුවී වන්දනාමානය නොකළේනම්) එය (බෙලාට) නොමගක් හැර කිසිවක් නොවන්නේය’ යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-10:31,32)

එසේම, පැරැන්නන් හා පසු කාලයෙහි ජීවත්වන්නන් සැම දෙනාටම වන්දනාමානය කිරීමට සුදුසු දෙවියා අල්ලාහ් බවත් වන්දනාමානය කිරීමට සුදුස්සා ඔහු හැර අන්කිසියම් කෙනෙකු නොමැති බවත් මුස්ලිම්වරයෙකු විශ්වාස කළ යුතුය. අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَانِمًا بِالْقِسْطِ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْغَزِيُّ الْحَكِيمُ﴾ [آل عمران: 18]

අල්ලාහ් නීතිය (යුක්තිය) පිහිටුවන තැනැත්තා ලෙස සිටි යඳි (කිසිකරුවී) වන්දනාමානය කිරීමට සුදුස්සා ඔහු හැර කිසි වෙකු නොමැති බව ඔහුම සාකෂී දරයි. එසේම, මලක් (සුර දුත) වරුන්ද ඥානවන්තයින්ද මෙසේම සාකෂී දරති. ඔහු හැර වන්දනාමානය කිරීමට සුදුස්සා අන් කිසිවෙකු නොමැත. ඔහු සියුම් බුද්ධිමතා හා ඥානවන්තයාය. (අල්කුර්ආන්-3:18)

﴿وَالْهَيْكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾ [البقرة: 163]

තවද, ඔබලාගේ දෙවියා හෙතම එකම දෙවියාය. වන්දනා මාතෘකා කිරීමට සුදුසු දෙවියා ඔහු හැර අන් කිසියම් කෙනෙකු හෝ නොමැත. ඔහු අසීමිත කාරුණික වන්තයාය. අපරිමිත ආදර වන්තයාය. (අල්කුර්ආන්-2:163)

සෑම රජුලේ හෙවත් අල්ලාහ්ගේ දූත වරුන්ගේම පණිවිඩය වූයේද, ඔවුහු තම සමාජයින් කැඳවූයේද එකම දෙවියෙක්වූ අල්ලාහ්ට පමණක් වන්දනාමාතෘකා කළ යුතු බවටය. මෙය වන්දනාමාතෘකා කිරීමට සුදුස්සා අල්ලාහ් පමණක් වීමට සාදක වේ. තනි තුන් (අලෙ) තුමා, තනි හුද් (අලෙ) තුමා, තනි සාලිහ් (අලෙ) තුමා හා තනි ජුහෙබ් (අලෙ) තුමා යනාදි අල්ලාහ්ගේ දූතයින් තම සමාජයින් අමතා මෙසේ කඳවන්නට වූහ.

[يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ﴿٥٩﴾ (الأعراف: ٥٩, هود: ٨٤, ٦١, ٥٠)]

මාගේ සමාජයින්, අල්ලාහ්ට (පමණක්) වන්දනාමාතෘකා කරන්න. ඔහු හැර වන්දනාමාතෘකා කිරීමට සුදුසු දෙවියෙකු ඔබලාට නොමැත. (අල්කුර්ආන්-7:59, 11:50, 61, 84)

එසේම, අල්ලාහ් අල්කුර්ආනයෙහි මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾

[النحل: ٣٦]

නිසැකයෙන්ම, ඔබ අල්ලාහ්ට (පමණක්) වන්දනාමාතෘකා කරන්න. තෘගුන් (ව්‍යාජ දෙවි) වරුන්ගෙන් වැළකී සිටින්න. යනුවෙන් දේශනා කිරීම සඳහා අපි සෑම සමාජයන් කලාම රජුලේ හෙවත් දූතවරයෙක් එව් අත්තෙළු.

(අල්කුර්ආන්-16:36)

තනිතායක මුහම්මද් (සල්) තුමා අබ්දුල්ලාහ් බින් අබ්බාස් (රලි) තුමා අමතා මෙසේ පැවැසීය.

[إِذَا سَأَلْتَ فَسْأَلَ اللَّهُ وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ] (رواه الترمذي)

මබ යමක් අයැදින්නේනම්, අල්ලාහ්ගෙන්ම අයැදින්න. උපකාරයක් පතන්නේනම්, අල්ලාහ්ගෙන්ම පතන්න. (නිර්මිද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

තනි මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ වදනක් උබ්බාදා බින් සාමිත් (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[اللَّهُ لَا يُسْتَعَاثُ بِشَيْءٍ، وَإِنَّمَا يُسْتَعَاثُ بِاللَّهِ] (رواه الطبراني)

මාගෙන් ආරක්ෂා පතනු නොලැබේ. නිසැකයෙන්ම, ආරක්ෂා පැතිය යුත්තේ අල්ලාහ්ගෙන් පමණක්ය. (තබරානි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

තනි මුහම්මද් (සල්) තුමා පැවැසූ බව ඉබ්නු උමර් තුමා (රලි) මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ أَشْرَكَ] (رواه الترمذي)

කවරෙකු අල්ලාහ් හැර අන් කිසියම් දෙයකු මත දිවුරා ප්‍රකාශ කරන්නේද, මහු (අල්ලාහ්ට) ආදේශ කළේය. (නිර්මිද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

තනි මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ වදනක් ඉබ්නු මස්උද් (රලි) මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[إِنَّ الرُّقَى وَالْتَّمَانِمَ وَالْتَّوَلَةَ شِرْكٌ] (رواه أحمد وأبو داود)

නිසැකයෙන්ම, මතුරීම, දාදු කැටය පැළඳීම හා (සැමියා යටහත්වීම සඳහා බිරිඳ කරන) මත්ත්‍රය කිරීම (අල්ලාහ්ට) ආදේශ කිරීමකි. (අහ්මද් හා අබුදාවුද් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

එසේම මුස්ලිම්වරයෙකු අල්ලාහ්ට අලංකාර නාමයන් හා උතුම් ලක්ෂණයන් ඇති බවත් ඒවා මහුට හැර අන් කිසි දෙයකට හෝ ආදේශ කිරීම, ඒවාට වැරදි අර්ථගත කිරීම, එවා ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හා ඒවා මැවිලිවල ලක්ෂණවලට සමාන කිරීම යනාදීන් නොකළ යුතු බවත් විශ්වාස කළ යුතුය.

තවද, අල්ලාහ්ට කුමන නාමයන් හා ලක්ෂණයන් ඇති බව අල්ලාහ් හා තබිනායක (සල්) තුමා තහවුරුකර ඇත්තේද ඒවා එලෙසම පිළිගත යුතු අතර, අල්ලාහ්ට කිසිදු අඩුපාඩු හෝ බැලහිතකම් නොමැති බව අල්ලාහ් හා තබිනායක (සල්) තුමා යමක් ප්‍රතික්ෂේපකර ඇත්තේද ඒවා එලෙසම ප්‍රතික්ෂේප කළ යුතුය. අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَاللَّهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوا بِهَا وَذُرُوا الدِّينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ﴾

[الاعراف: ١٨٠] ﴿سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

අල්ලාහ්ට අලංකාරවත් නාමයන් තිබේ. බෙලා මහුගෙන් එමගින්ම ප්‍රාර්ථනා කරන්න. මහුගේ නාමයන් වැරදි සහගතව පරිහරණය කරන්නත් (ප්‍රතික්ෂේප කොට) අන් හරින්න. මවුන් ගේ ක්‍රියාවන් සඳහා මවුන්ට (සුදුසු) කුලිය ලැබෙනු ඇත.

(අල්කුර්ආන්-7:180)

﴿قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ، أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾

[الإسراء: ١١٠]

බෙලා (ඔහුව) අල්ලාහ් යනුවෙන් හෝ අර්ථගාමී යනුවෙන් හෝ (කැඳවා) ප්‍රාර්ථනා කරන්න. බෙලා කිසියම් තාම යෙන් හෝ ඔහුව (කැඳවා) ප්‍රාර්ථනා කළේද, ඔහුව (විවිධ) අලංකාරවත් නාමයන් තිබෙන්නේය. (අල්කුර්ආන්-18:110)

එසේම අල්ලාහ්ගේ දූතවරයා වූ නබිනායක මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ වදන්වලද සාදකයන් තිබේය. එතුමා පැවසූ බව අබු හුරේරා (රලී) තුමා මෙසේ පවසන්නේය.

[يُضْحِكُ اللَّهُ إِلَى رَجُلَيْنِ يَقْتُلُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ، كَلَامًا فِي الْجَنَّةِ]

(مفق عليه)

අල්ලාහ් පුද්ගලයන් දෙන්නෙකු කෙරෙහි සිනහවන්නේය. ඔවුන්ගෙන් කෙනෙකු අනෙකා ඝාතනය කළාය. ඔවුන් දෙදෙනාම ස්වර්ගයෙහි සිටිති. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ඇසුරෙනි)

[لَا تَزَالُ جَهَنَّمُ يُلْقَى فِيهَا وَهِيَ تَقُولُ : هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ؟ حَتَّى يَضَعَ رَبُّ الْعِزَّةِ فِيهَا رَجُلَهُ - وَفِي رِوَايَةٍ قَدَمَهُ - فَيَنْزَوِي بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ ، فَتَقُولُ قَطُّ قَطُّ]

(مفق عليه)

අපායට අදාළ සුදුස්සන් එහි පිවිසෙමින් සිටිති. එවිට අපාය 'තවත් සිටින්නෙහිද? තවත් සිටින්නෙහිද?' යනුවෙන් අසමින් සිටී. අවසානයේදී දෙවියා තම කකුල (වෙනත් වාර්තාවෙහි තම පාදය) එහි තබයි. එවිට එහි සමහරුන් සමහරුන් සමග එකතුවී තදබදයෙන් සිටිති. එවිට අපාය 'ප්‍රමාණවත්වේ, ප්‍රමාණවත්වේ' යනුවෙන් පවසයි.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

තබ්‍රි මුහම්මද් (සල්) තුමා පැවැසූ බව අතස් (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[يَقْبُضُ اللَّهُ الْأَرْضَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَيَطْوِي السَّمَاءَ يَمِينَهُ ، ثُمَّ يَقُولُ : أَلَا أَلَمَلِكُ ، أَلَيْسَ مُلُوكُ الْأَرْضِ ؟] (رواه البخاري)

පරලොව දිනයෙහි අල්ලාහ් (තම වමතින්) පොළොව අත් පත්කර තම දකුණු අතින් අහස අකුලා ගනී. පසුව ‘පාලනය කරන රජු හෙතම මමය. මේ පොළොවෙහි රජුන් කොහිද ?’ යනුවෙන් අල්ලාහ් විමසයි. (බුහාරි ශ්‍රිත්ථය ඇසුරෙනි)

මුස්ලිම්වරයෙකු අල්ලාහ්ගේ අලංකාර නාමයන් විශ්වාසය කරන කළද, එමගින් අල්ලාහ්ව වර්ණනා කරන කළද අල්ලාහ් ගේ අන මැවිලිවල අත්වලට සමානව පවතින බව උපමා කොට කිසිදු අර්ථයෙන් හෝ සිතාගත නොයුතුය. එවන් සිතුවිලි කිසි යම් විටක හෝ මහුගේ සිත්සතත් තුල හැඟිය නොයුතුය. මේ බව අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

[الشورى : ١١] لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

මහු (අල්ලාහ්) හා සමානව කිසිවක් නොමැත. මහු සැම දේ ශ්‍රවණය කරන්නා හා තෙත් යොමා සිටින්නාය.

(අල්කුර්ආන්-42:11)

සහාබාවරුන් ප්‍රිය කිරීම

තබ්‍රිනායක මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ සහාබාවරුන් හෙවත් අනුගාමිකයින්ද එතුමාගේ පවුල් යෑතින්ද ප්‍රියකිරීම අනිවාර්ය

බවත්, මවුහු අන් මුස්ලිම් වරුන් හා විශ්වාස වන්තයින්ට වඩා ඉතා ශ්‍රේෂ්ඨවන්තයින් බවත් මුස්ලිම්වරයා විශ්වාස කළ යුතුය. මවුන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨභාවයෙහි වෙනස්කම් තිබේ. මවුහු ඉස්ලාම් ධර්මයෙහි පිවිසී ස්ථාවරය මත මවුන්ගේ තරාතිරමෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ භාවය පවතී. මවුන් අතර ඉතාම ශ්‍රේෂ්ඨ වන්තයෝ තබිතායක තුමාගේ විශේෂවෙන් පසු කලීෆා (ජනාධි පති) තනතුර දැරූ අබුබක්ර් බින් සිද්දික් (රලි) තුමා, උමේ බින් කත්තාබි (රලි) තුමා, උස්මාත් බින් අෆ්වාන් (රලි) තුමා හා අලි බින් අබීතාලිබ් (රලි) තුමා යන සතර දෙනාය.

පසුව තබිතායක තුමා විසින් ස්වර්ගවාසීන් බව සුභාරංචිය පතනලද දස දෙනාය. මවුහු කලීෆාවරුන් සතර දෙනා සමග තල්හා බින් අබ්දුල්ලාහ් (රලි) තුමා, සුබයිර් බින් අවාමි (රලි) තුමා, සාද් බින් අබී වක්කාස් (රලි) තුමා, සර්ද් බින් ෂෙසද් (රලි) තුමා, අබු උබයිදා ආමර් බින් අල්ජර්රාහ් (රලි) තුමා, අබ්දුර් රහ්මාන් බින් අවෆ් (රලි) තුමා යන්නන්ය. පසුව බද්ර් යුද්ධයට සහභාගිවූ අයද, පසුව ස්වර්ගවාසීන් ලෙස සුභාරංචි පතනලද ඉහත කී දස දෙනා හැර ආතිමා (රලි) තුමිය, ඇගේ පුත්‍රයන්වූ හසන් සහ හුසෙයින් (රලි) තුමන්, සාබිත් බින් ෂෙකස් (රලි) තුමා, බිලාල් බින් රහාහ් (රලි) තුමා හා මෙවන් අයවෙ.

මෙසේම, ඉස්ලාමය වෙනුවෙන් කැපවී කටයුතු කළ ඉමාම් වරුන් (විද්වතුන්) ගරු කිරීම හා මවුන්ට ගෞරවය දැක්වීම අවශ්‍ය බව මුස්ලිම්වරයා විශ්වාස කළ යුතුය. මවුන් සහාබා වරුන්ගේ කාල පරිච්ඡේදයෙන් පසුවු පළවෙනි හා දෙවැනි කාල පරිච්ඡේදවල විසූ කාරිවරුන් (අල්කුර්ආනය කටපාඩම්

කර අලංකාර කළයෙත් පාරායනා කරන්නන්), උකහාවරුන් (නීති පද්ධතියෙහි විශාරදයින්), මුහද්දිස්වරුන් (නතිවදන් විවරණ පිළිබඳ විද්වතුන්) හා මුෆ්සිර්වරුන් (අල්කුර්ආනයෙහි අර්ථ විවරණ පණ්ඩිතයින්) යන්නන්ය.

එසේම, මුස්ලිම්වරුන්ගේ කාර්ය හා කටයුතුවල නායකත්වය දරන අමිර්වරුන්ට කිකරුවීම, මවුන් ගරුකිරීම, මවුන් හා එක්ව ඉස්ලාමය වෙනුවෙන් යුද්ධ කිරීම යනාදීන් අනිවාර්ය බවත් මවුන්ට එරෙහිව කටයුතු කිරීම හරාම් (තහනම්) බවත් මුස්ලිම් වරයා විශ්වාස කළ යුතුය.

එබැවින්, ඉහත සඳහන් අය කෙරෙහි හැසිරීමේ සමහර සාරධර්මයෙන් පිළිපැදීම අනිවාර්යවේ.

සභාඛාවරුන් හා නඹ් පවුල් ඥාතීන්

අල්ලාහ් හා ඔහුගේ වක්තාවරයා වූ නබිනායක මුහම්මද් (සල්) තුමා මවුහු ප්‍රියකරන බැවින් මුස්ලිම්වරයාද මවුන්ව ප්‍රිය කළ යුතු අතර, මවුහු වෙනත් මුස්ලිම් හා විශ්වාසීන්ට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨයින් බවද විශ්වාස කළ යුතුය. මේ බව අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ [التوبة : ١٠٠]

තවද, මුහාජිර්වරුන් හා අන්සාර්වරුන් අතර, ප්‍රථමයෙන් (විශ්වාස කිරීමෙන්) අභිබවා ගිය අය හා මවුන්ව (සැම) කුසල් ක්‍රියාවන්හිම අනුගමනය කළ අය සිටින්නේද, මවුන් ගැන

අල්ලාන් තාප්තියට පත්වේ. ඔවුන්ද ඔහු ගැන තාප්තියට පත් වෙති. (අල්කුර්ආන්-9:100)

තඛ්තායක මුහම්මද් (සල්) තුමා පැවසූ බව අබු සර්ද් (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي فَإِنْ أَحَدَكُمْ لَوْ لَفِقَ مِثْلَ أَحَدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ]

[وَلَا تَصِفْهُ] (رواه أبو داود)

මාගේ අනුගාමිකයන්ට (දොස්පද කියා) නොබණින්න. කුමක්කිසාදයත්, (බෙලාගෙන්) කෙනෙකු උහද් කළ ගැටයට සමාන ප්‍රමාණයේ රත්රන් (අල්න්ගේ මාර්ගයෙහි) වියදම් කළද, ඔවුන්ගෙන් කෙනෙකු වියදම් කළ මුද්දු ප්‍රමාණය හෝ එහි අඩු ප්‍රමාණය (හි කුලිය බෙලා) ලැබිය නොහැක. (මුද්දු යනු දැවින් අල්ලා ගත හැකි ප්‍රමාණයකි) (අබුදාවුද් ඇසුරෙනි)

පොදුවෙන් සහාබාවරුන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨයා අබුබකර් (රලි) තුමාය. පසුව උමර් (රලි) තුමා පසුව උස්මාන් (රලි) තුමා පසුව අලි (රලි) තුමා යනුවෙන් වටහා ගත යුතුය.

‘තඛ් මුහම්මද් (සල්) තුමා ජීවතුන් අතර සිටින කළ (සහා බාවරුන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨයා) අබුබකර් (රලි) තුමා පසුව උමර් (රලි) තුමා පසුව උස්මාන් (රලි) තුමා පසුව අලි (රලි) තුමා යන පිළිවෙළට අපි පවසමින් සිටියෙමු. මෙය තඛ්තුමා දැන සිටියද එතුමා ප්‍රතික්ෂේප නොකළේය’ යනුවෙන් ඉබ්නු උමර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

සහාබාවරුන්ගේ අඩුපාඩුකම් හා වැරදිත් ප්‍රසිද්ධ කිරීම, ඔවුන් අතර සිදුවූ මත බේද ගැන විවේචන කිරීම තහනමය.

නබිතායක මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ භාර්යාවන්ගේ ගරුත් වයස හා අවකාශය ගැනත්, මවුන් (නින්දාවලින්) පවිත්රවත් තීන් බවත්, මවුන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨත්වයක් තිබේද යන්නත් දිස්විය යුතු කදිම (රල) තුමිය හා අබ්බාක් (රල) තුමාගේ දියණිය වූ අයියා (රල) තුමිය බවත් විශ්වාසය කළ යුතුය.

ඉස්ලාමීය විද්වතුන්

අල්කුර්ආනය අලාකාරමත් කටහඬින් පාඨයනා කරන කාරිවරුන්, ඉස්ලාමීය නීති විශාරදයින් (ෆකීහ්) හා නබිවදන් විවරණ කරන (මුහද්දිස්) විද්වතුන් ප්‍රිය කිරීම, මවුන්ට ආදරය දැක්වීම හා මවුන්ගේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය පිළිගැනීම අනිවාර්යවේ.

මවුන් ගැන යහපත් කරුණු පමණක් කිව යුතු අතර, මවුන් පිළිබඳව දොස් කීම හෝ ව්‍යාජ මත පතුරුවීම හෝ නොකළ යුතුය. මවුන් අල්ලාහ් වෙතුවෙන් යනු පිරිසිදු වේතනාවෙන් ආගමික (අල්කුර්ආන් හා නබිවදන් පිළිබඳ) කරුණු පර්යේෂණය කරමින් සිටි අය ලෙස සිතාගත යුතුය. මවුන්ගේ දැනුම හා මතය මවුන්ට පසු විසුටන්ගේ දැනුම හා මතවලට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨයකි. අල්ලාහ්ගේ හෝ නබිතුමාගේ හෝ සහාබාවරුන්ගේ හෝ කරුණුවලට පටහැනි නොවීමෙන් තොරව මවුන්ගේ කරුණු හා මත ප්‍රතික්ෂේප නොකළ යුතුය.

ඉමාම් මාලික් (රහ්), ඉමාම් ෂාෆි (රහ්), ඉමාම් අහ්මද් (රහ්) හා ඉමාම් අබ්හනිෆා (රහ්) යනාදි විද්වතුන් සතර දෙනා සම්පාදනය කළ ග්‍රන්ථ මවුන් ප්‍රකාශ කළ ආගමික කරුණු හා ෆික්හ් හෙවත් ජරීෆා නීතියෙන් සියල්ල අල්ලාහ්ගේ

අල්කුර්ආන් හා තබ්තුමාගේ නම් වදන් මාර්ගයෙන් සම්පාදනය කළ වකකි. ඒවා සියල්ල අල්කුර්ආන් හා තබ්වදන් යන මුලික සාදක මගින් වටහා ගත් හෝ වමගින් පර්යේෂණය කළ උදාහරණ ගත් හෝ මෙම සාදක දෙක මගින් උපමා (කියාස්) කොට ලබා ගත් හෝ හැර අන් කිසිවක් නොමැත.

මවුහු නිවැරදි හා වැරදි මත ප්‍රකාශ කිරීමට හැකි සාමාන්‍ය මිනිසුන් බවත් පිළිගත යුතුය. සමහර අවස්ථාවල මවුන්ගෙන් කෙතෙකු යම් කරුණක් පිළිබඳ නීතිරීතිවල සත්‍යභාවයට පටිගැනිව යමක් කියවා ඇති. තමුන් මෙවා මතකමින් කළ වකක් නොවේ. සමහරවිට අමතකවීමෙන් හෝ නොසැලකිලි මත්ව හෝ ගැඹුරු පර්යේෂණයකින් තොරව හෝ ඒවා ප්‍රකාශ කිරීමට සිදුවී ඇති. වඟාවන්, මුස්ලිම්වරුන් කිසිම අවස්ථාවක මවුන්ගෙන් (අන් අය ප්‍රතික්ෂේප කරමින්) කෙතෙකුගේ කරුණු පමණක් හිතුවත්කාර කමින් අනුගමනය නොකළ යුතුය. තමුන්, මවුන්ගෙන් කිසියම් කෙතෙකුගේ හෝ වෙනම මහුගේ කරුණ අනුගමනය කළ හැක.

වගකීම දරන්නන්

මුස්ලිම් වරුන් තමන්ට නායකත්වය දී තම කාර්යයන් පාලනය කරන වගකීම දරන්නන්ට කිකරුවී මවුන් පිළිපැදීම අනිවාර්යවේ. මේ බව අල්ලාහ් මමසේ පවසන්නේය.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

[النساء: ٥٩]

විශ්වාස වත්තයින්, බෙලා අල්ලාහ්ද, (මහුගේ) දුතවරයාද, බෙලාගේ කාර්යවල වගකීම් දරන්නන්ද අනුගමනය කරන්න. (අල්කුර්ආන්-4:56)

තඛ්තායක මුහම්මද (සල්) තුමා පැවැසූ බව අනස් (රලී) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[اَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا وَإِنْ تَأْمَرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ كَأَنْ رَأْسَهُ زَبِيَّةٌ]

(رواه البخاري)

බෙලාගේ වගකීම් දරන්නා වියලුණු මිදි සේ හිසකින් යුත් නිග්‍රෝ දාසයෙකු හෝ වෙවා (මහුගේ අණට කීකරුවෙක්) සවන් දී මහුව පිළිපදින්න. (බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

එතමුන්, අල්ලාහ්ට පටහැනි කරුණුවල මවුන්ට කීකරු නොවිය යුතුයි. මක්නිසාදයත්, මවුන්ට කීකරුවීමට වඩා අල්ලාහ්ට පිළිපැදීමට ප්‍රමුඛත්වය ලබා දිය යුතුයි. තඛ්තායක තුමා 'නිර්මාණාත්මකව පටහැනි කාර්යවල කිසියම් නිර්මාණවලට කීකරු නොවිය යුතුයි' යනුවෙන් පවසා ඇත. මවුන්ට ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හා මවුන්ගේ අඩුපාඩු ප්‍රසිද්ධ කිරීම තහනම්ය. තඛ්තායක (සල්) තුමා පැවැසූ බව ඉබ්නු අබිබාස් (රලී) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[مَنْ كَرِهَ مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا فَلْيَصْبِرْ، فَإِنَّهُ مَنْ خَرَجَ عَلَى السُّلْطَانِ شِرًّا مَاتَ

مِيتَةً الْجَاهِلِيَّةِ] (متفق عليه)

කවරෙකු තම නායකයාගෙන් අප්‍රිය දෙයක් දුටුවේද, මහු ඒ ගැන ඉවසා සිටිනු. මන්දයත්, නායකයෙකුට කීකරුවීමෙහි

වියන ප්‍රමාණයක් පිටත්වූයේනම්, මහු අඥාන කාලායේ විසූ වුවත් නැසී ගිය සේ මරණයට පත්වේ.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

මවුත් යුක්ති සහගතව හා අවංකව ක්‍රියා කිරීම සඳහාද, මවුන්ට කරුණාව හා උපකාරය ලැබීම සඳහාද, අකුසල් හා තප්පුරු දේවලින් මවුන් ආරක්ෂාවීම සඳහාද අල්ලාහ්ගෙන් ප්‍රාර්ථනා කළ යුතුය. මක්නිසාදයත්, සමාජයෙහි ශීලවාරය මවුන් ශීලවාරවීමෙන්ද, සමාජයේ පරිහානිය මවුන් පරිහානිය වීමේ පදනම මතද පවතින්නේය.

මවුහු දේව ප්‍රතික්ෂේපය හැර කිසියම් පාප කාර්යයන්හි හෝ තහනම් කාර්යයන්හි යෙදුනද, මවුන් සමග එක්වී පිහාද් හෙවත් සටන් කිරීමද මවුන් අනුගමනය කොට සලාතය ඉටු කිරීමද අනිවාර්යවේ. තඹතායක මුහම්මදු (සල්) තුමා පැවැසූ වදනක් තම පියාගෙන් තමා සවන් දුන් බව අල්කමා (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[إِسْمَاعِيلُ وَأَطِيعُوا فَإِنَّمَا عَلَيْهِمْ مَا حُمِّلُوا وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ] ((روا مسلم))

මවුන්ට සවන් දෙන්න. මවුන්ට කිකරුවන්න. මවුන් මත පවරන ලද කාර්යයන් සඳහා මවුන් වගකිව යුතුය. ඔබලාට පැවැරූ කාර්යයන් සඳහා ඔබලා වගකිව යුතුය.

(මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

තඹතායක මුහම්මදු (සල්) තුමාගෙන් අපි 'උනන්දුවෙන් සිටින කළද, කම්මැලිකමින් සිටින කළද, ප්‍රීතියෙහි සිටින කළද, දුෂ්කරතාවයෙහි සිටින කළද, අප අයිතිවාසිකම් අපෙත් අහිමි කරන කළද, වගකිව යුත්තන් (තායකයන්)ගේ අණට

සවන්දී කිසිකරුවෙමින් සිටින්නෙමු. ඔවුන්ගෙන් පැහැදිලි දේව ප්‍රතික්ෂේපය දිවීමෙන් හැර ඔවුන්ගේ වගකීම් පිළිබඳව ඔවුන් සමග අපි තර්ක නොකරන්නෙමු' යනුවෙන් දිවුරා ගිවිසගෙන සිටී බව උච්චාරණ බිත් සාමිත් (රුලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (චූහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

අල්ලාහ් කෙරෙහි කාර්ධර්ම

මුස්ලිම්වරයා තම මවගේ ගර්භාෂයෙහි ධාතු බිංදුවක් ලෙස සිටිකළ සිට මහු තම පරලොවෙහි තම දෙවියා බැහැ දකින තෙක් මහුට අල්ලාහ් පිටිනමා ඇති ඉමහත් භාග්‍යයන් ගැන සිතා බලා ඒ වෙනුවෙන් අල්ලාහ්ට මහු සිය දිවෙන් පැසසුම් කර තම අවසවන් මහුට කළ යුතු වන්දනාමාන‍යන්හි යෙද වීම මගින් මහුට තුනි පුදකිටීම අනිවාර්යවේ. මෙවා අල්ලාහ් කෙරෙහි සාර ධර්මයන්ය. මන්දයත්, භාග්‍යයන් හා උපකාර යන් පිටිනාමු තැනැත්තාව ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හා ඒවාට තුනි පුදකිටීමෙන් වැළකීම යහපත් වර්ත ක්‍රියාවක් නොවන්නේය. අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

[الحل : ٥٣] ﴿وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ﴾

තවද, කුමන භාග්‍යයන් මබලා සතුව ඇත්ත්, ඒ (සියල්ල) අල්ලාහ්ගෙන් (මබලාට) ලැබූ දෙයකි. (අල්කුර්ආන්-16:53)

[الحل : ١٨] ﴿وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا﴾

අල්ලාහ්ගේ භාග්‍යයන් මබලා ගැනුම් කළද, ඒවා (සීමිත කොට) මබලාට ගැනුම් කළ නොහැක. (අල්කුර්ආන්-16:18)

﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ﴾ [البقرة : 152]

එනිසා, මඟලා මාව සිහි කරන්න. මාද මඟලාව සිහි කරමි.
තවද, මඟලා මාහට තුනි පුද කරන්න. මාහට වරුද්ධකම්
නොකරන්න. (අල්කුර්ආන්-2:153)

අල්ලාහ් තමාගේ සෑම ස්ථාවරයන්ද පිරිවරා දැන සිටින බව
මුස්ලිම්වරුන් සිතාගත යුතුය. අල්ලාහ් පිළිබඳ බියහැනිකම,
මහුගේ ගැරුණු හා ශ්‍රේෂ්ඨභාවය මහුගේ සිත්සතන්තුල
හැඟෙන්නේ හෙතම පවිත්‍රයාවේ. මෙනිසා, අල්ලාහ්ට වරුද්ධ
කම් කිරීම හා මහුට යටහත්වී කීකරු නොවීම කෙරෙහි මහු
ලැජ්ජාවට පත්වේ.

මෙය අල්ලාහ් හා සමග හැසිරීමේ සාරධර්මයන්ය. කුමක්
නිසාදයත්, තමා පිළිබඳව පිරිවරා දැන සිටින තම දේවියාට දාස
යෙකු ප්‍රසිද්ධියෙන් වරුද්ධකම් කිරීම හෝ අකුසල් හා නිතරිත
ක්‍රියාවන්හි යෙදීම සාරධර්මයක් විය හැකිද ? අල්ලාහ් මෙසේ
පවසන්නේය.

﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ [الحل: 19]

තමුදු, මඟලා රහස්ගතව හා ප්‍රසිද්ධියෙන් යෙදෙන ක්‍රියාවන්
(සියල්ල) අල්ලාහ් ඉතා දැන සිටින්නාය. (අල්කුර්ආන්-16:19)

තමාව මෙල්ල කිරීමේ ශක්තිය හා බලය අල්ලාහ් ලබා
සිටින බවත්, මහු හැර තමාට කිසිදු අභයක් හෝ නිදහසක්
හෝ ගැලවීමේ මාර්ගයක් හෝ නොමැති බවත් මුස්ලිම්වරුන්
විශ්වාස කළ යුතුය. තම සෑම කාර්යයන් මහු වෙනම භාරකර
ඒ සඳහා මහුම විශ්වාසය කළ යුතුය. මෙය තමා තීර්මානය

කළ දෙවියා සමග හැසිරීමේ ගුණධර්මයෙකි. මක්නිසාදයත්, අභය ලබාදීමට නොහැකි තැනැත්තාගෙන් අභය පැතීම හෝ යොමුකරන භාරය ඉටුකිරීමට නොහැකි අය වෙත භාර කිරීම හෝ කෙසේ සාරධර්මයක් විය හැකිද? අල්ලාහ් මෙසේ පවසයි.

[٥٦:٥٥] ﴿مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هِيَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا﴾

කුමන ප්‍රාණයන් හෝ වෙඩි මවුන්ගේ කුඩුම්භිය මහු (අල්ලාහ්)ගේ ඇතිත්තයෙහිම පවතී. (අල්කුර්ආන-11:56)

[٢٣:٥٨] ﴿وَعَلَى اللَّهِ قَوْلُكُمُوهَا إِنَّ كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾

මබලා විශ්වාසීන් ලෙස සිටින්නේනම්, (සෑම කාර්යයන්ම) අල්ලාහ් වෙතම තවක්කල් (භාර) කරන්න. (අල්කුර්ආන-5:23)

තමාට හා අනෙකුත් මැවිල්ලයන්ට අල්ලාහ් ලබාදී ඇති දායාදයන් කෙරෙහි අවධානය යෙමු කොට ඒවා තව තවත් තමාට ලැබිය යුතු බව අපේක්ෂා කළ යුතුය. ඒ සඳහා පිරිසිදු වේතනාවෙන් අල්ලාහ්ට යටහත්ව කීකරුවී ප්‍රාර්තනා කළ යුතුය. එසේම අලංකාරමත් වචනවලින් හා කුසල් ක්‍රියාවන් මගින් මහුගෙන් උපකාර පැතිය යුතුය. මෙසේ කිරීම අල්ලාහ් කෙරෙහි හැසිරීමේ සාර ධර්මයක් ලෙස පවතී. මක්නිසාදයත්, කවරෙකුගේ භාගයයන් සෑම දේ පිරිවරා පවතින්නේද, මහු ගේ භාගයයන් තව තවත් ලැබීමට අපේක්ෂා නොවීමද, කව රෙකුගේ උපකාර සෑම මැවිල්ලයන් කෙරෙහි පිරිවරා පවතින්නේද, මහුගේ උපකාර අවිශ්වාස කිරීමද කෙසේ ගුණධර්මයක් විය හැකිද? අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

[١٥٦:١] ﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلُّ شَيْءٍ﴾ [الأعراف: 156]

මාගේ භාග්‍යයන් සෑම දේ කෙරෙහි පිරිවරා පවතින්නේය.
(අල්කුර්ආන්-7:156)

﴿وَلَا تَقْنَطُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ﴾ [الحل: ٨٧]

අල්ලාහ්ගේ භාග්‍යයන් කෙරෙහි අපේක්ෂා නොකරමින්
නොසිටින්න.
(අල්කුර්ආන්-12:87)

අල්ලාහ්ගේ ඇතින්න ඉතාමත් කාසර බවත්, ඔහු පලිහැනි
මේ හැකියා ඇති බලවතා බවත් විශ්වාස කර ඔහුට විරුද්ධ
කම් නොකර කීකරුවීම මගින් ඔහු කෙරෙහි බැතිසිතින්
සිටිය යුතුය. මෙය අල්ලාහ් කෙරෙහි ඔහුගේ හැසිරීමේ සත්
ගුණාගයෙකි. මක්නිසාදයත්, කිසියම් හැකියාවක් නොමැති
අසරණ දාසයෙකු ශක්තිය හා හැකියාවක් ඇති බලවතා වූ
දෙවියාට විරුද්ධකම් කිරීම හා අපරාධ කිරීම සාර ධර්මයක්
විය හැකිද? අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ ، وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ﴾

[الرعد: ١١]

අල්ලාහ් එක් සමාජයක් කෙරෙහි අයහපතක් අදහස් කළේ
නම්, එය වළක්වන්නෙකු ඔහු හැර අන් කිසිවෙකු නොමැත.
තවද, මවුන්ට ඔහු හැර උපකාර කරන්නෙකුද නොමැත.
(අල්කුර්ආන්-13:11)

﴿إِنْ يَنْشَأْ رَيْكَ لَسَدِيدٌ﴾ [الطارق: ١٢]

සැබැවින්ම. ඔබ දෙවියාගේ ඇතින්න කාසරයෙන් පවතී.
(අල්කුර්ආන්-85:12)

මුස්ලිම්වරුන් අල්ලාහ්ට කිකරුවී මහුගේ ඔර්දන් හෙවත් අනාපනාත් අනුගමනය කරන කළ, තම පොරොන්දුව මහුට ලැබූ බවත්, මහුගේ තාප්තිය නම්වූ අඳුම මහුට පැළඳූ බවත් අල්ලාහ් සිතන පරිදි, එම මුස්ලිම්වරයා අල්ලාහ්ට වැරද්දකම් කරන කළ හා මහුට කිකරුවීමෙන් වැළකී සිටින කළ, අල්ලාහ්ගේ අවවාදය මහුගෙන් තමාට පහළවූ බව මහු සිතාගත යුතුය. මෙය අල්ලාහ් කෙරෙහි මහුගේ යහපත් ආකල්පයක් බවට පත්වේ. එසේ නොමැතිව, අල්ලාහ් කෙරෙහි යහපත් ආකල්පයක් ඇති නොකර, මහුට වැරද්දකම් කිරීම, මහුට කිකරා නොවීම හා මහු තමාව රැකබලා සිටින්නෙකු හෝ කරන පාපයන් සඳහා දඬුවම් කරන්නෙකු හෝ නොවන බව සිතීම සාරධර්ම නොවන්නේය. අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ، وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي

ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَدْتُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [حم سجدة : ٢٣، ٢٢]

නමුත්, මබලා කරන අධික ක්‍රියාවන් අල්ලාහ්ද නොදැන සිටින බව මබලා සිතමින් සිටින්නෝය. මබලාගේ දෙවියා කෙරෙහි මබලා දරන මෙවන් ආකල්පය මබලාව විනාශයෙහි කිඳා බැසිය. එබැවින්, මබලා අලාහකරුවන් සේ පත්වූහ.

(අල්කුර්ආන්-41:22,23)

එසේම, මුස්ලිම්වරුන් අල්ලාහ් කෙරෙහි බැතිසිතින් මහුට කිකරුවී සිටිමින්, මහුගේ කුසල් ක්‍රියාවන්ට අල්ලාහ් කුලිය ලබා නොදෙන බවත් තමාගේ වන්දනාමානයන් හා කිකරුවීම මහු පිළි නොගත බවත් විශ්වාස කළද, එය මහු අල්ලාහ් හා කෙරෙහි ගුණධර්මයක් නොවේ. අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشِ اللَّهَ وَيَتَّقْهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٢﴾ [النور: ٥٢]

කවරෙකු අල්ලාහ්ට හා ඔහුගේ දූතවරයාට කීකරුවේ, අල්ලාහ් කෙරෙහි බියබැතිකමින් (සිට ඔහුට වැරද්මකම් කිරීමෙන් වැළකී) සිටින්නේද, විජයග්‍රාහිකයින් හෙතෙම ඔවුන්මයාවේ.

(අල්කුර්ආන්-52)

කෙටියෙන් කියතවන්නම්, මුස්ලිම්වරයා තමාට දායාදයන් පිරිනැමූ දෙවියාට තුනි පුද කිරීමද, ඔහුට වැරද්මකම් කිරීමට වෙහෙස දරන කළු ලැප්පාවීමද, ඔහු කරා සත්‍යභාවයෙන් යොමුවීමද, ඔහු වෙතම විශ්වාසය තැබීමද, ඔහුගේ භාග්‍යයන් අපේක්ෂා කරන අතරම ඔහුගේ දඩුවම කෙරෙහිද බියවීමද, ඔහු සිය පොරොන්දුව ඉටු කරන බවත්, ඔහු තමා කැමැති අයට තමා අවවාද කළ පරිදි දඩුවම පිරිනමන බවත් ඔහු කෙරෙහි යහපත් ආකල්පයක් පැවතීමද අල්ලාහ් කෙරෙහි පවත්වන ගුණධර්මයකි. ඔහු මේවා කුමන ආකාරයෙන් හා කුමන ප්‍රමාණයෙන් අනුගමනය කරන්නේද, ඒ අනුව ඔහුගේ තරාතිරම හා ගෞරවය උසස්වේ.

අල්ලාහ්ගේ වැඩි කෙරෙහි කාර්ධර්ම

අල්ලාහ්ගේ වැඩි පරිශුද්ධවූ ජනක බවද, වෙනත් වචන හා වැඩිවැට්ටි වඩා උතුම් හා ශ්‍රේෂ්ඨ බවද, අල්කුර්ආනය යනු වෙන් හඳින්වන්නේ අල්ලාහ්ගේ වැඩි බවද විශ්වාස වන්නායක විශ්වාසය කළ යුතුය. කවරෙකු අල්කුර්ආනය පවසන්නේද, ඔහු සත්‍යයම පවසන්නාය. එමගින් විනිශ්චය කරන්නා යුක්ති සහගතව විනිශ්චය කරන්නාය. එයට ගිම්කරුවන් අල්ලාහ්ටම

අයත් හිමිකරුවන්ය. එය පිළිපදිමින් අක්‍රමිකතාව කරන්නන් විජයග්‍රාහිකයින්ය. එය ප්‍රතික්ෂේප කරන්නන් විනාශයට හා අලාභයට පත්වන්නන්ය. අල්කුර්ආනය ගැන තබා මුහම්මද් (සල්) තුමා මෙසේ පවසන්නේය.

[اقْرَأُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِصَاحِبِهِ] (رواه مسلم)

‘අල්කුර්ආනය පාරායනා කරන්න. නිසැකව, එය පරලොව දිනයෙහි ඔහුට නිර්දේශ (රෙකමදාරු) කරන්නා සේ පැමිණේ’ යනුවෙන් අබු උමාමා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

[أَهْلُ الْقُرْآنِ هُمْ أَهْلُ اللَّهِ وَخَاصَّتُهُ] (رواه النسائي)

‘අල්කුර්ආනය පිළිපදිමින් සිය ජීවිතය ගතකරන්නන් අල් ලාහ්ටම අයත් හිමිකරුවන්ය’ යනුවෙන් අනස් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(නසාආ ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

[إِنَّ الْقُلُوبَ لَتَصْدَأُ كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدُ، فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا جَلَاؤُهَا ؟

فَقَالَ : تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ، وَذِكْرُ الْمَوْتِ] (رواه البيهقي)

‘සැලැවින්නම, යකඩ මළකඩ බිඳින සේම සිත්සතන්ද මළ කඩ බිඳින්නේය’ යනුවෙන් තබා නායක මුහම්මද් (සල්) තුමා පැවසූ කළ ‘අල්ලාහ්ගේ දූතයානෙනි, එය ඉවත් කරන්නේ කෙසේද ?’ යනුවෙන් (සහාබාවරුන්) විමසූහ. එකළ එතුමා ‘එය අල්කුර්ආනය පාරායනා කිරීම හා මරණය සිහි කිරීම මගින්ය’ යනුවෙන් පැවසුවාය. මෙය අබු උමාමා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(මෙහෙතෙකී ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

එබැවින්, සෑම මුස්ලිම්වරුන්ම අල්කුර්ආනය කුමන දෙය හලාල් ලෙස අනුමත කර ඇත්තේද, එය හලාල් බවත්, කුමන දෙය හරාම් ලෙස තහනම්කර ඇත්තේද, එය හරාම් බවත් පිළිගත යුතුයි. එසේම, අල්කුර්ආනය වටහා දෙන සාරධර්මයන් කිහිපයකට පිළිපැදිය යුතු අතර, එහි අන්තර්ගතව ඇති ගුණධර්මයන් නමාගේ ගුණාංගයන් ලෙසට පරිවර්තනය කළ යුතුයි. එසේම, අල්කුර්ආනය පාරායනා කරන කළු පහන සඳහන් පිළිවෙත් අනුගමනය කළ යුතුයි.

- 1-වුලු හෙවත් දෝවනය කර, කිබ්ලා (මක්කාවේ කාබා) දෙසට අභිමුඛව සිට අවාකව හා ගරුත්වයෙන් අසුන්ගෙන පාරායනා කිරීම.
- 2-හදිසි නොවී කලබල රහිතව හා කල්පනාකාරීව පාරායනා කිරීම. දින තුනකට වඩා අඩු කාලයෙහි අල්කුර්ආනය සම්පූර්ණයෙන් පාරායනා නොකිරීම. මක්නිසාදයත්, තබි මුහම්මදු (සල්) තුමා 'කවරෙකු දින තුනකට වඩා අඩු කාලයෙහි අල්කුර්ආනය සම්පූර්ණයෙන් පාරායනා කර අවසන් කරන්නේද, ඔහු අල්කුර්ආනය වටහා නොගනී' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබ්දුල්ලාහ් බින් අම්රු (රලි) තුමා වාර්තා කරන තබි වදනක් තිබීමේදී හා නසාඉ ග්‍රන්ථවල සටහන්ව පවතී.
- 3-පාරායනා කරන කළු බියබැනිකම අනුගමනය කිරීම.
- 4-අලංකාරමත් මිහිරි නාදයෙන් පාරායනා කිරීම. මක්නිසාදයත්, තබිනායක මුහම්මදු (සල්) තුමා 'මබ්ලාගේ මිහිරි නාදයෙන් අල් කුර්ආනය අලංකාරමත් කරන්න. යනුවෙන් පැවැසූ බව අල්බාරුආ බින් ආසිබි (රලි) තුමා වාර්තා කරන තබි වදනක් අහ්මද් හා ඉබ්නු මාජා ග්‍රන්ථවල සඳහන්වේ.

- 5-තමාට මුනිවචාව ඇතිවේ දැයි හෝ සලාතය ඉටු කරත් තත්ව බාධාවක් සිදුවේ යැයි හෝ බියට පත් වන්නේනම්, ශබ්ද නොකර සැනසීමෙන් පාරායනා කිරීම.
- 6-එහි තේරුම් හා අන්තර්ගතව ඇති කරුණු වටහා ගෙන සිත්සතනින් ආකාර්ශණය වන පරිදි සිත මෙල්ලකර පාරායනා කිරීම.
- 7-අල්කුර්ආනය පාරායනා කරන කළ නොසැළකිලිමත්ව හෝ ප්‍රතික්ෂේප කරමින් හෝ නොසිටිය යුතුයි. මක්නිසාදයත්, එය සමහර විට තමා විසින්ම තමාව ශාප කිරීමට හේතු විය හැක. මෙයට අල්කුර්ආනයේ පහත සඳහන් වැකි උදාහරණවේ.
 - ‘අසත්‍යකරුවන්ට අල්ලාහ්ගේ ශාපය පහළ වේවා යනුවෙන් අපි ප්‍රාර්ථනා කරමු’ (3:61)
 - ‘අපරාධකරුවන්ට අල්ලාහ්ගේ ශාපය පහළ වේවා’ (11:18)
 මෙවන් වැකි පාරායනා කරන මහු අසත්‍යකරුවෙකු ලෙස හෝ අපරාධකරුවෙකු ලෙස හෝ සිටින කළ මහු ඔහුටම ශාප කරන්නෙකු වන්නේය.
- 8-එනිසා, කුර්ආනයෙහි අන්තර්ගතව ඇති අනුශාසනා හා අවවාද මත සිය ජීවිතය සකසා ගැනීමට උනන්දුවිය යුතුයි. මෙවන් අය හෙතම අල්ලාහ්ටම අයත් තැනැත්තන්ය.

නඹ්තුමා කෙරෙහි කාර්ධර්ම

පහත සඳහන් හේතූන් මත නබිත්තයක මුහම්මද (සල්) තුමා කෙරෙහි පරිපූර්ණ සාරාධර්මයෙන් හැසිරීම තමාට අග්නි වාටය බව මුස්ලිම්වරයා දැන සිටිය යුතුයි.

1-මෙවන් සාරධර්මයන් අල්ලාහ් විසින්ම මුස්ලිම් පිරිමින් හා ස්ත්‍රීන්ට අනිවාර්යවීම. අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ [الحجرات: ١]

චිත්තවේගයෙන් වන්නෙයින්, අල්ලාහ් හා ඔහුගේ දූතයා ඉදිරියේ අභිබවා නොයන්න.

(අල්කුර්ආන්-49-1)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾

[الحجرات: ٢]

විශ්වාස වන්නෙයින්, තඹිතුමාගේ කථනවලට වඩා ඔබලාගේ කථනවලට තාද නොකරන්න. ඔබලා අතර කෙතෙකු අනෙකා සමග සෝසාකර කතාබහක යෙදෙන සේ තඹිතුමා සමග සෝසාකර කතා බහක නොයෙදෙන්න. (එසේ කළානම්) ඔබලා නොදැන ආකාරයට ඔබලාගේ කුසල් ක්‍රියාවන් විනාශවේ.

(අල්කුර්ආන්-49-2)

2-එතුමාට කීකරුවීම හා එතුමාව ප්‍රිය කිරීම විශ්වාසීන්ට අල්ලාහ් විසින්ම අනිවාර්ය කිරීම.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ [محمد: ٣٣]

විශ්වාසවන්නෙයින්, අල්ලාහ්ට හා ඔහුගේ දූතවරයාට කීකරුවන්න.

(අල්කුර්ආන්-47:33)

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ [الحشر: ٧]

ඔබලාගේ දූතයා ඔබලාට ලබා (අණ) දෙන දේ පිළිපදින්න. එතුමා වැළකීමට දෙයින් වැළකින්න.

(අල්කුර්ආන්-59:7)

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾

[آل عمران: ٣١]

(නබිතුමනි,) ‘ඔබලා අල්ලාහ්ව ප්‍රිය කරමින් සිටින්නේ නම්, ඔබ වැඩිපුර දින. අල්ලාහ් ඔබලාව ප්‍රිය කරයි. ඔබලාගේ පාපයන් කෙරෙහි සමාව ලබා දෙයි’ යනුවෙන් (ඔබ මිනිසුන්ට) පවසන්න. (අල්කුර්ආන්-3:31)

[لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ]

[أَجْمَعِينَ] (رواه البخاري)

තම පියා, දරුවා හා අන් සෑම දෙනාට වඩා ඔබ ප්‍රිය කරන තෙක් ඔබලාගෙන් කවරෙකු හෝ විශ්වාස වන්නයා විය නොහැක. (බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

එබැවින්, එතුමා කෙරෙහි සාරධර්මය මෙසේ මෙවන් ආකාරයෙහි පැවැතිය යුතුය.

- 1-ආගමික හා ලෝකික කාර්ය සෑමහි එතුමාට කීකරුවී එතුමාගේ මගපෙන්වීම පිළිපැදීම.
- 2-එතුමාට දැක්වන ප්‍රිය, ගෞරවය හා අවංකභාවයට වඩා අන් කිසි මැවිල්ලෙන්ට දැක්වන ප්‍රිය, ගෞරවය හා අවංකභාවයට ප්‍රමුඛතාවය නොදීම.
- 3-එතුමා ප්‍රිය කරන්නන් ප්‍රිය කිරීම, එතුමා අප්‍රිය කරන්නන් අප්‍රිය කිරීම, එතුමා තෘප්තිවන දේ කෙරෙහි තෘප්තිවීම හා එතුමා තෘප්ති නොවන දේ කෙරෙහි තෘප්ති නොවීම.
- 4-එතුමාට ගරු කිරීම වස් එතුමාට සලවාත් (අල්ලාහ්ගේ ආදරය හා කරුණාව මුහුට ලැබෙනු මැනවි යනුවෙන්) කීම.

- 5-එතුමා (අල්ලාහ්ගෙන්) ලබා දුන් ආගමික හා ලෝකික පණිවිඩ සහ මෙලෝ හා පරලෝ ජීවිතය පිළිබඳ සැඟවුණු කරුණු කෙරෙහි මහුව සත්‍යකාර විශ්වාස කිරීම.
- 6-එතුමාගේ මහපෙත්වීම පිළිපැදීම, එතුමා ගෙන ආ ධර්මය ප්‍රසිද්ධ කිරීම හා එතුමාගේ අනුශාසනා සහ අවවාද පිළි ගෙන අනුගමනය කිරීම.

ආත්මභාවය කෙරෙහි කාර්ධර්ම

මුස්ලිම්වරයා තම මෙලෝ හා පරලෝ විමුක්තිය සිය ආත්මය පවිත්‍ර කිරීමෙන් හා ශීලාවාර කිරීමෙන් පවතින බව විශ්වාස කළ යුතුය. මේ කෙරෙහි අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا﴾ [الشَّمْسُ : 9,10]

නිසැකයෙන්ම, කවරෙකු එය (ආත්මය) පවිත්‍ර කළේද, මහු ජයග්‍රහණය කළාය. නිසැකයෙන්ම, කවරෙකු එය (පාපයෙහි යොදවා) විනාශ කළේද, මහු පරාජය කළාය.

(අල්කුර්ආන්-91:9,10)

﴿وَالْعَصْرِ، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ [العصر: 1-3]

කාලය මත දිවුරා කියමි. නිසැකයෙන්ම, මිනිසා අලාභයෙහි සිටිති. නමුත්, මවුත් අතර කවරෙකු විශ්වාසකර, කුසල් ක්‍රියාවන්හි යෙදී සත්‍යභාවයෙන් පරස්පරව උපදෙස් කරමින් සිට (එයින් මුහුණපාන බාධාවන්) පරස්පරව ඉවසා සිටින්නේද මවුත් හැර.

(අල්කුර්ආන්-103:1-3)

තනිතායක මුහම්මද් (සල්) තුමා පැවැසූ බව අබුහාමෙරු (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبِي، قِيلَ : وَمَنْ أَبِي يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبِي] (رواه البخاري)

‘ප්‍රතික්ෂේප කරන්නන් හැර මාගේ සමාජයේ අන් සැම දෙනා ස්වර්ගයෙහි පිවිසෙති’ යනුවෙන් තනිතුමා පැවැසුව ‘ප්‍රතික්ෂේප කරන්නන් කවරෙකුද ?’ යනුවෙන් එතුමාගෙන් විමසූහ. එකල එතුමා ‘මහජන කිකරුවන්ගේ ස්වර්ගයෙහි පිවිසෙති. මහජන විරුද්ධකම් කරන්නන් ප්‍රතික්ෂේප කරන්නන්ය’ යනුවෙන් පැවැසීය. (බුහාරි ග්‍රන්ථය අයුරෙන්)

නියත වශයෙන්ම, ආත්මය පවිත්‍ර කිරීම හා ශීලාවාර කිරීම හෙතම එය ඊමාන් හෙවත් විශ්වාසභාවය වන සේම ආත්මය කළංක කිරීම හා විනාශ කිරීම හෙතම එය දේව ප්‍රතික්ෂේපය හා පාපයන්ය. අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿ أَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفَا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ﴾

[114: 4]

මලලා දහවල්හි (උදේ හා සවස යන) කෙළවර දෙකෙහිද, භාත්‍රියෙහි කොටසෙහිද සලාතය ඉටු කරන්න. නිසැකයෙන්ම, කුසල් ක්‍රියාවන් අකුසල ඉවත්කර දමයි. (අල්කුර්ආන්-11:114)

﴿ كَلَّا، بَلْ رَأَىٰ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴾ [المطففين: 14]

එසේ නොව, ඔවුන් උපයා ගත් (අකුසල් ක්‍රියාවන්) ඔවුන්ගේ සිත්සතන්තුල මිඬකඩ සේ බැඳී ඇත. (අල්කුර්ආන්-82:14)

එහෙයින්, මුස්ලිම්වරයා සෑම විටම තම ආත්මය පවිත්‍ර කිරීමෙහි හා ගිලාවාර කිරීමෙහි යෙදී සිටිය යුතු අතර, කුසල් කිරීමට හා අකුසලින් වැළකී සිටීමට රූ හා දහවල් නොතකා ආත්මය සමග සටන් කළ යුතුය. එසේම සෑම විටම ආත්මය සමග ස්ව පරීක්ෂා කර කුසල් ක්‍රියාවන් කිරීමට උනන්දු කළ යුතු අතර, අකුසල් කිරීමෙන් හා නොමග යාමෙන් ආත්මය වළක්වා වන්දනාමාත්‍යත් කිරීම කරා යොමු කළ යුතුය. ඒ සඳහා පහත සඳහන් මාර්ග අනුගමනය කළ යුතුය.

1-පාපොච්චාරනය කිරීම

පාපොච්චාරණය කිරීම යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ, සෑම පාපයෙන් හා අකුසල් ක්‍රියාවෙන් ඉවත්වී පෙර සිදුවූ පාපයන් කෙරෙහි කම්පනයවී ඉදිරියේදී මෙවන් කිසිදු පාප ක්‍රියාවක් කෙරෙහි නොයෙදුන බව ස්ථිර කර සිටීමවේ. අල්ලාහ් මේ බව මෙසේ පවසන්නේය.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا، عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ

سَيِّئَاتِكُمْ، وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ [النحر: ٨]

විශ්වාස වන්නයින්, අල්ලාහ්ගෙන් නිශ්කලංක (සිනෙන්) පාපොච්චාරණය කරන්න. මබ්ලාහේ දෙවියා මබ්ලාහේ පාපයන් මබ්ලාහෙන් ඉවත් කොට මබ්ලාව ස්වර්ග උයන්හි ප්‍රවේශ කර වයි. එහි පහළෙහි (විවිධ) ගංගාවන් දිවිමින් පවතී.

(අල්කුර්ආන්-66:8)

තඛ්තායක මුහම්මද (සල්) තුමා පැවැසූ බව අබු මුසා (රලී) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[إِنَّ اللَّهَ يَسْطُرُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتَوَبَّ مُسِيءُ النَّهَارِ، وَيَسْطُرُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتَوَبَّ مُسِيءُ اللَّيْلِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا] (رواه مسلم)

සැබවින්ම, අල්ලාහ් දහවල්හි පාපයන් කළ අය පාපොච්චාරණය කිරීම සඳහා තම අත රාත්‍රියෙහිද, රාත්‍රියෙහි පාපයන් කළ අය පාපොච්චාරණය කිරීම සඳහා තම අත දහවල්හිද දික් කරයි. මෙසේ ඉර බටහිරෙන් උදාවන තෙක් සිදුවේ.

(මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙන්)

2-අල්ලාහගේ අධීක්ෂණය

මුස්ලිම්වරයා තම ජීවිත කාලයෙහි සෑම තත්පරයක්ම අල්ලාහ් තමාට අධීක්ෂණය කරමින් සිටින බවත්, අල්ලාහ් තමා කරා අවධානය යොමුකර සිටින බවත්, තමාගේ රහස්‍ය හා පරහස්‍ය මුහු දැන සිටින බවත් සත්‍යකර දැන සිටිය යුතුය.

මෙමගින් මුහුගේ ආත්මය, අල්ලාහ්ගේ අධීක්ෂණය සරි කරමින්ද, මුහුට සිහිකරන කළ මුහු කරා ප්‍රිය හැඟවමින්ද, මුහුට යටහත්වී කිකරුවන කළ කිසියම් සැපක් විඳිමින්ද, මුහු හැර අන් සෑම දේ ප්‍රතික්ෂේප කරන කළ මුහු කරා පමණක් යොමුවමින්ද පවතී. මේ බව අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ

حَنِيفًا﴾ [النساء: ١٢٥]

තවද, කවරෙකු කුසල්හි යෙදී සිටින ස්ථාවරයෙහි සිට අල්ලාහ්ට පරිපූර්ණයෙන් කිකරුවී (තබ්) ඉබ්‍රාහිම්ගේ පිරිසිදු

ධර්මයද අනුගමනය කරන්නේද, මහුට වඩා යහ ධර්මයෙහි සිටින්නා කවරෙකුද? (අල්කුර්ආන්-4:125)

﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ [يونس: ٦١]

(නඹිතුමනි) ඔබ කුමන ස්ථාවරයෙහි සිටියද, ඔබලා අල් කුර්ආනයෙන් කුමන කොටස පාරායනා කළද, (මිනිසුන්) ඔබලාද කුමන කාර්යන්හි යෙදී සිටියද ඔබලා එහි යෙදෙමින් සිටින කල අපි ඔබලා ගැන අවධානය යොමුකර සිටින්නෙමු. (අල්කුර්ආන්-10:61)

නඹිතායක මුහම්මද (සල්) තුමා පැවැසූ බව උමර් (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ كَأَنَّكَ تَرَاهُ ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَأَنَّكَ يَرَاكَ] (رواه مسلم)

ඔබ අල්ලාහ්ව දිවි සිටින සේ මහුට වන්දනාමානය කළ යුතුය. ඔබ මහුව නොදිටියද, මහු ඔබව දිවිමින් සිටින්නේය. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

3-ස්ව පරීක්ෂා කිරීම

මෙය මුස්ලිම්වරයා පරලොව දිනයෙහි තමාගේ විමුක්තිය සඳහාද, එහි ලැබෙන දායාදයන් හා අල්ලාහ්ගේ තෘප්තිය තකා තමාව සුදුස්සෙකු ලෙස පත්කර ගැනීම සඳහාද මෙලෝ ජීවිත යෙහි රෑ හා දහවල් නොතකා කුසල් ක්‍රියාවන්හි යෙදීමෙනි.

එනම්, මහු තමාව වෙළෙඳන්දෙකු ලෙස උපමා කොට තමා වෙත අනිවාර්යව පවතින කාර්ය සිය වෙළඳාමෙහි මූලධනය

වශයෙන්ද, කාලීනව පවතින කාර්ය සිය වෙළඳාමෙහි මූලධන යට අමතරව ලැබෙන ලාභය වශයෙන්ද, තමාගෙන් සිදුවන පාපයන් හා කුසල් ක්‍රියාවන් සිය වෙළඳාමෙහි ඇතිවන අලාභය වශයෙන්ද සිතා ගත යුතුය. පසුව තනිවම සිට ඵ්දින කළ ක්‍රියාවන් ගැන සිය සිත්සතනෙන් ස්ව පරීක්ෂා කළ යුතුය.

අනිවාර්ය කරුණුවල කිසියම් අඩුපාඩු සිදුවී ඇත්නම්, ඒ සඳහා තමාටම තිත්දා කොට වහාම එය සම්පූර්ණ කළ යුතුය. එය නැවත ඉටුකළ යුතු කරුණක්නම්, එය නැවත ඉටුකළම යුතුය. එය නැවත ඉටුකළ නොයුතුනම්, කාලීන (නෆල්) කරුණු වැඩිවැඩියෙන් ඉටුකළ යුතුය. කාලීන කරුණුවල අඩු පාඩු සිදුව ඇත්නම්, එවා නැවත ඉටුකර නිවැරදි කළ යුතුය. හරාම් තම්වූ තහනම් කාර්යවල යෙදී මෙන් අලාභ සිදුව ඇත් නම්, ඒ වෙනුවෙන් අල්ලාහ්ගෙන් කණගාටුවී පාපොච්චාරණය කරමින් ඔහු වෙත යොමුවිය යුතුය. එසමග තමාගෙන් සිදුවූ පාපයන් වෙනුවෙන් එයට සමාන කුසල් ක්‍රියාවන්හි යෙදිය යුතුය. මෙසේ කිරීම හෙතම ස්වපරීක්ෂා කිරීමවේ. මේ පිළිබඳව අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ، وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ

خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ [الحشر: ١٨]

විශ්වාස වන්නයින්හි, අල්ලාහ් කෙරෙහි බැතිසිතින් සිටින්න. එසේම, සෑම ආත්මයන්ම පරලොව දිනය වෙනුවෙන් කුමක් පිළියෙළ කරමින් සිටින්නේද, යනුවෙන් සිතා බලනු. අල්ලාහ් කෙරෙහි බැතිසිතින්ම සිටින්න. ඔබලා යෙදී සිටින සෑම ක්‍රියාවන් කෙරෙහිම අල්ලාහ් ඉතා දැන සිටී. (අල්කුර්ආන්-59:18)

උමර් බින් කත්තාබි (රලි) තුමා මෙසේ පවසන්නේය.

[حَاسِبُوا أَلْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ حَاسِبُوا] (رواه الترمذي)

බෙලා විනිශ්චය සඳහා ලක්වීමට පෙර, බෙලාම බෙ ආත්මය විනිශ්චය කර ගන්න. (නිජ්විදි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

4-සිත්සතන සමග සටන් කිරීම

මුස්ලිම්වරයා තම සතුරන් අතර ඉමහත් සතුරා තම සිත් සතන බව වටහා ගත යතුයි. එය ස්වභාවයෙන්ම කුසල් ක්‍රියා වත් පිළිකුල්කරමින්ද, අකුසල් ක්‍රියාවන් උතත්ද කරමින්ද පවතී. එසේම, එය සෑම විටම විවේකය හා සෑප ප්‍රිය කරන අතර, තමාට බාධාවක් වුවද කාමයන් කෙරෙහි අධික ආශා වෙන්ද පවතී.

මෙවා දැන සිටීමෙන් පසු මුස්ලිම්වරයා කුසල් ක්‍රියාවන්හි යෙදීම හා අකුසල් ක්‍රියාවෙන් ඇත්වීම සඳහා තම සිත්සතන සමග සටන් කළ යුතුයි. අල්ලාහ් මේ බව මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِتْنَةً دِينَهُمْ سَبَلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾ [العنكبوت: ٦٩]

තවද, කවරෙකු අප මගෙහි (සිත්සතන සමග) සටන් කරන්නේද, නිසැකයෙන්ම, ඔවුන්ව අපි අපගේ යහමගෙහි යොමු කරන්නෙමු. නිසැකයෙන්ම, අල්ලාහ් කුසල් ක්‍රියාවන්හි යෙදෙන්නන් සමග සිටී. (අල්කුර්ආන්-29:69)

මෙය හෙතම යහපත් ශීලීන්ගේද, විශ්වාස වන්තයින්ගේද හා සත්‍යවන්තයින්ගේද මාර්ගයෙකි.

තඬි මුහම්මද (සල්) තුමා රාත්‍රියෙහි තම ශ්‍රේෂ්ඨමත් දෙපා ඉදිමින තරමට සිටගෙන සලාතයෙහි නිරතවමින් සිටියේය. මේ පිළිබඳව එතුමාගේ විමසුකළ එතුමා 'මා තුනිමත් දාසයෙකු ලෙස සිටීමට කැමැති විය නොයුතුද?' යනුවෙන් පැවැසීය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

දෙමාපියන්ට කළයුතු කාර්ය

මුස්ලිම්වරයා තම දෙමාපියන්ට තමා කළ යුතු අනිවාර්ය කරුණු ඇති බවත්, මවුන් දෙදෙනා රැකබලා ගැනීම, මවුන්ට කීකරුවීම හා මවුන්ට උපකාර කිරීම අනිවාර්ය බවත් විශ්වාස කළ යුතුය. මෙය මහු මෙලොවෙහි ජන්මවීමට මවුන් දෙදෙනා හේතුවීම සඳහා හෝ මවුන් දෙදෙනා මහුට කළ උපකාරයට ප්‍රති උපකාරයක් කිරීම සඳහා හෝ නොවෙයි. තමුදු මෙය කළ යුත්තේ අල්ලාහ්ම මවුන් දෙදෙනාට කීකරුවීම අනිවාර්ය කිරීම නිසාය. අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ﴾ [بنی اسرائیل: ٢٣]

මහු හැර (අත්කිසියම් කෙනෙකුට) මබ වන්දනාමානය නොකළ යුතු බවත්, දෙමාපියන්ට උපකාර කළ යුතු බවත් මබ දෙවියා නියම කර ඇත. (අල්කුර්ආන්-17:23)

තඬිතායක මුහම්මද (සල්) තුමා පැවැසූ බව අබුබකර් (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

﴿أَلَا أَدُلُّكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَارِ؟ قَالُوا بَلَىٰ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ الْإِبْرَاطُ بِاللَّهِ

وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ...﴾ (رواه بخاري ومسلم)

‘පාපයන් අතර ඉමහත් පාපය කුමක් බව මා මතලාව දැනුම් දෙන්නෙහිද?’ යනුවෙන් තඬිතුමා විමසූ කළ එතුමාගේ අනුගාමිකයින් ‘දැනුම් දෙන්න’ යනුවෙන් කීහ. එවිට එතුමා ‘අල්ලාහ්ට සමාන කිරීම, දෙමාපියන්ට විරුද්ධකම් කිරීම...’ යනුවෙන් පැවැසීය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

අබ්දුල්ලාහ් බිත් මස්ථාද් (රලී) තුමා මෙසේ වාර්තා කරයි.

سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ ؟ ، قَالَ : الصَّلَاةُ عَلَى وَفَّيْهَا ، قُلْتُ : ثُمَّ أَيُّ ؟ قَالَ : ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ ، قُلْتُ : ثُمَّ أَيُّ ؟ قَالَ : ثُمَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ... [(رواه مسلم)]

මා තඬිතායක මුහම්මදු (සල්) තුමාගෙන් ‘අල්ලාහ්ට ඉතා මත් ප්‍රිය කාර්ය කුමක් බව විමසුවිට එතුමා ‘සලාතය එකී තිසි වෙලාවට ඉටු කිරීම’ බවද, පසුව කුමක් බව විමසුවිට එතුමා ‘පසුව දෙමාපියන්ට උපකාර කිරීම’ බවද, පසුව කුමක් බව විමසුවිට එතුමා ‘පසුව අල්ලාහ්ගේ මාර්ගයෙහි සටන් කිරීම’ බවද පැවැසීය.

(මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

පුද්ගලයෙකු තඬිතායක මුහම්මදු (සල්) තුමා වෙත පැමිණ පිහාද් (අල්ලාහ්ගේ මගෙහි සටන්) කිරීමට අවසරය පැතීය. එයට එතුමා ‘මබගේ දෙමාපියන් පිවතුන් අතර සිටින්නෙහි ද?’ යනුවෙන් විමසීය. එයට ඔහු ‘මව’ බව කීවිට තඬිතුමා ‘මවුන් දෙදෙනාට උපකාර කිරීමෙහි පිහාද් කරන්න’ යනුවෙන් පැවැසූ බව අබ්දුල්ලාහ් බිත් අමරු (රලී) තුමා වාර්තා කරයි.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ඇසුරෙනි)

මුස්ලිම්වරුන් දෙමාපියන්ට තමා කළයුතු කාර්ය පිළිගෙන, අල්ලාහ්ට යටත්ව හා ඔහුගේ අණට කිසිවක් ඒවා සම්පූර්ණයෙන් ඉටුකිරීම වස් ඔවුන් කෙරෙහි පහත සඳහන් සාරධර්මයන් පිළිපැදිය යුතුය.

1-අල්ලාහ්ට විරුද්ධකම් නොකරන හා ඔහුගේ ඡර්ඡන් ධර්මයට පටහැනිවීමෙන් තොරව දෙමාපියන්ගේ අනුශාසනා හා අවවාද කෙරෙහි කිසිවක් මන්දයත්, මැවූ දෙවියාට විරුද්ධවීමේ කාර්යයන්හි කිසියම් මැවිලිවලට කිසිවක් තහනම්ය. මේ බව අල්ලාහ් ‘තමුත්, ඔබ කුමක් පිළිබඳ දැනුම (සාධක) නොලැබ සිටින්නේද, ඒ කෙරෙහි මාහට සමාන කරන ලෙස ඔවුන් දෙදෙනා (දෙමාපියන්) ඔබට බල කළද, එවිට ඔවුන් දෙදෙනාට (කිසිවිටක හෝ) ඔබ කිසිවක් නොවන්න. තමුත්, මෙලෝ ජීවිතය පිළිබඳ කරුණුවල ඔබ ඔවුන් දෙදෙනා සමග යහපත් භාවයෙන් හැසිරෙන්න’ යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-31:15)

තබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා ‘මැවූ තැනැත්තාට පටහැනි කාර්යවල කිසියම් මැවිලිවලට කිසිවක් නොයුතුය’ යනුවෙන් පවසන්නේය. (අහ්මද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

2-ඔවුන් ගරු කිරීම, ඔවුන් සමග සාරධර්මයෙන් හැසිරීම, ඔවුන්ව සිතිඳුකමින් හා කරුණාවෙන් ආශ්‍රය කිරීම, කියමනින් හා ක්‍රියාවෙන් අවකව හැසිරීම, ඔවුන්ගේ කටහඬට වඩා තමාගේ කටහඬ උස් නොකිරීම, ඔවුන් ඉදිරියෙහි නොඇවිදීම, ඔවුන්ට වඩා තම බිරිඳට හෝ දරුවන්ට ප්‍රමුඛතාවය නොදීම හා ඔවුන්ගේ අවසරයෙන් හෝ තෘප්තියෙන් තොරව ගමන් බිමන්හි නොයෙදීම.

- 3-මවුන්ට ආහාර පානයන් හා ඇඳුම් පැළඳුම් සැපයීම, මවුන් රෝගාතුරුව සිටින කළු ප්‍රතිකාර කිරීම, මවුන්ට දුක් පීඩාවන් නොලක්වන සේ රුකබලා ගැනීම හා මවුන් වෙනුවෙන් තමාව පරතෘග කිරීම වැනි තමාගේ හැකියාව මත උදව් උපකාර කිරීම.
- 4-මවුන් වෙනුවෙන් ප්‍රාර්ථනා හා පාපොච්චාරණය කිරීම හා මවුන්ගේ මිත්‍රයන් ගරු කිරීම.

දරුවන්ට කළයුතු කාර්ය

මුස්ලිම්වරයා තම දරුවන්ට තමා කළයුතු කාර්යයන් කීපයක් ඇති බව පිළිගත යුතුය. මෙය යහපත්ශීලී දරු පරම්පරාවක් බිහිකිරීමේ වෙනතාවෙන් මවුන්ගේ මව තෝරා ගැනීමෙන් සිට මවුන්ට අලංකාරමත් තම් කිරීම, සත්වන දින අකිකා තම්වූ කැපීම් කිරීම, වර්ෂප්දනය කිරීම, මවුන්ට ආදරය දැක්වීම, මවුන් සමග සිතිදුකමින් හැසිරීම, මවුන් වෙනුවෙන් වියදම් කිරීම, මවුන් යහපත් සාරධර්මයෙහි පුහුණු කිරීම, මවුන්ගේ සිත්සතත් පදම් කිරීම හා ශිලාවාර කිරීම, මවුන්ට ආගමික දැනුම්ඥානය ලබාදීම, අනිවාර්ය (ෆර්ඩු) කරුණු, කාලීන (සුන්නත්) කරුණු හා ඉස්ලාමීය සාරධර්මයන් වටහා ගෙන අනුගමනය කිරීම කෙරෙහි පුහුණු කිරීම දක්වා පවතී.

මේවා සියල්ල පියෙකු තම දරුවන් විවාහවන තෙක් කළ යුතු අනිවාර්ය කාර්යයන්ය. මවුන් විවාහවීමෙන් පසු මවුන්ගේ සිය මතය පරිදි කටයුතු කිරීම සඳහා තිදහසේ ඇරිය යුතුය. මවුන් සිය කැමැත්ත පරිදි පියාගේ යටතේ හෝ පොද්ගලිකව වෙන්වී තනිවම හෝ ජීවත්විය හැක. මෙයට පහත සඳහන්

අල්ලාහ්ගේ වැඩි හා නම් වදන් සාධකවේ. අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ [البقرة: 233]

(දික්කසාදවූ බිරියන් තම) දරුවන්ට සම්පූර්ණයෙන්ම තනකිරී දිය යුතු බව (පියවරුන්) අදහස් කරන්නේනම්, මව්වරුන් තම දරුවන්ට පරිපූරණ දෙවසරක් තනකිරී දිය යුතුය. (මෙසේ) තනකිරී දෙන මව්වරුන්ට (ආගමික තීතිරිති අනුව) පිළියෙලට ආහාරපාන හා ඇඳුම් පැළඳුම් සැපයීම දරුවන්ගේ පියවරුන්ට අනිවාර්යවේ. (අල්කුර්ආන්-2:233)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ [التحریم: 6]

විශ්වාස වන්නයින්, මිනිසුන් හා ගල් දවන ද්‍රව්‍යවූ එම නිරයෙහි ගින්නෙන් බලාවද බලාගේ (බිරිඳ හා දරුවන් ඇතුළු) පවුලේ ඥාතීන්ද රැක ගන්න. (අල්කුර්ආන්-66:6)

﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ ، نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ﴾ [الإسراء: 31]

දිළිඳුකමට බියවී බලාගේ දරුවන් සාහනය නොකරන්න. අපිම ඔවුන්ට හා බලාට ආහාර පානයන් සපයන්නෙමු. (අල්කුර්ආන්-17:31)

තම්තායක මුහම්මද් (සල්) තුමා පැවැසූ බව සමූරා (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[الْغُلَامُ مُرْتَهَنٌ بِعَقِيْقَةِ تَذْبِيْحِ عَنْهُ يَوْمَ السَّابِعِ ، وَيُسَمَّى فِيهِ وَيُخْلَقُ رَأْسُهُ]

(رواه الترمذي وابن ماجه)

දරුවෙකු අකිකාව (සතෙක් කපා පිං කිරීම)ට වගකිව යුත්තාය. ඔහු වෙනුවෙන් සත්වන දින අකිකා දීම, ඔහුට නමක් තැබීම හා ඔහුගේ හිස බුගැසීම යනාදීන් කළ යුතුය.

(නිජ්මිද් හා ඉබ්නු මාජා ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

තබිතායක (සල්) තුමා ප්‍රකාශ කළ බව ඉබ්නු අබිබාස් (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[سَاوُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي الْعَطِيَّةِ] (رواه البيهقي والطبراني)

බෙලාගේ දරුවන්ට තැගිබෝග පිරිනමන කළ ඔවුන් අතර සමානව හැසිරෙන්න.

(බයහකි හා නබානි ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

තබි (සල්) තුමා පැවැසූ බව අබිදුල්ලාහ් බින් අමරු (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ وَاصْرِبْهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ

عَشْرِ سِنِينَ وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَصَاجِعِ] (رواه أبو داود والطبراني)

බෙලාගේ දරුවන් සත්වන වියට පත්වූ කළ සලාතය ඉටු කරන මෙන් අණ කරන්න. ඔවුන් දසවන වියට පත්වූ කළ (එය ඉටු නොකළේනම්) ඔවුන්ට ගසන්න. තවද යහනසෙන් ඔවුන්ව වෙන්කරන්න.

(අබුදාවුද්, නබානි ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

සහෝදරයන් කෙරෙහි කාර්ධර්ම

මුස්ලිම්වරයා තම පියවරුන් හා දරුවන් කෙරෙහි හැසිරෙන සාරධර්මයන් සේම තම සහෝදරයන් සමඟද හැසිරිය යුතුයි. මෙහි සෑම දෙනා සමාන වන්නෙකි. එනිසා, තම පියවරුන් සමඟ හැසිරෙන සේම, බාල සහෝදරයන් තම වැඩිමහල් සහෝදරයන් සමඟ හැසිරිය යුතුයි. එසේම, වැඩිමහල් සහෝදරයන් තම බාල සහෝදරයන් සමඟ පියවරුන් තම දරුවන් සමඟ හැසිරෙන සේ හැසිරිය යුතුයි. ඒවා මවුන්ට කළ යුතු අනිවාර්ය කරුණු, මවුන්ට ලබාදිය යුතු අයිතිවාසිකම් හා මවුන් සමඟ හැසිරෙන සාරධර්ම යනාදීන්ය.

තනිතායක මුහම්මද් (සල්) තුමා ‘මබේ මව, පසුව මබේ පියා, පසුව මබේ සහෝදරිය, පසුව මබේ සහෝදරයා සමඟද පසුව එසේ පහලට එන මබේ ශ්‍යාතීන් සමඟද මබේ යහපත් ශීල යෙන් හැසිරෙන්න’ යනුවෙන් පැවසුවාය.

(බස්සාර් හා මොන්ලි ග්‍රන්ථ ඇසුරෙන්)

සැමියා හා බිරිඳ කෙරෙහි කාර්ධර්ම

සැමියා හා බිරිඳ අතර පරස්පර සාරධර්මයන් ඇති බව මුස්ලිම්වරයා පිළිගත යුතුයි. ඒවා මවුන් දෙදෙනා පරස්පරව ඉටුකළ යුතු වගකීම් හා අයිතිවාසිකම්ය. මේ පිළිබඳව අල්ලාෆ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمَعْرُوفِ، وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ [البقرة: ٢٢٨]

භාර්යාවන් කෙරෙහි සැමියන්ට ඇති අයිතිවාසිකම් සේම, පිළිවෙලට සැමියන් කෙරෙහිද අයිතිවාසිකම් ඇත. එනමුත්, ස්ත්‍රීන්ට වඩා පිරිමින්ට වැඩි තරාතිරමක් ඇත්තේය.

(අල්කුර්ආන්-2:228)

සැමියා හා බිරිඳ දෙපළටම මවුන් පරස්පරව ඉටුකළ යුතු වගකීම් ඇති බවත්, විවිධ පෞද්ගලික හේතූන් මත පිරිමින්ට වැඩි තරාතිරමක් ඇති බවත් මෙම වැකිය වටහා දෙන්නේය.

තඬි මුහම්මදු (සල්) තුමා තම අවසාන හඬ කථනව්‍යය ඉටු කළ සමයේ කළ දේශනායෙහි මෙසේද පැවැසූ බව අමර් බින් අල්අන්වස් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

[...أَلَا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ حَقًّا، وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا...]

(رواه الترمذي وأبو داود)

...දැනගන්න. නිසැකයෙන්ම, බෙලා මබ බිරිඳන්ට කළ යුතු වගකීම්ද, මබ බිරිඳන් බෙලාට කළයුතු වගකීම්ද තිබෙන්නේය... (නිර්මිද් හා අබුදාවුද් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

මෙයින් සමහරයන් සැමියන් හා බිරිඳන් දෙපළටම අයත් පොදු හා පෞද්ගලික අයිතිවාසිකම් වශයෙන් පවතී.

□ - පොදු අයිතිවාසිකම්

1- විශ්වාසය :

සැමියා හා බිරිඳ යන දෙදෙනාම පරස්පරව විශ්වාස භාවයෙන් සිටිය යුතු අතර, සුළුවෙන් හෝ එකිනෙකාට දෝහි කම් නොකළ යුතුය.

2-ප්‍රේමය හා උෂ්‍ය :

ඔවුන් දෙදෙනාම පරස්පරව පවිත්‍ර භාවයෙන් හා පිරිසිදු වේතනාවෙන් පරිපූරණ ප්‍රේමය හා ප්‍රිය හුවමාරු කළයුතුය. ඔවුන් දෙදෙනා අල්ලාහ්ගේ වැකිය වටහා දෙන කරුණු අනුව පරස්පරව මෙම ප්‍රේමයෙන් හා ප්‍රියයෙන් පුරා ජීවිත යම ගත කළ යුතුය. අල්ලාහ් 'තවද, ඔබලා ඔවුන්ගෙන් සැනසීම ලබා ගැනීම වස් ඔහු (අල්ලාහ්) ඔබලාට ඔබ ජාතියෙන්ම බිරිඳක් නිර්මාණය කිරීමද, ඔබලා අතර ඔහු ප්‍රිය හා කරුණාව ඇති කිරීමද ඔහුගේ සාධකයක් අතර වේ. සැබවින්ම, කල්පනා කරන සමාජයට මෙහි සාධක තිබේය' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-30:21)

එසේම, නභිතායක තුමා 'කවරෙකු (අන් අයට) ආදරය නොකරන්නේද, ඔහු (අන් අයගේ) ආදරයට පාත්‍ර නොවන්නේය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුහුරේරා (රලී) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

3-ඡර්ඡර්ඡ විශ්වාසය :

ඔවුන් දෙදෙනා පරස්පරව විශ්වාස භාවයෙන් හැසිරිය යුතුය. ඔවුන් තම තමන්ගේ සත්‍යභාවයෙහිද, හැසිරීමෙහිද, පවිත්‍රභාවයෙහිද කිසිසේත් සැක කළ නොයුතුය. මක්නිසාදයත්, අල්ලාහ් 'සැබවින්ම, විශ්වාසීන් සෑම දෙනා සහෝදරයින්ය' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-49:10)

නබි මුහම්මද් (සල්) තුමා 'තමා ප්‍රියවන දේම තම සහෝදරයා කෙරෙහි ප්‍රියවන තෙක් ඔබලාගෙන් කවරෙකු හෝ

විශ්වාසියෙකු විය නොහැක' යනුවෙන් පැවැසූ බව අනස් (රලි) තුමා වාර්තා කරයි. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙන්)

සෑමියා හා බිරිඳ කෙරෙහි සම්බන්ධතාවය විශ්වාසනීය සහෝදරත්වයට ප්‍රේරණයද, ශිලාවාරයද සිතිඳුභාවයද වර්ධනය කරන්නේය.

4-පොදු කාර්මිම :

එනම්, සාමාන්‍ය කටයුතුවල සිතිඳුකමින් හැසිරීම, මවුන් දෙදෙනා පරස්පරව මුහුණේ ප්‍රබෝධයෙන් බැලීම, ගරු කිරීම, යහපත් භාවයෙන් හැසිරීම යනාදියත්ය.

මේවා සියල්ල අල්ලාහ් අල්කුර්ආනය මගින් වටහා දී ඇති සත් ගුණධර්මයන් හා නබි මුහම්මද (සල්) තුමා පවසා ඇති යහපත් ශීල සාරධර්මයන්ය. අල්ලාහ් මේ බව '(මබ්ලා) මවුන් (බිරිඳන්) හා සමග යහපත් ජීවිතයක් ගත කරන්න' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-4:19)

නබි මුහම්මද (සල්) තුමා '(මබ්ලා) ස්ත්‍රීත්ව යහපත් භාවයෙන් මෙහෙයවන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙන්)

□ -පොදුගලික අයිතිවාසිකම්

එනම්, සෑමියා තම බිරිඳ කෙරෙහිද, බිරිඳ තම සෑමියා කෙරෙහිද පොදුගලිකව ඉටු කළ යුතු අභිචාර්ය කරුණුද ලබා දිය යුතු අයිතිවාසිකම්ද ඇත්තේය. ඒවා මෙසේය.

සැමියාගෙන් බිරිඳගේ අයිතිවාසිකම්

සැමියා තම බිරිඳ කෙරෙහි පහත සඳහන් සාරධර්මයන් අනුගමනය කළ යුතුය.

1-ඇය සමග යහපත් ජීවිතයක් ගතකළ යුතුය. අල්ලාහ් ‘ඔවුන් සමග යහපත් ජීවිතයක් ගත කරන්න.’ යනුවෙන් පවසන්නේය.
(අල්කුර්ආන්-4:19)

එනම්, තමා ආහාරපානය අනුභව කරන හා ඇඳුම් අඳින සේ ඇයටද එසේම ලබාදිය යුතුය. ඇය තමාට වරද්ධකම් කරන්නේ දැයි මහු බියට පත්වන කළ අල්ලාහ් කෙසේ බිරිඳත් ගිලාමාරු කළ යුතු බව අණකර ඇත්තේද එලෙස ඇයව ක්‍රමවත්ව ගිලාමාරු කළ යුතුය.

ඇයව බැණ නොවැදී, දොස්පද නොකී හා තිත්දා නොකර උපදෙස් කළ යුතුය. එයට ඇය කීකරු නොවන කළ ඇයව යහනයෙන් ඉවත්කළ යුතුය. එයටද ඇය කීකරු නොවන්නේද, තුවාල නොවන පරිදි පහර දිය යුතුය. ඇයගේ මුහුණට හෝ ලේ පිටවන තරමට හෝ අවයවන් ක්‍රියා වරහින වන පරිදි හෝ පහර නොදිය යුතුය. අල්ලාහ් මේ බව ‘කුමන ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ඔවුන් (තම භාර්යාවන්ට) වරද්ධකම් කරන්නේ දැයි මබ්ලා බියවන්නේද, ඔවුන්ට උපදෙස් කරන්න. (එමගින් ඔවුන් කීකරු නොවුයේනම්) ඔවුන්ව යහනයෙන් ඉවත් කරන්න. (එමගින්ද ඔවුන් කීකරු නොවුයේනම්) ඔවුන්ට (සෙමින්) පහර දෙන්න. (තමුත්) ඔවුන් මබ්ලාට කීකරුවූයේනම්, ඔවුන්ට එරෙහිව (වෙනත්) කිසියම් මාර්ගයක් නොසොයන්න’ යනුවෙන් පවසන්නේය.
(අල්කුර්ආන්-4:34)

අපි අපගේ භාර්යාවන්ට කළයුතු කරුණු කුමක්ද ? යනුවෙන් තඛතායක මුහම්මද් (සල්) තුමාගෙන් මා විමසුවිට එතුමා ‘මබ ආහාර අනුභව කරන කළ ඇයටද ආහාර සපයන්න. මබ ඇඳුම් අඳින කළ ඇයටද පැළඳීමට ඇඳුම් ලබා දෙන්න. ඇගේ මුහුණෙහි පහර නොදෙන්න. ඇයව නින්දිත ලෙස කතාබහ නොකරන්න. ඇයව පිළිකුල් ලෙස අප්‍රිය කරන්නේනම්, තිව්‍යෙහි පමණක් එසේ කරන්න’ යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව මුආවියා බින් හයිදා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (අබුදාවුද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

තඛතායක මුහම්මද් (සල්) තුමා ‘දැනගන්න, මබලා මබ ලාගේ බිරිඳන්හට කළ යුතු අභිචාර්ය කරුණුනම්, ආහාර පාන හා ඇඳුම් පැළඳුම් ඔවුන්ට සැපයීමෙහි යහපත් ශීලයෙන් හැසිරීමට’ යනුවෙන් පැවසූ බව අම්ර් බින් අන්වස් (රලි) වාර්තා කරන්නේය. (නිර්විදි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

‘විශ්වාසනීය පිරිමියෙකු තම විශ්වාසනීය බිරිඳ කෙරෙහි පිළිකුල් නොකරනු. ඇයගේ එක් ගුණාංගයක් ඔහු පිළිකුල් කළත්, ඔහු ප්‍රිය කරන වෙනත් ගුණාංගයක් ඔහු ඇයගෙන් දිටිය හැක’ යනුවෙන් තඛතායක මුහම්මද් (සල්) තුමා පැවැසූ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

2-ඇය ආගමික දැනුම් ඥානය නොලද කෙනෙකුනම්, ඇයට අත්‍යවශ්‍ය කරුණු ඉගැන්විය යුතුයි. නොඑසේනම්, මේවා ඉගෙන ගැනීම සඳහා ආගමික අධ්‍යාපනය උගන්වන පත් තිව්ලට යාම සඳහා අවසරය ලබා දිය යුතුයි. මක්නිසාදයත්, ආගමික දැනුම් ඥානය ලබාගැනීම කෙරෙහි අවශ්‍යතාවය

ආහාර පානයන් කෙරෙහි අවශ්‍යතාවයට වඩා උණ දෙයක් නොවන්නේය.

අල්ලාහ් 'විශ්වාසවන්තයින්, මිනිසුන් හා ගල් දවන දූව්‍යවූ එම නිරයෙහි ගින්නෙන් මඟලාවද මඟ (බිඳි හා දරුවන් ඇතුළු) පවුල් ඥාතීන්ද රැකගන්න' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-66:6)

3-ඉස්ලාමීය අනුශාසනා හා අවවාද සිය ජීවිතයෙහි අනුගමනය කිරීම සඳහා ඇයට බල කළ යුතුය. ඇය සිය අලංකාර පෙත්වමින් ගමන බිමත් කිරීම, අන් පිරිමින් සමග මිශ්‍රවී ඔවුන් සමග සහවාස කිරීම යනාදීන් කෙරෙහි ඇයව වැළකී විය යුතුය. මක්නිසාදයත්, සැමියා ඇයව රැකබලා ගතයුතු හා ආරක්ෂා කළ යුතු වගකිව යුත්තාය.

අල්ලාහ් 'පිරිමින් ස්ත්‍රීන්ව පාලනය කරන්නන්' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-4:34)

තඹිනාය මුහම්මද් (සල්) තුමා 'පිරිමියා තම පවුල් ඥාතීන් කෙරෙහි වගකිව යුත්තාය. මහු සිය වගකීම පිළිබඳව ප්‍රශ්න කරනු ලැබේ' යනුවෙන් පැවැසූ බව ඉබ්නු උමර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

බිරිඳගෙන් කැමියාගේ අයිතිවාසිකම්

බිරිඳ තම සැමියා කෙරෙහි පහත සඳහන් සාරධර්මයන් අනුගමනය කළ යුතුය.

1-අල්ලාහ්ට එරෙහි කරුණුවල හැර අන් සෑම දේ කෙරෙහි ඇය තම සැමියාට කීකරු විය යුතුයි. අල්ලාහ් 'මවුන්' (බිරි දන්) ඔබලාට කීකරු වූයේනම්, මවුන්ට එරෙහිව (වෙනත්) කිසියම් මාර්ගයක් හෝ සොයා නොයන්න' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-4:34)

තබ් මුහම්මද (සල්) තුමා 'පුද්ගලයෙකු තම බිරිඳ යහනයට කැඳවා, ඇය ඔහු කරා නොගියේනම්, (ඒ හේතුවෙන්) ඔහු ඇය කෙරෙහි කෝපයෙන් ඵදින රාත්‍රිය ගත කළේ නම්, ඇය අවසම අවදිවන තෙක් අල්ලාහ්ගේ සුර දුතවරුන් ඇයට ශාප කරති' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබු හුරෙරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

තබ්තායක තුමා 'පුද්ගලයෙකු තවත් පුද්ගලයෙකුගේ හා මුල වැටීම මා අනුමත කරන්නේනම්, බිරිඳ තම සැමියාගේ හා මුල වැටීම සඳහා මා අනුකර ඇත්තෙමි' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුහුරෙරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(නිර්මිදි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

2-ඇය තම ගොරවය හා තම සැමියාගේ තම්බුව රුකගත යුතු අතර, සැමියාගේ සම්පත්, ඔහුගේ දරුවන් හා නිවැස් කටයුතු සියල්ල රුකවරණයෙන් ආරක්ෂා කළ යුතුයි.

අල්ලාහ් 'යහපත්ගිල ස්ත්‍රීන්' (තම සැමියන්ට) අවාක භාවයෙන් කීකරුවෙති. තවද, තම සැමියන් නිවැසහි නොසිටින අවස්ථාවන්හි ආරක්ෂා කළ යුතු දේ කෙරෙහි අල්ලාහ්ගේ ආරක්ෂාවෙන් රුක බලා ගෙන සිටිති' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-4:34)

තබ් මුහම්මද (සල්) තුමා 'ස්ත්‍රිය තම සැමියාගේ නිවැස් කෙරෙහි වහකිව යුත්තාය. ඇය සිය වහකීම පිළිබඳව ප්‍රශ්න කරනු ලබේ' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව ඉබ්නු උමර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

3-සැමියාගේ නිවසෙහිම ඇය රැඳී සිටිය යුතුයි. මහුගේ අවසරය හා තෘප්තියෙන් තොරව ඇය සිය නිවැසින් පිටත්විය නොයුතුයි. තම බැල්ම පහත හෙළිය යුතු අතර, තම කට හඬද පහත් කළ යුතුයි. කවරෙකුට හෝ ඇය අපරාධ නොකළ යුතු අතර, සැමියාගේ පවුල් ඥාතීන් සමග යහපත් ශීලයෙන් හැසිරිය යුතුයි.

අල්ලාහ් මේ පිළිබඳව මෙසේ පවසන්නේය.

'මබ් මබ්ලාගේ නිවසෙහිම රැඳී සිටින්න. පැරණි අඥාන සමයෙහි (සිටි ස්ත්‍රීන්) මෙන් දේහ අලංකාරය ප්‍රදර්ශනය කරමින් නොඇවිදින්න' (අල්කුර්ආන්-33:33)

'මබ්ලා (අන් පිරිමින් සමග) ලලිත භාවයෙන් කතා බහවල නොයෙදෙන්න. මන්දයත්, සිත් සනත්ති රෝගය (නපුරු ආකල්ප) තිබෙන්නා සඳහා කළ හැක' (අල්කුර්ආන්-33:32)

'අපවිත්‍ර වචනයන් ප්‍රසිද්ධියෙන් කීම අල්ලාහ් කැමැති නොවන්නේය' (අල්කුර්ආන්-4:148)

(තබ්තුමති) විශ්වාසනීය ස්ත්‍රීන්හට 'මවුත් තමන්ගේ බැල්ම පහත හෙළිය යුතු බවත්, තම ආවරණ ප්‍රදේශ රූකගත යුතු බවත්, තම දේහ අලංකාරය සාමාන්‍යයෙන් පිටත පෙනෙන දේ හැර අන් කිසිවක් නොපෙන්විය යුතු බවත් ...' පවසන්න' (අල්කුර්ආන්-24:31)

නඛිතායක මුහම්මද් (සල්) තුමා 'මබ සිය බිරිඳ කරා බැලුවිට ඇය මබව සතුටු කරයි. මබ අණකළ විට මබට ඇය කීකරුවේ. මබ නොමැති අවස්ථාවන්හි ඇය ඇගේ කන්‍යාභාවය හා සම්පත රැක ගනී. ස්ත්‍රීන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨ චන්ත්‍රිය හෙතම ඇයමයවේ' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබු හුමෙරරා (රලී) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(නසාආ ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

පවුල් ඥාතීන් කෙරෙහි කාර්‍යය

මුස්ලිම්වරයා තම දෙමාපියන්, දරුවන් හා සහෝදර සහෝදරියන් සමග සාර්ධර්මයෙන් හැසිරෙන සේම, තම ලේ ඥාතීන් හා පවුල් ඥාතීන් සමගද හැසිරිය යුතුයි.

තම දෙමාපියන් සමග හැසිරෙන සේම, මවුන්ගේ සහෝදර සහෝදරියන් සමගද හැසිරිය යුතුයි. එනම්, තම මව හා පියාගේ සහෝදරියන් සමග තම මව සමග හැසිරෙන සේද, පියා හා මවගේ සහෝදරයන් සමග පියා සමග හැසිරෙන සේද හැසිරිය යුතුයි.

ලේ නැයෝ මුස්ලිම් හෝ මුස්ලිම් නොවන්නන් වුවද, මවුන් සෑම දෙනා ලේ ඥාතීන් ලෙස සැලකිය යුතුයි. මවුන් සමග සුභඳ භාවයෙන් පිවිත්වීම හා මවුන්ට උදව් කිරීම අනිවාර්යවේ.

මවුන් අතර සිටින වැඩිහිටියන් ගරු කිරීම, බාල වුවන්ට ආදරය දැක්වීම, මවුන් රෝගාතුරුව සිටින කළ ඒ ගැන වීම සීම, මවුන් දුක් පීඩාවට ලක්වූ කළ මවුන් සැනසුම් කිරීම, මවුන් ඥාතිත්වය කඩ කළත් මවුන් සමග එක්ව සුභඳව හැසිරීම හා මවුන් අප්‍රසන්න භාවයෙන් සිටියත් මවුන් සමග

සිහිනු භාවයෙන් හැසිරීම යනාදීන් ඔවුන් සමග හැසිරෙන සාරධර්මයන්ය. මේ බව අල්කුර්ආනයෙහි හා තබ් වදන්වල තහවුරුකර ඇත. අල්ලාහ් මේ පිළිබඳව මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَأَقْبُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ﴾ [النساء: 1]

කුමන අල්ලාහ්ගේ නාමයෙන් බෙලාගෙන් කෙනෙකු අනෙකුගෙන් පරස්පරව (තම අයිතිවාසිකම) අයැද සිටින්නේද, එම අල්ලාහ්වම බෙලා බිය වන්න. තවද, ලේ ඥාතිකම පරිහානිය කිරීමෙන් බෙලා වැළකී සිටින්න. (අල්කුර්ආන්-4:1)

﴿فَإِذَا الْقُرْبَىٰ حَقُّهُ﴾ [الروم: 28]

ඥාතීන්හට ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම ලබා දෙන්න.

(අල් කුර්ආන්-30:38)

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ﴾ [الحل: 90]

නිසැකයෙන්ම, අල්ලාහ් යුක්ති සහගතව කටයුතු කරන ලෙසද, කුසල් ක්‍රියාවන් කරන ලෙසද, ඥාතීන්ට උපකාර කරන ලෙසද අණ කරයි. (අල්කුර්ආන්-16:90)

තබ්තායක මුහම්මදු (සල්) තුමාගෙන් ‘ස්වර්ගයෙහි පිවිසීමට හා අපායෙන් ඇත්වීමට හේතුවන කරුණු කුමක්ද?’ යනුවෙන් විමසූ කළ එතුමා ‘බෙ අල්ලාහ්ට වන්දනාමානය ඉටු කරන්න. මහුට කිසියම් දේ හෝ සමාන නොකරන්න. සලාතය ඉටු කරන්න. සකාතය හෙවත් දුගී බද්ද ගෙවන්න. පවුල් ඥාතීන් සමග එක්ව පීවත් වන්න’ යනුවෙන් පැවැසූ බව අබු අයිසූබ් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බ්‍රහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

තනි මුහම්මද (සල්) තුමා පැවැසූ බව සල්මාන් බින් ආමර් (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[الصَّدَقَةُ عَلَى الْمَسْكِينِ صَدَقَةٌ وَعَلَى ذِي الْقُرْبَى اثْنَانِ صَدَقَةٌ وَصَلَةٌ]

(رواه ابن ماجه)

දිළින්නන්ට කරන දානය වෙනුවෙන් එකී කුලිය (පමණක්) ලැබේ. ඥාතීන්ට කරන දානය වෙනුවෙන් කුලී දෙකක් ලැබේ. ඒවා එකී කුලිය හා ඥාත්තවයෙහි කුලියවේ.

(ඉබ්නු මාජා ග්‍රන්ථය ඇසුරෙන්)

අස්මා බිත්ත් අබ්බාස් (රලි) තුමා මක්කාවේ සිට (මදිනා වට) පැමිණ සිටි අවස්ථාවේ තබ්නායක මුහම්මද (සල්) තුමා ගෙන් (ඉස්ලාමය නොවැළා සිටී) තම මව කෙරෙහි ඥාතීන් වය පැවැත්විය යුතුද? යනුවෙන් විමසූ කළ, එතුමා ‘මව මව මව මව සමග ඥාතීත්තවය පවත්විය යුතුයි’ යනුවෙන් ප්‍රකාශ (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙන්)

අසල් වාසීන් කෙරෙහි කාර්මර්ම

මුස්ලිම්වරයා අසල් වාසීන්ට ලබා දිය යුතු අයිත්තවැසිකම් හා මවුත් සමග හැසිරිය යුතු සාරධර්මයන් පිළිගත යුතුයි. ඒවා සියල්ල පරිපූරණයෙන් අනුගමනය කිරීම සෑම අසල් වැසි යෙකුටම අනිවාර්යවේ. මේ බව අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ

وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ﴾ [النساء: 36]

අල්ලාහ්ටම වන්දනාමානය කරන්න. මහුට කිසිවක් සමාන නොකරන්න. දෙමාපියන් කෙරෙහි සාර ධර්මයෙන් හැසිරෙන්න. ඇතිත්, අනාථයන්, දිළින්දන්, ඇතින්වූ අසල් වැසියන් හා ඇතින් නොවන අසල් වැසියන් යනාදීන් කෙරෙහිද යහපත් භාවයෙන් හැසිරෙන්න. (අල්කුර්ආන්-4:36)

නභිතායක මුහම්මද (සල්) තුමා පැවැසූ බව ආයිෂා (රලි) තුමිය මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورِيهِ] (متفق عليه)

අසල්වැසියන් මාගේ (සම්පත්වල කෙරෙහි) හිමිකරුවෙකු ලෙසට පත්වෙයිද යනුවෙන් සිතන තරමට පිබිටීල් (අලෙ) තුමා මවුන් ගැන මහාට අබණ්ඩව දේශනා කරමින් සිටියේය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

තබි මුහම්මද (සල්) තුමා පැවැසූ බව අබු ෂුරෙහ් (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

[مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ] (متفق عليه)

කවරෙකු අල්ලාහ්ව හා අවසාන දිනය කෙරෙහි විශ්වාස කරමින් සිටින්නේද, මහු තම අසල් වැසියා කෙරෙහි යහපත් ශීලයෙන් හැසිරෙනු. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

අසල් වැසියන්ට කළයුතු කාර්ය

- 1-කියමනින් හෝ ක්‍රියාවෙන් අසල්වැසිට හිටිහැර නොකිරීම.
මක්නිසාදයත්, නභිතායක තුමා 'කවරෙකු අල්ලාහ්ව හා අවසාන දිනය කෙරෙහි විශ්වාස කර සිටින්නේද, මහු තම

අසල් වැසියා කෙරෙහි යහපත් ශීලයෙන් හැසිරෙනු' යනු වෙන් පැවැසූ බව අබුජුරේහ් (රලි) තුමා වාර්තා කරයි.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

එසේම, තඹතායක තුමා 'මහු විශ්වාසවත්තයා නොවත් තේය. මහු විශ්වාසවත්තයා නොවන්නේය. මහු විශ්වාසවත්තයා නොවන්නේය' යනුවෙන් (තුන්වරන්) පැවැසූ කළ 'කවරෙකු තබිතුමනි' යනුවෙන් එතුමාගෙන් විමසූහ. එවිට එතුමා 'කවරෙකුගේ හිරිහැරයෙන් සිය අසල්වැසියා රුකවරණය නොලබමින් සිටින්නේද හෙතම මහුය' යනු වෙන් පැවැසීය.

(බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

2-මහුට උපකාර කිරීම. එනම්, ඒවා මහු උදව් උපකාර පැතුවිට මහුට උදව් උපකාර කිරීම. මහු ලෙඩවූ කළ ඒ ගැන මහු ගෙන් විමසීම, මහු ප්‍රීතියට පත්වූ කළ මහුට ප්‍රශංසා කිරීම, මහු දුක් හා පීඩාවට ලක්වූ කළ මහුව සැතපුම් කිරීම, අවශ්‍යවූවිට උපකාර කිරීම, මහුට අභිබවා සලාම් කීම, මහු හා මහුගේ දරුවන් සමග සිතිදුකමින් කතා බහාවල යෙදීම, ආගමික හා ලොකික කරුණුවල මහුට මහපෙත්වීම, මහු ගෙන් සිදුවන වැරදිත් කෙරෙහි සමාව දීම, මහුගේ රහස්‍යයන් කෙරෙහි පර්යේෂණය නොකිරීම, ගොඩනැගිලි හා පාරවල් තැනීමේදී මහුට හිරිහැර නොදීම හා මහුගේ නිවැස් ඉදිරියෙහි කුණු රොඩු හැලීම මගින් මහුට කරදර නොකිරීම යනාදිය. මේ සියල්ල මුස්ලිම්වරුන් සෑම දෙනා කෙරෙහිම අණකර ඇති සාරධර්මයන්ය.

3-කුසල් කිරීම මගින් මහුට ගරු කිරීම. තඹතායක තුමා 'මුස්ලිම් ස්ත්‍රීයනි, ස්වල්ප මස් සහිත ආවෘත කුරයක් වුවද එය

නිතරින් බව සිතා එය අසල් වැසියාට ලබාදීමෙන් වැළකී නොසිටින්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

තඛ්තායක තුමා, තමා අමතා 'අබුදර්, ඔබ වෘත්තය උසන කළ එහි ජලය වැඩිකර ඔබ අසල් වාසීන්ටද එයින් සළ කන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුදර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

ආයිෂා (රලි) තුමිය, තඛ්තායක තුමාගෙන් 'මාගට අසල් වැසියන් දෙදෙනෙක් සිටිති. එයින් මා කවරෙකුට ප්‍රථම යෙන් තැගිලෝග (හදියා) ලබාදිය යුතුද ?' යනුවෙන් විමසූ කළ එතුමා 'මවුන් අතර කවරෙකුගේ නිවස ඔබට ඉතා යාබදව පිහිටා ඇත්තේද, මහුට ලබා දෙන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව එතුමිය වාර්තා කරන්නීය.

(බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

4-හිරිහාර නොකිරීම මගින් මහුට ගරුකිරීම. තමාගේ මායිම් (පොදු) බිත්තියෙහි මහු තම නිවසට අයත් බාල්කය වැනි දේ සවිකිරීම නොවැළැක්විය යුතුය. එසේම, මහු සමග විමසීම් නොකර මහුගේ ඉඩමට යාබදව පිහිටා ඇති තම ඉඩම හෝ ගොඩනැගිල්ල කුලියට දීම හෝ විකිණීම හෝ නොකළ යුතුය. මක්නිසාදයත්, තඛ්තායක තුමා 'ඔබලා ගෙන් කවරෙකු හෝ තම බිත්තියෙහි අසල් වැසියා බාල්ක යක් සවිකිරීම තහනම් නොකරන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

එසේම, ‘සුද්ගලයෙකුගේ වත්තකට කොටස් කරුවෙකු හෝ යාබද අසල්වැසියෙකු හෝ සිටිනම්, ඔහුට නොදත්වා එය විකුණුම් නොකරන්න’ යනුවෙන් තඛ්තායක තුමා පවසන්නේය.
(හාකිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

මුස්ලිම්වරුන්ගේ අයිතිවාසිකම්

මුස්ලිම්වරුන් තම සහෝදර මුස්ලිම්වරුන්ට තමා කළ යුතු අනිවාර්ය කරුණු හා සාරධර්මයන් ඇති බව විශ්වාස කළ යුතුය. ඒවා අල්ලාහ්ට කළ යුතු වන්දනාමානායක් ලෙසද, ඔහු කරා ලොව්මට අයත් මගක් ලෙසද අවබෝධ කරගෙන තිසිපරිදි ඒවා ඉටුකළ යුතුය. මක්නිසාදයත්, මෙම අනිවාර්ය කරුණු හා සාරධර්මයන් තම සහෝදර මුස්ලිම්වරුන්ට කළ යුතු බව අල්ලාහ් අනිවාර්ය කර ඇත. ඒවා මෙසේය.

1-ඔහුව මුනගැසූවිට තම කතාබහ ආරම්භ කිරීමට පෙර ඔහුට ‘අස්සලාමු අලෙක්කුම් වරහ්මතුල්ලාහි වබරකාතුහු’ යනුවෙන් සලාමය පවසා මුසාෆාහා කළ (අනිතත දිය) යුතුය. එයට පිළිතුරක් වශයෙන් ඔහු ‘වඅලෙක්කු මුස්සලාම් වරහ්මතුල්ලාහි වබරකාතුහු’ යනුවෙන් කිව යුතුය.

අල්ලාහ් මේ බව ‘මබ්ලාට සලාමය පැතු කළ එයට පිළිතුරක් ලෙස එයට වඩා අලංකාරමත් (වචන වලින්) සලාමය පවසන්න. නොඑසේනම්, (අවම වශයෙන්) එලෙසම පිළිතුරු සලාමය පවසන්න.
(අල්කුර්ආන්-4:86)

තඛ්තායක මුහම්මද් (සල්) තුමා ‘වාහනුස් ගමන් කරන්නා ඇවිදමින් ගමන් කරන්නාටද, ඇවිදමින් ගමන් කරන්නා

- අසුන් ගෙන සිටින්නාටද, ස්වල්ප පිරිස් අධික පිරිසටද සලාමය කිව යුතුයි' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුහුරෙරා (රලි) තුමාද, 'මබ හඳුනන හා නඳුනන අයට සලාමය පව සන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබ්දුල්ලාහ් බින් අමර් (රලි) තුමාද වාර්තා කරති. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)
- 2-මහු කිඹුහුමක් යවා 'අල්හමදු ලිල්ලාහ්' (සියළු ප්‍රශංසා අල්ලාහ්ටට හිමිවේ) යනුවෙන් පැවැසූ කළ, 'යර්හමකල්ලාහ්' (අල්ලාහ් මබට භාග්‍ය ලබා දෙනු මැනවි) යනුවෙන් මහු කිව යුතුයි. එයට පිළිතුරක් වශයෙන් මහු 'යහ්දිකුමුල්ලාහ් වසුස්ලිහ් බාලකුම්' (අල්ලාහ් මබට සුමග පෙන්නවු මැන. මබගේ තත්ත්වයන් ශීලාවාර කරනු මැනවි) යනුවෙන් පැවැසිය යුතුයි. මත්දයන්, නබිතායක තුමා 'මබලාගෙන් කෙතෙකු කිඹුහුමක් යවා 'අල්හමදු ලිල්ලාහ්' යනුවෙන් කිව කළ (එයට සවන් දෙන) මහුගේ සහෝදරයා 'යර්හමු කල්ලාහ්' යනුවෙන් පවසනු. මහු එසේ යර්හමුකල්ලාහ් යනුවෙන් පැවැසූ කළ, කිඹුහුම යැවූ තැනැත්තා මහුට 'යහ්දිකුමුල්ලාහ් වසුස්ලිහ් බාලකුම්' යනුවෙන් පවසනු' මෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුහුරෙරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)
- එසේම, 'නබිතායක තුමා කිම්සීමක් කළානම් තම අතින් හෝ රෙද්දකින් හෝ මුහුණ වසා ගන්නා බවත්, එමගින් තම ශබ්දයද පහත්කර ගන්නා බවත්' අබුහුරෙරා (රලි) තුමා පවසන්නේය. (අබුදාවුද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)
- 3-මහු ලෙඩවූ කළ මහුගේ සුව දුක් විමසීම් හා මහු ලෙඩෙන් මිදීම සඳහා ප්‍රාර්ථනා කිරීම් කළ යුතුයි. මක්නිසාදයත්, නබිතායක තුමා 'මුස්ලිම්වරයෙකුට තම මුස්ලිම් සහෝදරයා

කෙරෙහි අනිවාර්ය කරුණු පහක් ඇත. ඒවා, තමාට කී සලාමයට පිළිතුරු දීම, ලෙඩුන් සුව දුක් විමසීම, අවමා ගලා (ජනාසා) කටයුතුවල සහභාගිවීම, හෝජන සංග්‍රහය සඳහා කෙරෙන ඇරයුම පිළිගැනීම හා ඔහු කිසිභුමක් යවා අල්හම්දු ලිල්ලාහ් යනුවෙන් කියූ විගස යර්හමුකල්ලාහ් යනුවෙන් කීම යනාදීන්ය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබු හුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

- 4-ඔහු මරණයට පත්වූ කළු ඔහුගේ ජනාසා කටයුතුවලට සහ භාගිවිය යුතුය. මන්දයත්, නබිතායක තුමා 'මුස්ලිම් වර යෙකු තම මුස්ලිම් සහෝදරයා කෙරෙහි කළයුතු අනිවාර්ය කරුණු පහක් ඇත. ඒවා, තමාට පිළිගැන්වූ සලාමයට පිළිතුරු දීම, ලෙඩුන් සුව දුක් විමසීම, ජනාසා කටයුතුවල සහ භාගිවීම, හෝජන සංග්‍රහය සඳහා කෙරෙන ඇරයුම පිළිගැනීම හා ඔහු කිසිභුමක් යවා අල්හම්දු ලිල්ලාහ් යනුවෙන් කියූ විගස යර්හමුකල්ලාහ් යනුවෙන් කීම යනාදීන්ය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

- 5-ඔහු කිසියම් කරුණක් පිළිබඳව දිවුරා ඇත්තේනම්, ඔහු එය කඩ නොකර ඉටු කිරීම සඳහා ඔහුට උදව් කිරීම. ලෙඩුන්ගේ සුව දුක් විමසන ලෙසත්, ජනාසා කටයුතුවල සහභාගිවන ලෙසත්, කිසිභුමකට පිළිතුරු දෙන ලෙසත්, දිවුරුම් කළ අයට එය ඉටුකිරීම සඳහා උදව් කරන ලෙසත්, අපරාධයට ලක්වූ තැනැත්තාට උදව් කරන ලෙසත්, කෙරෙන හෝජන සංග්‍රහ ඇරයුම පිළිගන්නා ලෙසත් සලාමයට පිළිතුරු ලබාදෙන ලෙසත් නබිතායක තුමා අපට

අණකර ඇති බව බර්රාඋ බින් ආසිබ් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

6-මහු කිසියම් කරුණක් කෙරෙහි උපදෙස් පැතු කළ මහුට උපදෙස් කළ යුතුය. එනම්, එකී කරුණෙහි ඇති යහපත හා ප්‍රයෝජනය පැහැදිලිකර අවබෝධකර දිය යුතුය. මේ ගැන තබ්තායක තුමා ‘පුද්ගලයෙකුගෙන් තම සහෝදර යෙකු උපදෙස් පැතු කළ මහුට උපදෙස් කරනු’ යනුවෙන් පැවැසීය. (බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

7-තමා ප්‍රියකරන දේම මහු කෙරෙහි ප්‍රිය කළ යුතු අතර, තමා අප්‍රිය කරන දේම මහු කෙරෙහි අප්‍රිය විය යුතුය. මක්නිසාදයත්, තබ්තායක තුමා ‘තමා ප්‍රියකරන දේ තම සහෝදරයා කෙරෙහි ප්‍රියකරන තෙක් මඟගෙන් කවරෙකු හෝ විශ්වාස වන්තයෙකු විය නොහැක’ යනුවෙන් පැවැසූ බව අනස් (රලි) තුමාද, ‘විශ්වාසවන්තයෙකු තව විශ්වාස වන්තයෙකුට උදාහරණයනම්, ගොඩනැගිල්ලක් සේය. එහි කොටසක් තවත් කොටසක් උසුලගෙන (මුක්කදි) සිටින්නේය’ යනුවෙන් පැවැසූ බව අබු මුසා (රලි) තුමාද වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

8-මහුට උදව් උපකාර කළ යුතුය. මහුට උදව් උපකාර අවශ්‍ය වන කුමන අවස්ථාවක හෝ මහුව නොසැළකිලිමත්ව අනභාරිය නොයුතුය. මක්නිසාදයත්, ‘මඟ සහෝදරයා අප රාධ කරන්නෙකු හෝ අපරාධයට ලක්වූ තැනැත්තෙකු හෝ වෙවා මහුට උදව් උපකාර කරන්න’ යනුවෙන් තබ්තායක තුමා පැවැසූවිට පුද්ගලයෙකු ‘අල්ලාහ්ගේ දූතයා තෙකි, අපරාධයට ලක්වූ තැනැත්තාට උදව් උපකාර කළ හැක. නමුත්, අපරාධ කරන්නාට උදව් උපකාර කරන්නේ

කෙසේද ?' යනුවෙන් විමසිය. එවිට එතුමා 'අපරාධ කිරීමෙන් මුහුද වැළකවීම බෙ මුහුද කරන උදව් උපකාරවේ' යනුවෙන් පැවැසූ බව අතස් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

එසේම, 'තම සහෝදර මුස්ලිම් වරයාගේ තම්බුව ආරක්ෂා කරන්නාගේ මුහුණ පරලොවෙහි අල්ලාගත් අපායයෙන් ආරක්ෂා කරයි' යනුවෙන් තබ්තායක තුමා පැවැසූ බව අබුදර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(අහ්මද් හා නිර්විදි ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

9-මුහුද කිසියම් කරදරයක් හෝ හානියක් හෝ නොකළ යුතුයි. මක්නිසාදයත්, තබ්තායක තුමා 'සෑම මුස්ලිම් වරුන්ටම (තම සහෝදර) මුස්ලිම් වරයාගේ ලේ, සම්පත් හා තම්බුව යනාදීන් තහනම්ය' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබු හුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

තබ්තායක තුමා 'කිසියම් මුස්ලිම් වරයෙකු හෝ වෙනත් මුස්ලිම්වරයෙකු බියගැන්වීම තහනම්ය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුදුල් රහ්මාන් බින් අබ්බි ලෙලා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (අබුදාවුද් හා අහ්මද් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

තබ්තායක තුමා 'කවරෙකුගේ දෙවෙන් හා අතින් අත් මුස්ලිම්වරුන් (හිරිහැරයෙන් තොරව) තිදහසින් පීඩන් වන් තේද සත්‍ය මුස්ලිම් මුහුදය' යනුවෙන් පැවැසූ බව ජාබ් (රලි) තුමා වාර්තා කරයි. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

10-මුහුද සමග බැගැපත්කමින් හැසිරිය යුතු අතර, මුහුද කෙරෙහි අහංකාර නොකළ යුතුයි. අනුමතවූ සභාවෙහි

මහු අසුන්ගෙන සිටින කළු පහි තමා අසුන්ගැනීම සඳහා මහුව එතනින් නැගිටිවිය නොසූතුයි. අල්ලාහ් 'මබ් මුහුණ අහංකාරමත්ව මිනිසුන්ගෙන් හරවා නොතබන්න. පොලො වෙහි අහංකාරයෙන් නොඇවිදින්න. නිසැකව, අහංකාර කරන හා ආඩම්බරවන කිසිවෙකු අල්ලාහ් ප්‍රිය නොකරන්නේය' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-31:18)

තබ්තායක තුමා 'කවරෙකු අල්ලාහ් කෙරෙහි බැගැපත් කමින් සිටින්නේද, මහුව අල්ලාහ් උසස් කරයි' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුහුරෙරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (මුස්ලිම් හා නිර්මිද් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

තබ්තායක මුහම්මද් (සල්) තුමා සෑම දෙනා සමග බැගැපත්කමින් හැසිරෙන්නේය. වැන්දඹුවන් හා දිළිත්තන් කරා ගොස් මවුන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් අහංකාර නොකරමින් ඉටුකර දෙන්නේය. එතුමා 'මබ්ලාගෙන් කවරෙකු හෝ පුද්ගලයෙකු අසුන්ගෙන සිටින ස්ථානයෙන් මහුව ඉවත් කොට පහි අසුන් නොගන්න. අමතරව පහි ව්‍යාලකර අසුන් ගන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව ඉබ්නු උමර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

- 11-මහුව දෙන තුනකට වඩා පිළිකුල් කර නොසිටිය යුතුයි. මන්දයත්, තබ්තායක තුමා 'මුස්ලිම්වරයෙකු තම සහෝදරයා ව දෙන තුනකට වඩා පිළිකුල්කරමින් සිටිය නොසූතුයි. මවුන් දෙදෙනා හමුවන අවස්ථාවන්හි කෙනෙකු අනෙකා නොසලකා නොයා යුතුයි. මවුන් දෙදෙනා අතර ප්‍රථමයෙන් සලාමය ආරම්භ කරන්නා ශ්‍රේෂ්ඨයාය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබු අය්සුබ් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

එසේම, නඛිතායක තුමා '...ඔබලා පරස්පරව කෙනෙකු අනෙකුට පිළිකුල නොහඟවන්න. ඔබ සෑම දෙනාම අල් ලාන්ගේ දාසයන්වූ සහෝදරයන් සේ සිටින්න' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙන්)

- 12-මහු ගැන කේලාම් කීම, මහුව තිත්දිනයෙකු ලෙස සැළකීම, මහුව විභ්ව කිරීම, මහුව විකට නම් කිරීම හා මහු ගැන ව්‍යාජ තොරතුරු පතුරුවීම යනාදීන් නොකළ යුතුය. මේ බව අල්ලාන් 'විශ්වාස වන්නයිනි, (සැක සහිත) අධික සිතුවිලිවලින් ඔබලා වැළකී සිටින්න. මක්නිසාදයත්, සිතුවිල්ලෙහි උදාවන සමහරයන් පාපයන් ලෙස පවතී. (අන් අයගේ අඩුපාඩු ගැන) සම්පූර්ණය නොකරන්න. එසේම, ඔබලාගෙන් සමහරුන් තවත් සමහරයන් ගැන කේලාම් නොකියන්න. ඔබලාගෙන් කවරෙකු හෝ තැසිගිය තම සහෝදරයාගේ මාංශ අනුභව කිරීමට ප්‍රිය වන්නෙහිද ? (නැත) එය ඔබලා පිළිකුල හඟවමින් අප්‍රිය කරති' (අල්කුර්ආන්-49-12) යනුවෙන්ද,

'විශ්වාස වන්නයිනි, එක් සමාජයෙකු තවත් සමාජයක් කෙරෙහි විභ්ව නොකරනු, මක්නිසාදයත්, (විභ්වවල ලක් වූවන්) මවුන්ට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨයන් විය හැක. (එසේම) කිසි යම් ස්ත්‍රීන් වෙනත් ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි (විභ්ව නොකරනු) මක්නිසාදයත්, මවුහු මවුන්ට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ වන්නීන් විය හැක. තවද, ඔබලා පරස්පරව කෙනෙකු අනෙකුට තින්දා නොකරන්න. (ඔබලා) කෙනෙකු අන් කෙනෙකු පරස්පරව (තරක) විකට නම්වලින් නොකැඳවන්න. විශ්වාසය කළා

යින් පසු (එසේ කරන) විකට නම් තැනීම දුශ් චරිතයෙකි. කවරෙකු හෝ (මෙයින්) පාපොච්චාරණය නොකළේනම්, අපරාධකරුවන් හෙතම ඔවුන්ටයවේ' (අල්කුර්ආන්-49:11) යනුවෙන්ද පවසන්නේය.

තඛ්තායක මුහම්මද් (සල්) තුමා 'කේළාම් කීම යනු කුමක් බව ඔබලා දැන සිටින්නේද?' යනුවෙන් විමසූ කළ එතුමාගේ ශ්‍රාවකරුවන් 'මේ ගැන දැන සිටින්නේ හෙතම අල්ලාහ් හා ඔහුගේ දූතයාය' යනුවෙන් කීහ. එවිට තඛ් තුමා 'කේළාම් කීම යනුවෙන් හැඳින්වන්නේ, ඔබ සහෝදරයා ගැන ඔහු අප්‍රියවන දේ කීමකි' යනුවෙන් පැවැසීය. එවිගස මා, 'මා පවසන කරුණු මාගේ සහෝදරයා වෙත තිබේනම් කුමක් සිතන්නේද?' යනුවෙන් විමසීම්. එයට එතුමා 'ඔබ පවසන කරුණු ඔහු මත තිබේනම්, තිසැක යෙන්ම, ඔබ කේළාම් කීවෙය. ඔබ පැවැසූ දේ ඔහු මත නොවන්නේනම්, ඔබ ඔහුට දොස් පද කීවෙය' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

එසේම, තඛ්තායක තුමා තම අවසන් හප් කථනයය ඉටු කළ සමයේ මිනිසුන් අමතමින් කළ දේශනයෙහි '...ඔබ ලාගේ ප්‍රාණයන්, ඔබලාගේ සම්පත් හා ඔබලාගේ නම්බුව යනාදීන් කෙරෙහි හානි කිරීම ඔබලා අතර පරස්පරව තහනමය..' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබ්බ් බක්රත් (රලි) තුමා තම පියාගෙන් සවන් දුන් බව වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

එසේම, 'කේලාම් කියන්නන් ස්වර්ගයෙහි නොපිවිසෙති' යනුවෙන් තඛතායක තුමා පැවැසූ බව හුදෙක (රලි) තුමා චාරිකා කරන්නේය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

- 13-මහු පීචතුන් අතර සිටිනකල හෝ මහු තැපිගිය පසු හෝ මහුට නොබැණිය යුතුයි. මක්නිසාදයත්, තඛතායක තුමා 'මුස්ලිම්වරයෙකුට බැණීම පාප ක්‍රියාවෙකි. මහුව සාතනය කිරීම දේව ප්‍රතික්ෂේප කිරීමකි' යනුවෙන් පැවැසූ බව ඉබ්නු මස්'උද් (රලි) තුමාද, 'තැපිගිය අයට නොබණින්න. මත්දයත්, මවුන් කළ දේ කෙරෙහි කුලිය මවුන් ලබාගෙන සිටිති' යනුවෙන් පැවැසූ බව ආයිෂා (රලි) තුමියද චාරිකා කරන්නේය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

- 14-මහු ගැන රථීෂයා කිරීම, වැරදි ආකල්ප ගැනීම, චෛරය කිරීම හා මහු ගැන ගැළුරෙන් සමීක්ෂණය කිරීම යනාදීන් නොකළ යුතුයි. මක්නිසාදයත්, අල්ලාහ් 'විශ්වාසවන්තයින්, (සැක සහිත) අධික සිතුවිලිවලින් ඔබලා වැළකී සිටින්න. මත්දයත්, සිතුවිල්ලෙහි උදාවන සමහරයන් පාපයන් ලෙස පවතී. (එසේම, අන් අයගේ අඩුපාඩු ගැන) සමීක්ෂණය නොකරන්න' යනුවෙන් පවසයි. (අල්කුර්ආන්-49-12)

- 15-මහුව රැවටීම, මහුට දුර්භිකම් කිරීම හා මහුව අසත්‍ය කිරීම තහනම්ය. මත්දයත්, අල්ලාහ් 'කවරෙකු විශ්වාසනීය පිරිමින් හා විශ්වාසනීය ස්ත්‍රීන් හට මවුන් නොකළ කාර්යය යක් කෙරෙහි තිත්දා කරන්නේද, මවුහු තිසැකයෙන්ම, දොස් පද හා ප්‍රසිද්ධ පාපයන් උසුලාගෙන සිටින්නෝය' (අල්කුර්ආන්-33-58) යනුවෙන් පවසන්නේය.

එසේම, තඛතායක තුමා 'කවරෙකු කෙරෙහි ගුණාංග සතරක් පවතින්නේද, මහු පැහැදිලි කුහකයාය. කවරෙකු මත

මන පයින් පක් ගුණාංගයක් තිබේ, මහු පයින් ඉවත්වන තෙක් මහු කුහකමෙහි පක් ගුණාංගයෙහිම සිටී. ඒවා, මහු විශ්වාස කළානම් දෝහිකම් කරයි. මහු යමක් ප්‍රකාශ කළානම් අසත්‍යයම ප්‍රකාශ කරයි. මහු ගිවිසුමක් කළානම් එය බිඳ දමයි. මහු තර්ක කළානම් පාපයෙහි පිවිසේ' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබ්දුල්ලාහ් බින් අම්ර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

16-මහු හා සමග යහපත් සාර ධර්මයෙන් හැසිරීම. එනම්, මහුට උපකාර කිරීම මහුට හිරිහැර නොකිරීම, මුහුණේ ප්‍රභෝධයෙන් මහුව මුණ ගැසීම, මහු කරන උපකාරයන් පිළිගැනීම, මහුගෙන් සිදුවන වැරදිත් කෙරෙහි සමාව දීම හා මහුට කළ නොහැකි කාර්ය නොපැවරීම යනාදී ගුණ ධර්මයෙන් මහු හා සමග හැසිරිය යුතුය. මන්දයත්, තබි නායක තුමා 'මබ් කුමන ස්ථානයක සිටියද, අල්ලාහ් කෙරෙහි බියබැතිසිතින් සිටින්න. අකුසලක් සිදුවූ විගස කුසලක් ඉටු කරන්න. එය (කුසල) අකුසල විනාශ කර දමයි. මබ් මිනිසුන් අතරෙහි සාරධර්මයෙන් හැසිරෙන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුදර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි හා හාකිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

17-මහු තමාට වඩා වැඩිහිටියෙකුනම් මහුට ගරු කළ යුතුය. මහු තමාට වඩා බාලයෙකුනම් මහුට ආදරය කළ යුතුය. මන්ද, තබිනායක තුමා 'අප වැඩිහිටියන් ගරු නොකරන්නාද, අප බාලයන්ට ආදරය නොකරන්නාද අපේ අය නොවන්නාය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අනස් (රලි) තුමා වාර්තා කරයි. (අබුදාවුද් හා නිර්මිද් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

කාෆර්වරුන් කෙරෙහි කාර්ධර්ම

ඉස්ලාම් හැර අන් සියළු ආගම් අයත්ය බවද, ඒවා අනුගමනය කරන්නන් කාෆර් හෙවත් ප්‍රතික්ෂේප කරන්නන් ලෙසද, ඉස්ලාම් ධර්මය පමණක් හෙතම සත්‍ය ආගම බවද, එය පිළිගෙන අනුගමනය කරන්නන් පමණක් විශ්වාසනීය මුස්ලිම්වරුවන් බවද මුස්ලිම්වරයා විශ්වාස කළ යුතුය. කුමක් නිසාදයත්, අල්ලාහ් 'සැබැවින්ම, අල්ලාහ් වෙත පිළිගත් ආගම තම, හෙතම එය ඉස්ලාමය වේ' (අල්කුර්ආන්-3:19) යනුවෙන්ද, 'ඉස්ලාමය හැර අන් කිසියම් ආගමක් කවරෙකු හෝ ප්‍රිය කරන්නේනම්, (එය) කිසි විටක මහුගෙන් පිළිගනු නොලැබේ. (මෙවන්) අය පරලෝ දිනයෙහි අලාභකරුවන් අතරෙහි සිටිති (අල්කුර්ආන්-3:85) යනුවෙන්ද පවසන්නේය.

එනිසා, අල්ලාහ්ගේ ආගමවූ ඉස්ලාම් ධර්මය පිළිනොගෙන සිටින සෑම දෙන කාෆර් හෙවත් ප්‍රතික්ෂේප කරුවන් බව මුස්ලිම්වරයා පිළිගත යුතුය. මවුත් සමග පහත සඳහන් සෑර ධර්මයෙන් හැසිරිය යුතුය.

- 1-මහුගේ දේව ප්‍රතික්ශේපය පිළිගැනීම හෝ එය කෙරෙහි තෘප්තියක් හෝ නොවිය යුතුය. මන්දයත්, දේව ප්‍රතික්ශේපය කෙරෙහි තෘප්තිවීම දේව ප්‍රතික්ශේප කිරීමකි.
- 2-අල්ලාහ් මහු කෙරෙහි අප්‍රිය කරන සේ මුස්ලිම් වරයාද මහුව අප්‍රිය කළ යුතුය. මන්ද යත්, ප්‍රිය වීම හා අප්‍රිය වීම අල්ලාහ් කෙරෙහි පමණක් විය යුතුය. මහු අල්ලාහ්ව ප්‍රතික්ශේප කරන කළ අල්ලාහ් මහු කෙරෙහි අප්‍රියවන හෙයින් මුස්ලිම්වරයාද මහු කෙරෙහි අප්‍රිය විය යුතුය.

3-මහුව ප්‍රිය වීම හා මහු සමග මිත්‍රත්වය පැවතවීම නොකළ යුතුයි. මක්නිසාදයත්, අල්ලාහ් 'දේව විශ්වාසීන් තමන් සේ දේව විශ්වාසීන් හැර (කිසි සේත්) දේව ප්‍රතික්ශේප කරන් තත් සහකාරයන් ලෙස තෝරාගත නොයුතුයි' (අල්කුර්ආන්-3:28) යනුවෙන්ද

'තඹතුමනි, අල්ලාහ්ව හා පරලොව දිනය කෙරෙහි විශ්වාස කරමින් සිටින සමාජයින් අල්ලාහ් හා මහුගේ දූතයාට විරුද්ධකම් කරන්නන් කෙරෙහි ප්‍රිය කරන්නන් ලෙස ඔබ නොදිවී. එවන්තන් තම දෙමාපියන් හෝ තම පුත්‍රයන් හෝ තම සහෝදරයන් හෝ තම පවුල් ශාරීරික හෝ වෙවා විය හැක' (අල්කුර්ආන්-58:22) යනුවෙන්ද පවසයි.

4-මහු මුස්ලිම්වරුන්ට එරෙහි සටන් කරන්නෙකු නොවන් තේමි, මහු හා සමග යුක්ති සහගතව හා සාධාරණත් වශයෙන් හැසිරිය යුතු අතර, මහුව කුසල් හා උපකාර කළ යුතුයි. මක්නිසාදයත්, අල්ලාහ් 'ධර්මය පිළිබඳ කරුණු කෙරෙහි කවරෙකු ඔබලා සමග සටන් නොකර හා ඔබලාව ඔබලාගේ නිවසින් පිටමන් නොකර සිටින්නේද, ඔවුන්ට කුසල් කිරීමද ඔවුන් කෙරෙහි යුක්ති සහගතව හැසිරීමද අල්ලාහ් නොවළක් වන්නේය. අල්ලාහ් යුක්ති සහ ගතව හැසිරෙන්නන් ප්‍රිය කරන්නේය' (අල්කුර්ආන්-60:8) යනුවෙන් පවසන්නේය.

5-පොදුවෙන් සෑම දෙනා සමග හැසිරෙන සේම මහු හා සමගද හැසිරිය යුතුයි. එනම්, මහුව කුස ගින්න ඇතිවන කළ මහුව ආහාර සැපයීම, පිපාසය ඇතිවන කළ ජලය ලබාදීම, මහු ලෙඩවූ කළ මහුව ප්‍රතිකාර ලබා දීම හෝ එම විපාකයෙන් මහුව රුක ගැනීම හා මහුව සිදුවන දුක්

පිඩාවලින් මුහුණ දරන ආරක්ෂා කිරීම යනාදි සාරධර්මයන් හැසිරිය යුතුය. තනිතන කුමන මේ බව 'මබ් පොලෝ තලය මත සිටින්නන්ට ආදරය දක්වන්න. අභයෙහි සිටින්නන් මබ් ආදරය දක්වන' යනුවෙන් පැවැසූ බව ඉබ්නු මස්ජුද් (රලි) තුමා වාර්තා කරයි. (නබුනි හා හාකිම් ඇසුරෙනි)

6-මහු මුස්ලිම්වරුන් කෙරෙහි සටන් කරන්නෙකු නොවත් තේතම්, මහුගේ සම්පත් හා තම්බුවට කිසියම් අපරාධයන් සිදු කළ නොයුතුය. මන්දයත්, අල්ලාන් පැවැසූ බව තනිතන කුමන 'මාගේ දාසයින්, අපරාධ කිරීම මා මානවයෙකු වන බව කළේය. එසේම, එය මබ්ලා අතරද, තනිතන කළේය. එබැවින්, මබ්ලා කෙනෙකු අනෙකුට පරස්පරව අපරාධය නොකරන්න..' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුදර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

7-මහුට තැගි බෝග ලබා දීම, මහුගෙන් තැගි බෝග පිළිගැනීම හා මහු ක්‍රිස්තියානි හෝ යුදෙව් වරයෙකුකම් මහුගේ (ඉස්ලාමයට පවහැනි නොවන) ආභාරයෙන් අනුභව කිරීම යනාදීන් අනුමත වේ. මේ බව අල්ලාන් 'ආගම් ලද අය (යුදෙව් හා ක්‍රිස්තියානින්)ගේ ආභාරයන් මබ්ලාට අනුමතවේ' (අල්කුර්ආන්-55) යනුවෙන් පවසයි. එසේම මිදිනාවෙහි එක් යුදෙව්වරයෙකු කළ ඇරයුම පිළිගත් තනිතන මහු සැපයූ ආභාරය අනුභව කළේය.

8-මහුට විශ්වාසයක් ස්ත්‍රිය විවාහකර නොදිය යුතුය. ප්‍රතික්ෂේප කරන්නා ආගම් ලද යුදෙව් හෝ ක්‍රිස්තියානි ස්ත්‍රියෙකුකම් ඇයට මුස්ලිම් පිරිමියෙකු හා සමග විවාහ විය හැක. මේ බව අල්ලාන් 'අල්ලාන්ට ආදේශ කරන ස්ත්‍රීන් (අල්ලාන්ව) විශ්වාසය කරන තෙක් කිසියම් අවස්ථාවක

හෝ ඔවුන් හා සමග ඔබලා විවාහ නොවන්න' (අල්කුර් ආන්-2-221) යනුවෙන්ද,

'විශ්වාසනීය යහපත් ශීල ස්ත්‍රීන් හා ඔබලාට පෙර ආගම් පිරිනමනලද ස්ත්‍රීන් ගණිකාවන් ලෙස හෝ අනියම් භාර්යාවන් ලෙස හෝ නොපවත්වා ඔවුන්ට (මනාලියට අනිවාර්යයෙන් පිරිනැමිය යුතු තැන්ගවු) මහරය ලබාදී ඔවුන්ව විවාහ කර ගැනීම ඔබලාට අනුමතවේ' (අල්කුර් ආන්-5:5) යනුවෙන්ද පවසන්නේය.

9-මහු කිඹුහුමක් යවා අල්හම්දු ලිල්ලාන් (ප්‍රශංසා සියල්ල අල්ලාන්ටම හිමිවේ) යනුවෙන් පැවැසූ කළු එයට පිළිතුරක් වශයෙන් යහදිකුමුල්ලාන් වසුස්ලිහු බාලකුම් (අල්ලාන් ඔබලාට සහමග පෙන්වනු මැනවි. ඔබලාගේ කාර්යයන් ශීලාවාරය කරනු මැනවි) යනුවෙන් කිව යුතුයි. මක්නිසාද යත්, යුදෙව් වරුන් තබි තායක තුමා 'යර්හමුකල්ලාන්' (අල්ලාන් ඔබලාට භාග්‍යයන් ලබාදෙනු මැනවි) යනුවෙන් තමන්ට කිව යුතු යනු අපේක්ෂාවෙන් එතුමාගේ ඉදිරියෙහි කිඹුහුම් යවන කළු 'අල්හම්දු ලිල්ලාන්' යනුවෙන් කියති. තමුදු, තබිතුමා එවන් අවස්ථාවල 'යහදිකුමුල්ලාහු වසුස් ලිහු බාලකුම්' (ඔබට අල්ලාන් සුමග පෙන්වනු මැනවි. ඔබ ලාගේ කාර්යයන් ශීලාවාර කරනු මැන) යනුවෙන් පවසයි.

10-අභිබවා ගොස් මහුට සලාමය නොකිව යුතුයි. තමුත් මහු සලාමය පැවැසුවේද, 'වඅලෙකුම්' (ඔබට එසේම ලැබෙනු මැනවි) යනුවෙන් පිළිතුරු දිය යුතුයි. මන්දයත්, තබිතායක තුමා 'ආගම් ලද අය (යුදෙව් හා කිතුමතුන්) ඔබලාට සලා මය පැවැසුවේද, ඔබලා 'වඅලෙකුම් යනුවෙන් පවසන්න'

යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අතප් (රලි) තුමා චාරිතා කරන්
තේය. (බ්‍රහාට් හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

12-සිරිත් විරිත්වල හා චාරිත්‍ර චරිත්‍රවල මවුන්ට පටහැනිව හා
මවුන්ට සමානවීමෙන් තොරව තම සිරිත් විරිත් හා චාරිත්‍ර
චරිත්‍ර අනුගමනය කළ යුතුයි. මන්දයත්, නබිත්‍යක තුමා
'කවරෙකු කුමන සමාජය කෙරෙහි සමානව සිටිත්' තේද,
මහු එම සමාජයෙහිම කෙනෙකු වේ' යනුවෙන් ප්‍රකාශ
කළ බව ඉබ්නු උමර් (රලි) තුමා චාරිතා කරන්තේය.

ප්‍රාණීන් කෙරෙහි කාර්‍යබරම

ලොවෙහි ජීවත්වන අධික ප්‍රාණීන් ගොරවණිය නිර්මාත
යන් ලෙස සිතා මුස්ලිම්වරුන් ඒවාට ආදරය කළ යුතු අතර,
ඒවා හා සමග පහත සඳහන් සර්වධර්මයෙන් හැසිරිය යුතුයි.

1-ඒවා කෑප ගින්නට හා පිපාසයට ලක්වූ කළ ආහාර පාන
යන් ලබා දිය යුතුයි. මක්නිසාදයත්, නබිත්‍යක තුමා
'තෙත ගතිය යුත් අක්මාව ලද සෑම දේට කුලිය තිබේ' යනු
වෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා චාරිතා
කරන්තේය. (බ්‍රහාට් හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

2-ඒවාට ආදරය හා ප්‍රිය දැක්විය යුතුයි. මන්දයත්, ඉබ්නු
මස්උද් (රලි) තුමා 'අපි නබිත්‍යක මුහම්මද් (සල්) තුමා
සමග ගමනක යෙදී සිටීමු. එතුමා තම අවශ්‍යතාවයක්
සඳහා පිටතට ගියේය. එවිට අපි පැටව් දෙන්නෙක් සමග
කුරුල්ලෙක් දැක එම පැටවුන් අපි පිටතට ගත්තෙමු.
වහාම එම මව් කුරුල්ලා තැනි ගෙන අත් තවු ගසන්නට
විය. එවිට නබිතුමා පැමිණ 'මෙම පැටව් වෙන්කර මව

කුරුල්ලා වෙදනා කළේ කවරෙකුද? වහාම එකී පැටවුන් වෙ වෙනම තබන්න' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව පවසන්නේය. (අබුදාවුද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

3-ඒවා කපන කළ හෝ සාතනය කරනකළ වදහිංසා නොකළ යුතුය. මේ ගැන තඛතායක (සල්) තුමා 'නිසැකව, අල්ලාහ් සැම දේ කෙරෙහි උපකාර කරන මෙන් අණකර ඇත. ඔබලා ප්‍රාණීන් සාතනය කරන කළ යහපත් ශීලයෙන් සාතනය කරන්න. ඒවා කපන කළ යහපත් ශීලයෙන් කපන්න. කැපීමට ලක්වන ප්‍රාණීන්ට වද හිංසා නොකරන්න. කපන පිහිය තියුණුවෙන් තබා ගන්න' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව ඡේදාද් බිත් අවස් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

4-කිසියම් ක්‍රමයකින් හෝ ඒවා වද කළ නොයුතුය. කුස ගින්නෙන් තැබීම හෝ පහර දීම හෝ ඉසිලීමට නොහැකි බර ඒවා මත පැටවීම හෝ ඒවා ක්‍ෂර ලෙස මැරීම හෝ ගින්නෙන් පිලිස්සීම නොකළ යුතුය. මත්දයන්, 'කාන්තා වක් බළලෙකු බැඳ තබා එයට ආහාර පානයන් නොදී ඒවා කැම සැවීම සඳහා පිටත යාම වළක්වා වදකර මැරූ හේතුවෙන් ඒ කාන්තාව අපායට පිවිසිය' යනුවෙන් තඛතායක තුමා පැවැසූ බව උමර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

එසේම, කුමයන් සිටින තැනක යඛදව ගමන් කරන කළ ඒවා ගින්නෙහි පිළිස්සා තිබීම දුටු තඛතායක තුමා 'ගින්න මවා නිර්මාණය කළ දෙවියා හැර අන් කවරෙකු හෝ ගින්නෙන් වෙදනා කළ නොහැක' යනුවෙන් පැවැසීය.

(අබුදාවුද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

- 5-වෙරි බල්ලා, වෘකයා, සර්පයා, ගෝත්‍රස්සා හා මීයා යනාදී (මිනිසුන්ට) හානි සිදුකරන ප්‍රාණීන් සාතනය කිරීමට හැක. තඹිතායක තුමා මේ බව 'හානිය ඇති කරන ප්‍රාණීන් පහක් (මක්කාවෙ) හරම් මායිමෙහිද වෙනත් තැන්වලද සාතනය කිරීමට අනුමතකි. ඒවා සර්පයා, කළු සුදු කපුටා, මීයා, වෙරි බල්ලා හා රාජාලියා යනාදීන්ය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව ආයිෂා (රලී) තුමිය වාර්තා කරන්නීය. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි) වෙනත් ග්‍රන්ථයක ගෝත්‍රස්සා සාතනය කරන ලෙසද එයට ශාපකරන ලෙසද වාර්තාවේ.
- 6-හඳුනාගැනීම වැනි හේතූන් මත එවන්, ගවයන් හා ඔටුන් යනාදී සිව්පාවත්ති කණ්ඩල සළකුණක් වශයෙන් හාවඩු ගැසීමට හැක. මක්නිසාදයත්, 'තඹිතායක තුමා සකාතයට අයත් ඔටුවෙකුට තම අතින්ම සළකුණක් වශයෙන් හාවඩු ගැසිය. සිව්පාවත් හැර අන් සතුන් කෙරෙහි මෙසේ හාවඩු ගැසීම තහනම්ය. මන්දයත්, මුහුණෙහි හාවඩු ගසා තිබූ බුරුවකු දුටු තඹිතායක තුමා 'මෙකී මුහුණෙහි හාවඩු ගැසූ තැනැත්තාව අල්ලාහ් ශාප කරන්නේය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළේය. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)
- 7-ඒවා වෙනුවෙන් සකාතය අනිවාර්යවී ඇත්නම් එය සුදුස්සන්ට ලබාදීම මගින් ඒවා කෙරෙහි අල්ලාහ් වෙනුවෙන් කළ යුතු අනිවාර්ය කරුණු ඇති බව දැනගත යුතුයි.
- 8-අල්ලාහ්ට කළයුතු වන්දනාමාන්‍යයන් අගය නොකොට හා ඔහු සිහිකිරීම නොසළකා ඒවා කෙරෙහි යොමුවිය නොයුතුයි. අල්ලාහ් මේ ගැන 'විශ්වාසිනි, බෙලාගේ දරුවන් හා බෙලාගේ ධනයන් අල්ලාහ් සිහිකිරීම කෙරෙහි බෙලාව නොසැළකිලිමත් නොකරනු' (63:9) යනුවෙන් පවසයි.

එසේම නීතියක තුමා මේ පිළිබඳ දීර්ග හදිසයක් මෙසේ පවසන්නේය.

‘අශ්වයන් කරුණු තුනක් මන පරිහරණය කරනු ලැබේ. ඒවා කෙනෙකුට කුලිය ලබාදෙන සේද, තවත් කෙනෙකුට (අපායට) තිරයක් වශයෙන්ද, වෙනත් කෙනෙකුට පවක් වශයෙන්ද පවතී.

කවරෙකු අල්ලාහ්ගේ මගෙහි (සටන් කිරීමේ චේතනාවෙන් අශ්වයෙක් ඇති කර එය මේවිචල් කිරීම සඳහා) පැලැටින් ඇති තැනක දීර්ග ලණුවකින් බඳ දමන්නේද, එය එතැන් සිට කුමන දුර ප්‍රමාණයක් මේවිචලට ගියත් එතරම් ප්‍රමාණ කුලියක් ඔහුට ලැබේ. එය ලණුව කඩාගෙන වතාවක් හෝ දෙවතාවක් සෑම තැනම වට කළද, එය තබන සෑම අඩියක් සඳහාද එයගේ සෑම කසලයක් සඳහාද ඔහුට කුලිය ලැබෙන්නේය. එයට ජලය පොවීමේ අදහසක් ඔහුට නොමැති වුවත් එය කුමන ගහකට ගොස් හෝ ජලය පානය කළේද එයටද ඔහුට කුලිය ලැබේ.

කවරෙකු අන් අයගෙන් සිහා නොකා ස්ව ගෞරවයෙන් සිය ජීවිතය ගත කිරීම සඳහා අශ්වයෙක් ඇතිකර, අල්ලාහ්ගේ අණට කිසිකරුචි එයට තමා කළ යුතු වගකීම් සියල්ල නිසියාකාරව ඉටු කරන්නේද ඔහුට එය අපායෙන් තිරයක් ලෙස පවතී.

කවරෙකු ආඩම්බරයට හෝ මුනිවචාවට හෝ මුස්ලිම්වරුන්ට විරුද්ධකම් පවත්වීමට හෝ අශ්වයෙක් ඇති කරන්නේද, එම අශ්වයා ඔහුට පවක් ලෙස පවතී’. මෙය අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරයි. (බ්‍රහාට් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

මේවා සියල්ල අල්ලාහ් හා තබ්නායක තුමා පෙන්වා දුන් මග අනුගමනය කරමින් මුස්ලිම්වරයෙකු ප්‍රාණීන් කෙරෙහි හැසිරිය යුතු සාරධර්මයන්ය. සෑම නිර්මාතෘයන් කෙරෙහි පොදු ධර්මයක්වූ ඉස්ලාමය මෙසේ ක්‍රියාවෙහි යෙදෙන මෙන් අණ කරයි.

කභාවෙහි කාර්ධර්ම

මුස්ලිම්වරයා තම පූරා ජීවිතයම ඉස්ලාමයේ මගපෙන්වීමට යටත්ව එය අනුගමනය කරමින් ගතකළ යුතුය. ඉස්ලාමයේ එම මගපෙන්වීම මුස්ලිම් වරයා සභාවෙහි අසුන් ගැනීම හා තම සහෝදරයන් අතර අසුන් ගැනීමේ ක්‍රමය ඇතුළු මහුගේ සිය ජීවිතයේ සෑම ක්‍රියාවන්ද අත්තර්ගතව පවතී. එබැවින් මුස්ලිම් වරයා සභාවෙහි අසුන් ගන්නා කළ පහත සඳහන් සාරධර්මයන් පිළිපැදිය යුතුය.

- 1-සභාවෙහි අසුන් ගැනීමට අදහස් කරන කළ ප්‍රථමයෙන් එකී සභාවෙහි අසුන්ගෙන සිටින්නන්ට සලාමය පවසා පසුව අසුන් ගත යුතුය. එසේ සභාවෙහි අසුන්ගෙන සිටින කවරෙකු හෝ තැඟිට්ටවමින් එකී ස්ථානයෙහි තමා අසුන් නොගෙන යුතුය. එසේම දෙන්නෙකු අසුන්ගෙන සිටින කළ මවුන්ගේ අතවසරයෙන් මවුන් අතරෙහි අසුන් ගැනීම තහනමය. මන්දයත්, තබ්තුමා 'බෙලාගෙන් කවරෙකු හෝ සභාවෙහි අසුන්ගෙන සිටින කෙනෙකු තැඟිට්ටවා එකී ස්ථානයේ මහු අසුන් නොගන්න. තමුත්, සභාව විශාලත්ව කර ගන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව ඉබ්නු උමර් (රලී) තුමා වාර්තා කරයි. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙන්)

ඉබ්නු උමර් (රලි) තුමා තමා වෙනුවෙන් කෙනෙකු සිය අසුනෙන් නැගිටී සිටී කළ එතුමා එකී අසුනෙහි අසුන් නොගත්තේය. මක්නිසාදයත්, තඛ්තායක තුමා 'සභාවෙහි දෙන්නෙකු අතරෙහි මවුන් දෙදෙනාගෙන් අවසරයෙන් තොරව අසුන් ගත නොයුතුයි' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබ්දුල්ලාහ් බින් අමරු (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(අබුදාවුද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

2-පුද්ගලයෙකු සභාවෙහි තම අසුනෙන් නැගිටිට පිටත්වී නැවත පැමිණිවිට එම අසුනට හිමි කාරයා හෙතම මහුමය. මක්නිසාදයත්, තඛ්තායක තුමා 'මිබ්ලාගෙන් කෙනෙකු සභාවක සිය අසුනෙන් නැගිටිට ගොස් නැවත පැමිණිවිට එම අසුනට හිමිකාරයා හෙතම මහුමය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුහුරෙරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

3-සභාවක මාධ්‍යයෙහි අසුන් ගැනීම තහනම්ය. මන්දයත්, සභාවක මාධ්‍යයෙහි අසුන් ගන්නාට තඛ්තායකතුමා ශාප කළ බව හුනෙෆා (රලි) වාර්තා කරන්නේය.

(අබුදාවුද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

4-සභාවක අසුන්ගෙන් සිටිනවිට අදාළ සාරධර්මයෙන් අනුගමනය කළ යුතුයි. එනම්, දත් කැණීම, නාභයතල ඇගිලි දැමීම, කෙළ ගැසීම හා කැටීම යනාදීන් නොකිරීමද, අධිකව සෙලවීමෙන් තොරව සෙතසීමෙන් සිටීමද කතාබහක යෙදෙන කළ සත්‍යයම පැවැසීමද තමා ගැන හෝ තම පරම්පරාව ගැන හෝ අඩම්බරයෙන් ප්‍රකාශ නොකිරීමද අන් අය කතා කරන කළ එය ශ්‍රවණයකර සවන්දීමද, සභාවෙහි ප්‍රකාශ කරන්නාට බාධා නොකිරීමද සභාවෙහි

සාරධර්මයන්ය. මුස්ලිම් වරයා මෙම සාරධර්මයන් කරුණු දෙකක් මත අනුගමනය කළ යුතුයි. එකක්, මුස්ලිම් වරයෙකුට හිරිහැර කිරීම තහනම් බැවින් තම ක්‍රියාවෙන් හෝ හැසිරීමෙන් තම සහෝදරයාට හිරිහැර නොකිරීම සඳහාය. මන්දයත්, නබිනායකතුමා ‘කවරෙකුගේ දිවෙන් හා අතින් පිටස්තර මුස්ලිම්වරුන් හිරිහැරයෙන් තොරව තිදහසින් සිටින්නෝද, සත්‍ය මුස්ලිම්වරයා හෙතම මහුම යවේ’ යනුවෙන් පවසන්නේය.

දෙවනුව, තම සහෝදරයින්ගේ ආදරය හා ප්‍රිය ලබාගැනීම සඳහාය. මන්දයත්, මුස්ලිම්වරුන් අතර පරස්පර ආදරයෙන් හා ප්‍රියෙන් ආශ්‍රය කරන මෙන් ඉස්ලාමය අණ කරන්නේය.

ගමන් මාර්ගයෙහි කාර්ධර්ම

ගමන් මාර්ගයෙහි අසුන් ගැනීමට සිදුවූ කළ පහත සඳහන් කාර්ධර්මයන් අනුගමනය කළ යුතුයි.

- 1-තම බැල්ම පහත හෙලිය යුතු අතර, අන් ස්ත්‍රීන් කරා තම බැල්ම යොමු කිරීමෙන්ද වැළකී සිටිය යුතුයි. එසේම, කවරෙකු කෙරෙහි හෝ අහංකාරයෙන් හෝ තිත්දින වශයෙන් හෝ නොබැලිය යුතුයි.
- 2-මගීන්ට බැණීම, දොස්පද කීම, තිත්දින වචන පැවැසීම, අඩුපාඩු කීම, පහර දීම, මවුන්ගේ අතේ මිටි ඇති දේ උදුරා ගැනීම, මාර්ගය මාධ්‍යයෙහි සිට මවුන්ට බාධා කිරීම, මංකොල්ල කෑම යනාදී කිසිදු අවහිර හෝ නොකළ යුතුයි.
- 3-මගීන් තමාට පවසන සලාමයට පිළිතුරු දිය යුතුයි. සලාමයට පිළිතුරු දීම අනිවාර්යවේ. මේ බව අල්ලාහ් ‘මබ්ලා

සලාතය පවසනවිට එයට පිළිතුරු ලෙස එයට වඩා අලංකාරමත් (වචනවලින්) සලාතය පවසන්න. නොඑසේනම්, එයම තැවත පවසන්න' යනුවෙන් පවසයි. (අල්කුර්ආන්-4:86)

4-තම ඉදිරියෙහි කුසලක් වැළක්වූ කළ හෝ නොසැළකූවිට ඒ අවස්ථාවේ එම කුසල ඉටුකරන මෙන් අණ කිරීම ඔහුගේ වගකීමකි. මන්දයත්, කුසල් කෙරෙහි අණ කිරීම සෑම මුස්ලිම් වරයෙකුටම අනිවාර්යවේ.

උදාහරණයක්නම්, සලාතය සඳහා අදාතය (කැඳවීම) කියන කල, සභාවෙහි සිටින්නන් හෝ මාර්ගයෙහි සිටින්නන් කවරෙකු හෝ සලාතය සඳහා නොසැමිණියේනම්, සලාතය කෙරෙහි ඔවුන්ට අණ කිරීම ඔහුට අනිවාර්යවේ.

5-තම ඉදිරියෙහි අකුසලක් සිදුවන කළ එය වළක්වා සිටීම ඔහුගේ වගකීමකි. මන්දයත්, කුසල් කෙරෙහි අණකිරීම සේම, අකුසල කෙරෙහි වළක්වැලීමද සෑම මුස්ලිම්වරයෙකුටම අනිවාර්යවේ. නබිතායක තුමා 'බලාගෙන් කවරෙකු හෝ අකුසලක් දුටුවිට එය තම අතින් වළක්වනු. එයට අපහසු වන්නේනම්, එය තම දිවෙන් වළක්වනු. එයටද අපහසු වන්නේනම්, එය තම සිත්සතනින් පිළිකුල හඟව මින් වළක්වනු. විශ්වාසයෙහි අසරණම ස්ථාවරය හෙතම මෙයවේ' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුසර්ද් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

උදාහරණයක්නම්, පුද්ගලයෙකු සීමා ඉක්මවා ගොස් තවත් කෙනෙකුට පහර දෙන්නේනම් හෝ ඔහුගේ අතේ මිටේ ඇති දේ උදුරා ගන්නේනම්, තම සක්තිය මත එය වැළක් වීම ඒ අවස්ථාවේ ඔහුට අනිවාර්යවේ.

6-ගමන් මග වැරදිවීමෙන් මගපෙන්වන මෙන් කරන ඉල්ලීම අගයකොට මහුට මග පෙන්විය යුතුය. මේ සියල්ල නම් නායක තුමාගේ පීචන මගෙන් ලැබී ඇති සාරධර්මයන්ය. නම්නායක තුමා ප්‍රකාශ කළ වදනක් අබු සර්ද් (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

‘ගමන් මාර්ගයන්හි අසුන්ගැනීම කෙරෙහි මා අවවාද කරමි’ යනුවෙන් නම්නායක තුමා පැවැසූකළ, සභාඛාවරුන් ‘එය අපි අසුන්ගෙන කතාබහවල යෙදෙන ස්ථානයකි. එය හැර අපිට වෙනත් ස්ථානයක් නොවන්නේය’ යනුවෙන් කීහ. එවිට එතුමා ‘බෙලා එහි අසුන්ගෙනම සිටිය යුතුනම්, මාර්ගයට කළයුතු වගකීමෙන් බෙලා ඉටු කරන්න’ යනුවෙන් පැවැසීය. පසුව මවුහු ‘මාර්ගයට කළ යුතු වගකීම කුමක්ද?’ යනුවෙන් විමසූහ. ඒවිට එතුමා ‘(අන් ස්ත්‍රීන් කරා නොබලා) බැල්ම පහන හෙලීම, (අන් අයට) හිටිහැර නොකර සිටීම, සලාමයට පිළිතුරු දීම, කුසල් කෙරෙහි අණ කිරීම හා අකුසල් කෙරෙහි වැළකීම යනාදීන්ය’ යනුවෙන් පැවැසීය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි) වෙනත් වාර්තාවල නොමග යන අයට නිවැරදි මාර්ගය පෙන්වන මෙන්ද සටහන්ව ඇත.

සභාවක අසුන්ගෙන සිට (අවසානයෙන්) නැගිටිට යනවිට අල්ලාහ්ගෙන් පාප සමාව අයැදීමද සභාවෙහි හැසිරිය යුතු සාරධර්මයෙකි. මක්නිසාදයත්, එම සභාවෙහි යම් වැරදීම සිදුවුවද එය එයට ප්‍රතිකාරයක් ලෙස පවතී. නම්නායක මුහම්මද් (සල්) තුමා සභාවක සිට සමුගැනීමට අදහස් කරන විට....

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

‘සුඛිභාන කල්ලාහුම්ම වඬි හමිදික අෂ්හදු අල් ලාඉලාහ ඉල්ලා අන්ත අස්තග්ෆිරුක වඅතුඛු ඉලෙක’ යනුවෙන් පැවැසියි. එවිට පුද්ගලයෙකු ‘නඬිතුමාණෙනි මීට පෙර බෙතුමා නොපැවැසූ දෙයක් (දැන්) පවසන්නේය. එය කුමක්ද? යනුවෙන් විමසියි. එයට නඬිතුමා ‘එය සභාවෙහි සිදුවූ වැරදීම සඳහා ප්‍රතිකාරය වෙයි.’ යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අඛුබ්බා අල් අස්ලම් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(අඛුදාවුද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

ආහාර ගැනීම කෙරෙහි කාර්ධර්ම

මුස්ලිම්වරයා අහාර පානයන් ගැනීම අනෙක් සෑම කාර්යයක් කෙරෙහි උපකාරයක් වශයෙන් බව සිතිය යුතු මිස එයම ප්‍රධාන පරමාර්ථයක් වශයෙන් නොසිතිය යුතුයි. ඔහු ආහාර පානයන් අනුභව කරන්නේනම්, අල්ලාහ්ට වන්දනාමානය කිරීම කෙරෙහි තම ශාරීරික ආරෝග්‍ය රැක ගැනීම සඳහා විය යුතුයි. පරලොව දිනයෙහි ජයග්‍රහණයට හා විමුක්තියට ඔහුව සුදුස්සා ලෙසට පරිවර්තනය කරන්නේ හෙතෙම මෙම වන්දනාමානයන්ය. එබැවින් ඔහු අනුභව කිරීමේ හා පානය කිරීමේ අදහසින් හෝ එකී ආශාවෙන් හෝ ආහාර පානයන් ගැනීමෙන් වැළකී සිටිය යුතුයි. එසේම, මුස්ලිම්වරයා ආහාර පානයන් ගැනෙන කළ අනිවාර්යයෙන් අනුගමනය කළ යුතු ෂරීආ (ආගමික) සාරධර්මයන් පිළිපැදිය යුතුයි.

□ - අනුභව කිරීමට පෙර

1-පිරිසිදු කැම හා බීම සොයා ගත යුතුයි. ඒවා හරාම් හෙවත් තහනම් දේයින් තොරව හලාල් තමවූ පවිත්‍ර පැහැදිලි අනුමත ආහාර හා පානයන් විය යුතුයි. මක්නිසාදයත්, අල්ලාහ් 'විශ්වාස වන්තයින්, අපි බලාට ලබා දී ඇති දේයින් පිරිසිදු (හලාල්) දේ පමණක් අනුභව කරන්න' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-2:172)

මෙහි පිරිසිදු යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ පිළිකුල හා අපවිත්‍ර නොවන හලාල් තමවූ අනුමත දේය. තබ්තායක තුමා මේ ගැන පවසන කළ 'හරාම් හෙවත් තහනම් දේ මගින් වර්ධනයවූ ශරීරයට සුදුසුම ස්ථානය අපායවේ.' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුබකර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (හාකිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

2-කැම හා බීම ගෙවෙන කළ එයටද කුලිය ලැබීමේ වේතනාවෙන් 'අල්ලාහ්ට වන්දනාමානය කිරීම කෙරෙහි ශක්තිය ලැබීම සඳහා මෙය අනුභව කරමි' යනුවෙන් සිතාගත යුතුයි. මක්නිසාදයත්, අනුමතවූ කරුණක් පිරිසිදු වේතනාවෙන් කරන කළ එය කුලිය ලැබෙන වන්දනාමානයක් ලෙසට පරිවර්තනයවේ.

3-තම දැනෙහි කිලිටු තිබෙනම් හෝ පවිත්‍ර බව ස්ථිර කිරීමට නොහැකිනම් ආහාර අනුභව කිරීමට පෙර තම දැන සෝදාගත යුතුයි.

4-ආහාර අනුභව කරන කළ තබ්තායක තුමා අසුන් ගන්නා සේ බැහැරපත්කමින් අසුන්ගෙන සිටිය යුතුයි. තබ්තායක තුමා 'මා හාන්සිව් සිට ආහාර අනුභව නොකරමි' යනුවෙන්

පැවැසූ බව බුහාරි ග්‍රන්ථයෙහි සඳහන් වදනක් අබුජුහෆා (රලි) තුමාද, 'දාසයෙකු අනුභව කරන සේම මාද ආහාර අනුභව කරමි. දාසයෙකු (බැගැපත්කමින්) අසුන් ගන්නා සේම මාද අසුන් ගනිමි' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුයාලා ග්‍රන්ථයේ සඳහන් වදනක් ආයිෂා (රලි) තුමියද වාර්තා කරන්නේය.

5-තිබෙන ආහාරය ගැන තෘප්තිවිය යුතු අතර ඒ ගැන විවේචනය නොකළ යුතුය. කැමැති වුවද අනුභව කළ හැක. අකැමැති වුවද අනුභව නොකර සිටිය හැක. මන්දයත්, 'තඛ්තායක තුමා කිසියම් ආහාරයක් හෝ විවේචනය නොකරන්නේය. කැමැති වුවද අනුභව කරයි. අකැමැති වුවද (අනුභව නොකර) වැළකී සිටී' යනුවෙන් අබුහුරෙරා (රලි) තුමා වාර්තා කරයි.

(බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

6-අමුත්තා හෝ බිරිඳ හෝ දරුවා හෝ මෙහෙකරුවා හෝ සමග එක්ව ආහාර අනුභව කළ යුතුය. මක්නිසාදයත්, තඛ්තුමාගේ ශ්‍රාවකරුවන් පිරිසක් එතුමාගෙන් 'අල්ලාහ් ගේ දූතයානෙනි, අපි ආහාර අනුභව කරන්නෙමු. නමුත්, කුස පිරන්නේ නැතැ ? යනුවෙන් විමසුම් කළ විට එතුමා 'බෙලා තනිතනිවද අනුභව කරන්නේ ? යනුවෙන් ඇසීය. මවුහු මව යනුවෙන් පිළිතුරු දුන්හ. එවිට එතුමා 'බෙලා සමූහයෙන් අනුභව කරන්න. එකළ බිස්මිල්ලාහ් උසුරන්න. අල්ලාහ් බෙලාගේ ආහාරයෙහි විස්තීරණය ලබා දෙයි' යනුවෙන් පැවැසූ බව වහ්ෂී බින් හර්බි (රලි) තුමා වාර්තා කරයි.

(අබුදාවුද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

□ - අනුභව කරන කළ

1-බිස්මිල්ලාහ් උසුරා ආරම්භ කිරීම. නබිතායක තුමා 'මලලා ආහාර අනුභව කරනකළ අල්ලාහ්ගේ නාමය (බිස්මිල්ලාහ්) උසුරා ආරම්භ කරන්න. ආරම්භ කරන කළ බිස්මිල්ලාහ් උසුරීමට අමතකවූයේනම්, (සිහිවූ කළ) බිස්මිල්ලාහි අවම ලඟු වඳාකිරණ යනුවෙන් උසුරන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව අයිෂා (රලි) තුමිය වාර්තා කරන්නීය.

(අබුදාවුද් හා නිර්මිද් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

2-අල්හමිදු ලිල්ලාහ් යනුවෙන් අල්ලාහ්ව ප්‍රශංසා කර අවසන් කිරීම. නබිතායක තුමා මේ බව මෙසේ ප්‍රකාශ කළ බව අනස් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

පුද්ගලයෙකු ආහාර අනුභව කර අවසන්වූ පසු 'අල්හමිදු ලිල්ලාහිල්ලිද් අත්අමතී හාදා වරසකනිහි මින්ගයිරි හවලින් මින්නි වලා කුවවනින්' යනුවෙන් පැවැසුවෙනම්, ඔහුගේ පෙර පාපයන් සියල්ල සඳහා සමාව ලබා දෙනු ලැබේ'.

(නිර්මිද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

3-තම වමතෙන් (රොටි වැනි දේ තම ඇඟිලි තුනෙන්) අනුභව කිරීම. ආහාරය කුඩා පිටුවක් ලෙස ර්ගෙන හභා අනුභව කළ යුතුයි. එසේම පිගානයෙහි මාධ්‍යයෙන් ණාරව එහි පැත්තකින් අනුභව කළ යුතුයි.

උසාමා බින් අබී සලමා (රලි) තුමා 'මා කුඩා කොල්ලෙකු වශයෙන් නබිතායක තුමාගේ ඔපොක්කු වෙහි සිටින කල මාගේ අත ආහාර පිගානයෙහි එහා මෙහා ඇවිදමින් පැවැ තීය. ඒ දුටු එතුමා 'දරුවනි, ඔබ ආහාර අනුභව කරනකල

බිස්මිල්ලාහ් උසුරා දකුණකින් පිගානයෙහි පැත්තකින් අනුභව කරන්න' යනුවෙන් මාහට පැවැසූ බවට වාර්තා කරත් තේය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

4-අනුභව කරන ආහාරයෙන් කිසිවක් බීම වැටුනද එකී කිලිටුව ඉවත් කොට එය අනුභව කළ යුතුයි. මේ ගැන තබිතායක තුමා 'ඔබලාගෙන් කෙනෙකුගේ ආහාරයෙන් පිටුවක් හෝ බීම වැටුනේනම්, එය රූගෙන එකී කිලිටුව ඉවත්කොට අනුභව කරන්න. ඡාතාත් වෙනුවෙන් එය එසේ අතහැර නොදමන්න' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව ජාබිර් (රලි) තුමා වාර්තා කරයි. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

5-උණු වූ ආහාර මත පිම්ප නොයුතු අතර, එය තිවෙන්තට පෙර අනුභව නොකළ යුතුයි. එසේම, ජලය පානය කරන කල එහි ප්‍රශ්වාස නොකල යුතු අතර, භාජනයෙහි පිටත ප්‍රශ්වාස කළ යුතුයි. මේ පිළිබඳ තබි වදනක් ඉබ්නු අබි බාස් (රලි) තුමා මෙසේ වාර්තා කරන්නේය.

තබිතායක මුහම්මද් (සල්) තුමා බාජනයෙහි ප්‍රශ්වාස කිරීමද එහි පිම්මද වැළැක්වේය. (නිර්මිද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

6-කූස පිරෙන තෙක් අනුභව කිරීමෙන් වැළකී සිටිය යුතුයි. මේ පිළිබඳව තබිතායක තුමා 'කිසියම් පුද්ගලයෙකු තම කුසට වඩා නින්දිත පසුම්බියක් නොපිරවන්නේය. මිනිසාට තම පිට කොන්ද කෙළින් කිරීම කෙරෙහි සමහර ආහාර පිටුවන් ප්‍රමාණවේ. නොඑසේනම්, තම කුසෙහි තුනෙන් එකක් ආහාරය සඳහාද, තුනෙන් එකක් ජලය සඳහාද, තුනෙන් එකක් ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස සඳහාද තබා ගත යුතුයි' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව මික්දාම් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (නිර්මිද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

- 7-සභාවෙහි තමාට වඩා වයසෙන් හා තාරාතිමෙන් උසස් තැනැත්තන් සිටින කළ මවුන් අභිබවා ආහාර පානයන් ගැනීමට සිසුවිය නොයුතුයි. මෙසේ කිරීම සාරධර්මයට පටහනිවේ.
- 8-අහාර අනුභව කරන කළ තමා සමග අනුභව කරන සහෝදරයන් කෙරෙහි බැලීම හෝ අවධානය යොමු කිරීම හෝ නොකළ යුතුයි. මන්දයත්, මෙයින් මවුහු ලැජ්ජා වීමට හැක.
- 9-පොදුවෙන් මිනිසුන් පිළිකුල්වන කාර්යයන් නොකළ යුතුයි. භාජනයතුල තම අත ගසා දැමීම, අනුභව කරන කළ මුවෙන් කිසිවක් නොහැලීම සඳහා තම හිස භාජනය කෙරෙහි හාත්පි කිරීම, රොටි වැනි දේ තම කටෙන් හපා අනුභව කළ පසු ඉතිරි කොටස භාජනය තුලට දැමීම හා තිත්දින හා පිළිකුල් කතාබහවල යෙදීම යනාදීන් වැළකී සිටිය යුතුයි. මන්දයත්, මේවා තමා සමග අනුභව කරන සහෝදරයන්ට බාධාවක් ලෙස පැවැතිය හැක.

□ - අනුභව කළ පසු

- 1-තඹිතුමාව අනුගමනය කරමින් තම කුස පිරෙන්නට පෙර අනුභව කිරීම අවසන් කළ යුතුයි.
- 2-අත (ඇඟිලි) උරා පියා දමා හෝ සෝදා හෝ පරිපූරණයෙන් පිරිසිදු කළ යුතුයි.
- 3-හැඳු ආහාරයන් අහුලා ගත යුතුයි. මෙය ලැබූ දායාදයන් කෙරෙහි, තුනි පුද කිරීමකි.
- 4-කට පව්ත්‍රවීම සඳහා දත් පිරිසිදුකර කට සෝදා ගත යුතුයි.

5-ආහාර පානයන් අනුභවකර අවසන්වූ විගස අල්ලාහ්ට ප්‍රශංසා කළ යුතුය. එසේම තමාට හෝජන සංග්‍රහයක් කළ අයට 'අල්ලාහුමිම බාරික් ලහුමි ෆිමා රසක්තහුමි, වහ්ෆිර්ලහුමි වර්හමහුමි' යනුවෙන් ප්‍රාර්ථනා කළ යුතුය.

ගමන් කිරීම කෙරෙහි කාර්ධර්ම

ගමන් බිමන් කිරීම මිනිස් ජීවිතයෙහි අත්‍යවශ්‍ය උවමනා වකි. හජ් හා උමිරා කර්තව්‍යයෙහි යෙදීම, සුද්ධ කිරීම, වෙළඳාම් කිරීම, අධ්‍යාපනය ලබා ගැනීම හා සහෝදරයන් මුණ ගැසීම යනාදී කාර්ය සඳහා ගමන් බිමතෙහි යෙදීම අනිවාර්ය වේ. එබැවින් ඉස්ලාමය ගමන් බිමන් කිරීම පිළිබඳ තීතිරිතීන් හා පිළිවෙත් කෙරෙහි ප්‍රමුඛ ස්ථානයක් ලබා දෙන්නේය. එනිසා, එවා කෙරෙහි මනා අවබෝධයක් ලබා එසේ ක්‍රියා වෙහි යෙදීම යහපත්ශීල මුස්ලිම් වරයාට අනිවාර්ය වේ. එම තීති රිතීන් හා පිළිවෙත් මෙසේය.

□ - නීතිරිතීන්

1-රකඅත් සතරකින් සමන්විත සලාතයන් කෙටිකර රකඅත් දෙකක් බැගින් ඉටුකළ යුතුය. නමුදු මහරිබි සලාතය පමණක් කෙටි නොකර එසේම ඉටුකළ යුතුය. තමා වාසය කරන ගම පසුකර යාමෙන් සිට ගමනය අවසන්කොට නැවත පැමිණෙන තෙක් සලාතයන් කෙටිකර ඉටු කළ හැක. නමුත්, ගමන යෙදෙන ගමෙහි දින සතරක් හෝ එයට වැඩි කාලයක් රැඳී සිටීමට අදහස් කරන්නේනම්, ඒ දිනයවල (එතැන් සිට ගම බලා පිටත්වන තෙක්) සලාතය

කෙටි නොකර පරිපූරණයෙන් ඉටුකළ යුතුයි. ගමන අවසන් කොට එතැනින් පිටත්ව ගමට පැමිණෙන තෙක් (ගමනෙහි) සලාතයන් කෙටිකර ඉටුකළ හැක. මේ පිළිබඳව අල්ලාහ් 'ඔබලා ගමනෙහි යෙදෙන කළ සමහර සලාතයන් කෙටි කර ඉටු කිරීමෙන් ඔබලාට වරදක් නොවන්නේය' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-4:101)

එසේම මේ පිළිබඳ නබි වදනක් අනස් (රලි) තුමා 'අපි නබිත්තායක තුමා සමග මදිනාවෙන් සිට මක්කාවට පිටත් වූයෙමු. තැවත මදිනාවට පැමිණෙන තෙක්ම එතුමා (රක අත් සතරකින් සමන්විත සලාතයන්) රකඅත් දෙක දෙක බැගින් ඉටු කළේය' යනුවෙන් වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

2-ගමනෙහි දින තුනක කාලයක් (දෝවනය කරන කළ) පාමේස් මත පිරිමැදිය හැක. අලි බිත් අබී තාලිබි (රලි) තුමා 'නබිත්තායක තුමා මගින්ට රාත්‍රිය සමග දින තුනක්ද මගින් නොවන්නාට රාත්‍රිය සමග දිනක්ද (පාමේස් මත පිරිමැදීම සඳහා) පිළියෙල කළේය' යනුවෙන් වාර්තා කරයි.

(මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

3-ජලය නොලැබූ විට හෝ එය ලැබීමට අපහසුවූ විට හෝ මිල අධිකවූවිට (දෝවනය කිරීම වෙනුවට) තයම්මුම් කළ හැක. මේ බව අල්ලාහ් පවසන කල 'ඔබලා රෝගාතුරුව හෝ මගින් ලෙස හෝ මල මුත්‍රා පහකර හෝ ස්ත්‍රීන් සමග සංසර්ගයෙහි යෙදී හෝ සිට පසුව ජලය නොලැබුවෙහි, පිරිසිදු පස්වලින් ඔබලාව පිරිසිදුකර ගන්න. එනම්, එයින් ඔබලාගේ මුහුණෙහි හා අතෙහි පිරිමදින්න.' යනුවෙන් පවසන්නේය. (අල්කුර්ආන්-4:43)

4-රාමසාන් කාලයේ උපවාසයෙන් මිදීමට හැක. මේවා පසුව නැවත ඉටුකළ යුතුය. මේ බව අල්ලාහ් ‘මබ්ලාගෙන් කව රෙකු රෝගාතුරුව හෝ ගමනෙහි යෙදමින් හෝ සිටියද, මහු (එම දිනවල උපවාසයේ නොයෙද ඒවා) පසුව වෙනත් දිනයන්හි උපවාසයේ යෙදිය යුතුය.’ යනුවෙන් පවසයි.

(අල්කුර්ආන්-2:184)

5-කාලීන (නෆ්ල්) සලාතයන් වාහනයෙහි අසුන්ගෙන සිටම එය ගමන් කරන දිසාව කෙරෙහි මුහුණ පා ඉටුකළ හැක. නබීතායක තුමා තම ඔටුවා (වාහනය) මුහුණ පා සිටී දිසාව කෙරෙහි මුහුණ පාමින් කාලීන (සුන්නත්) සලාතයන් ඉටු කරන බව ඉබ්නු උමර් (රලී) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

6-ලුහර් හා අස්ර් සලාතයන්ද මග්රිබ් හා ඉෂා සලාතයන්ද ජමිල තක්දීම් (පෙර එකතු කිරීම) හෝ ජමිල තැකිර් (පසු එකතු කිරීම) වශයෙන් ඉටු කළ හැක. ජමිල තක්දීම් නම්, ලුහර් හා අස්ර් සලාතයන් ලුහර් සලාතයේ වෙලාවෙහිද මග්රිබ් හා ඉෂා සලාතයන් මග්රිබ් සලාතයේ වෙලාවෙහිද (පෙර එකතුකර) ඉටු කිරීමවේ. ජමිල තැකිර් නම්, ලුහර් හා අස්ර් සලාතයන් අස්ර් සලාතයේ වෙලාවෙහිද මග්රිබ් හා ඉෂා සලාතයන් ඉෂා සලාතයෙහි වෙලාවෙහිද (පසු එකතුකර) ඉටුකිරීමවේ. මුආද් (රලී) තුමා ‘අපි නබී තායක තුමා සමග තබුක් යුද්ධය සඳහා පිටත්ව ගියෙමු. එවිට එතුමා ලුහර් හා අස්ර් සලාතයන්ද මග්රිබ් හා ඉෂා සලාතයන්ද ජමිල (එකතු)කර ඉටු කළේය’ යනුවෙන් වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

□ - පිළිවෙත්

- 1- මුස්ලිම්වරයා ගමනෙහි යෙදීමට පෙර තමා අපාරධයෙන් පැහැර ගත් දේද තමා විශ්වාස කරමින් තමා වෙත භාර කරන ලද දේද අයිතිකරුවන්ට භාරදිය යුතුයි. මන්දයත්, සමහරවිට ගමනෙහි මුහුට මරණය සිදුවීමට හැක.
- 2- තමා රැගෙන යාමට පිළියෙල කරන ආහාර පානයන් හලාල් (අනුමත ඒවා) විය යුතුයි. එසේම, තමාගේ යැපැත්තන්වූ බිරිඳ, දරුවන් හා දෙමාපියන්ගේ අවශ්‍යතාවය සඳහා අවශ්‍ය මුදල ලබා දිය යුතුයි.
- 3- තම පවුල් ඥාතීන්, සහෝදරයන් හා මිත්‍රයන්ගෙන් සමූහයක් මෙසේ පැවැසිය යුතුයි.

أَسْتَوْدَعُكَ اللَّهُ الَّذِي لَا تَضِيْعُ وَدَائِمٌ

‘අස්තවදිලකු මුල්ලාහල්ලේ ලානජීල වදාඉලහු’

(මා මබලාව අල්ලාහ් වෙත භාරකරමි. මහු වෙත භාරකරන දේ නිශ්ප්‍රයෝජන නොවන්නේය) එයට මවුහු මෙසේ කිව යුතුයි.

أَسْتَوْدَعُكَ اللَّهُ دَيْنَكَ وَأَمَانَتَكَ وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ

අස්තවදිලලාහ දිනක වඳානනක ව(ත්)හවනීම අමරික.

(මෙහි ආගමද, මෙහි අමානත් හෙවත් විශ්වාසනීය භාර කරන්නියද, මෙහි ක්‍රියාවන්හි පලයද අල්ලාහ් වෙත භාර කරමි - (අහ්මද් හා නිර්මිද් ග්‍රන්ථ අසුරෙති) යනුවෙන්ද,

زَوَّدَكَ اللَّهُ التَّقْوَىٰ وَغَفَرَ ذَنْبَكَ وَيَسِّرْ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُ مَا كُنْتَ

සව්වදකල්ලාහුන් තක්වා වගාර දන්බස වසස්සර
කෙල් (ග්)හසිර හසිසු මා කුන්තා

(අල්ලාහ් මබට බියබැතිකම ගමන් සාධක වශයෙන් පරි
වර්තනය කරනු මැනවි. මබගේ පාපයන් කෙරෙහි සමාව
ලබා දෙනු මැනවි. මබ කුමන තැනක සිටියද කුසල මබට
පහසු කරනු මැනවි. (ධාරමී ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි) යනුවෙන්
ද ප්‍රාර්ථනා කළ යුතුයි.

ලුක්මන් (අලෙ) තුමා 'කුමක් හෝ අල්ලාහ් කෙරෙහි
භාර කළානම්, ඔහු එය අරක්කා කරයි' යනුවෙන් ප්‍රකාශ
කළ වදනක් තබිතායකතුමා පැවැසූ බව ඉබ්නු උමර් (රලි)
තුමා වාර්තා කරන්නේය. (නසාය් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

- 4-සුළු පුද්ගලයන් තුන්දෙනෙක් හෝ සතර දෙනෙක් හෝ
එයට වැඩි දෙනෙක් හෝ තෝරා ඔවුන් හා සමග තම
ගමන යෙදිය යුතුයි. මක්නිසාදයත්, තබිතායක තුමා 'තනි
වම ගමනෙහි යෙදෙන පුද්ගලයා හෙතම සාතාන්ය. එක
තුවී ගමනෙහි යෙදෙන දෙන්නා හෙතම සාතාන් දෙත්
තාය. එකතුවී ගමනෙහි යෙදෙන තුන්දෙනා හෙතම මගින්
ඔවුන්ය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අමර් බින් සුලෙඞ්
(රලි) තුමා වාර්තා කරයි. (අබුදාවුද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)
එසේම තබිතායක තුමා 'තනිව ගමන් කිරීමෙහි ඇති
විපත් හා බාධාවන් මා දැන සිටින සේ මිනිසුන් දැන
සිටියේනම්, රාත්‍රියෙහි කවරෙකු හෝ තනිව ගමනෙහි
යෙදීමෙන් වැළකී සිටී' යනුවෙන් පැවැසූ බව ඉබ්නු උමර්
(රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

5-මගින් මවුන් අතර කෙනෙකුට අමර් - නායකයා ලෙස තෝරාගත යුතුයි. මහු මවුන්ගේ අදහස් උදහස් මත මවුන්ට ගෙපෙන්විය යුතුයි. මන්දයත්, තඹතුමා 'තුන්දෙනෙකු ගම තෙහි පිටත්වූයේනම්, මවුහු මවුන් අතර කෙනෙකුට අමර් ලෙස පත්කර ගනු' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබු සරද්දල් කුද්රි (රලි) තුමා වාර්තා කරයි. (අබුදාවුද් ගුන්ටය ඇසුරෙනි)

6-ගමනය ආරම්භ කිරීමට පෙර සලාතල් ඉස්තිහාරා (යහ පත උදෙසා ඉටුකරන සලාතය) ඉටුකළ යුතුයි. මන්දයත්, තඹනායක තුමා ගමන් කරන අවස්ථාවන්හි හා අනෙකුත් සෑම අවස්ථාවල මෙම සලාතය ඉටුකිරීම කෙරෙහි වැඩියෙන් උනන්දුකර ඇත. කෙතරම්නම්, අල්කුර්ආනයේ පරිච්ඡේදයන් අපට ප්‍රමුඛත්වයක් දී ඉගැන්වූ සේම මෙම සලාතය කෙරෙහිද උනන්දුවෙන් අපට ඉගැන්වූ බව ජාබිර් බින් අබ්දුල්ලාහ් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි, මුස්ලිම් හා නිර්මිද් ගුන්ට ඇසුරෙනි)

7-ගමනය ආරම්භ කිරීම සඳහා වහනයෙහි නැගූ වාහන තඹ තුමා මෙසේ ප්‍රාර්ථනා කළ බව ඉබ්නු උමර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

[اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ، وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ، اَللّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَىٰ، وَمِنْ الْعَمَلِ مَا تَرْضَىٰ، اَللّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اَللّهُمَّ أَتَى الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اَللّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَاءِ السَّفَرِ وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ وَسَوْءِ الْمَنْظَرِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ] (رواه مسلم)

අල්ලාහු අක්බර්, අල්ලාහු අක්බර්, අල්ලාහු අක්බර්, ෂුබ් හානල්ලේ සග්හර්ලා හාදා වමා කුන්නා ලෙහු මුකර්නින්. වදන්නා ඉලා රබ්බිනා ලමුන්කලිබුන්. අල්ලාහුමම ඉන්නා නස්අලුක ෆී සාරිනා හාදාල්බිර් වත්තක්වා, වමිනල් අමලි මා තර්ලා, අල්ලාහුමම හව් වින් අලෙලනා සාරනා හාදා වත්වි අන්නා බුද්දා, අල්ලාහුමම අන්නස් සාහිබු ෆිස්සාරි වල් කලීෆාතු ෆිල් අහ්ලි. අල්ලාහුමම ඉන්නි අභාදුබික මින් චුඅසාඉස් සාරි වකෆා බතිල් මන්ලරි. වසුඉල් මන්ලරි ෆිල්මාලි වල්අහ්ලි. (මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

(අල්ලාහ් අති ශ්‍රේෂ්ඨයාවෙ, අල්ලාහ් අති ශ්‍රේෂ්ඨයාවෙ, අල්ලාහ් අති ශ්‍රේෂ්ඨයාවෙ, මෙය වගීකර දුන් තැනැත්තා පවිත්‍ර වත්තයය. නිසැකයෙන්ම, මෙය වගීකර ගැනීමේ හැකියාව අපහට නොමැත. නියත වශයෙන්ම, අපි අප දෙවියා කෙරෙහිම තැවත යායුතුව සිටින්නන්ය. දෙවියනේ, මෙම ගමනෙහි යහපත, දේව භක්තිය හා ඔබට තෘප්තිය ගෙන දෙන ක්‍රියාවන්හි යෙදීමේ භාග්‍ය අපි ඔබෙන් අයැදිත් නෙමු. දෙවියනේ, මෙම ගමන අපහට පහසුකර එකී දුර ප්‍රමාණය කෙටිකර දෙනු මැනව. දෙවියනේ, මෙම ගමනෙහි අප මිත්‍රයා හා අප පවුලෙහි නියෝජිතයා හෙතම ඔබමය. දෙවියනේ, ගමනෙහි දුෂ්කරතාවයද ශෝකනීය පෙණුමද ධනය හා පවුල කෙරෙහි අලාභයෙන් තැවත ඵලද යනාදීන් කෙරෙහි ඔබෙන් රැකවරණය පතමි.)

8-බ්‍රහස්පතින්දා උදෑසෙන සමයෙහි ගමනය සඳහා පිටත්විය යුතුයි. මන්දයත්, තබ්නායක තුමා 'බ්‍රහස්පතින්දා උදෑසෙන

සමයේ ගමනෙහි යෙදෙන්නාව අල්ලාහ් ආශීර්වාද කරනු
මැනවි' යනුවෙන් ප්‍රාර්ථනා කළ බව අබුහුරේරා (රළි)
තුමා වාර්තා කරයි. (ඉබ්නු මාජා ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

එසේම, 'තඛ්තායක තුමා බ්‍රහස්පතින්දා දවස හැර අන්
දවස්වල ගමන සඳහා පිටත්වීම බොහෝ අඩු' බව කැබි
බින් මාලික් (රළි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බ්‍රහාරි හා නසාආ ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

9-ගමනේ උස් බිම (සානුව)ක තිබෙන කළු (අල්ලාහු අක්බර්
යනුවෙන්) තක්බීරය කිව යුතුය.

පුද්ගලයෙකු 'තඛ්තමනී, මා ගමනක යෙදීමට අදහස්
කරමි. මාගේ දේශනා කරන්න' යනුවෙන් තඛ් තුමාගෙන්
විමසුවට එතුමා 'මබ අල්ලාහ් කෙරෙහි බියභාවිකම වෙළා
ගන්න. සැම උස් බිමක (සානුව) තිබෙනකළු අල්ලාහු අක්
බර් යනුවෙන් තක්බීරය කියන්න' යනුවෙන් දේශනා කළ
බව අබු හුරේරා (රළි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(නිරිවිදි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

10-ගමනෙහි මිනිසුන් කෙරෙහි බියට පත්වූයේනම්, පහත සඳ
හන් පරිදි ප්‍රාර්ථනා කළ යුතුය. තඛ්තායක තුමා මිනිසුන්
කෙරෙහි බියට පත්වූ කළු මෙසේ පැවැසූ බව අබි බුර්දත
බින් අබ්දුල්ලාහ් (රළි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(අබුදාවූද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَجْعَلُكَ فِيْ سُبُوْرِهِمْ، وَنَعُوْذُ بِكَ مِنْ شُرُوْرِهِمْ

අල්ලාහුමම ඉන්නා නජ්අලුක ෆී සුබුරිහිම් වනආදු බික
මින් ෂුරුරිහිම්.

(දෙවියනේ, ඔවුන් ඉදිරියෙහි බෙව තබන්නෙමු. ඔවුන්ගේ උවදුරුවත් කෙරෙහි බලෙන් රුක වරණය පනත්තෙමු)

11-ගමනෙහි කරන ප්‍රාර්ථනාවන් පිළිගනු ලබන බැවින් මොලොවෙහි හා පරලොවෙහි යහපත ලබා දෙන මෙන් අල්ලාහ්ගෙන් ප්‍රාර්ථනා කළ යුතුය. ඔක්තිසාදයත්, තබ් නායක තුමා 'ප්‍රාර්ථනාවන් තුනක් සන්සුදක්සේ පිළිගනු ලැබේ. ඒවා අපරාධයට ලක්වූ තැනැත්තා (ශාපකර) කරන ප්‍රාර්ථනාව, මගියා කරන ප්‍රාර්ථනාව හා පියා තම දරුවාට කරන ප්‍රාර්ථනාව යනාදීන්ය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුහුරෙරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

12-කිසියම් තැනක බැසූ විට මෙසේ පැවැසිය යුතුය.

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

අලාද් බිකලිමානිල්ලාහින් නාමිමාන්නි මින් ෂර්රි මා
(ක්)හලක්

(අල්ලාහ්ගේ පරිපූරණ වැනි මගින් මහා නිර්මාතෘය කළ සැම දේහි උවදුරුවලින් මා රුකවරණය පනම්)

එසේම, රාත්‍රිය පැමිණවිට මෙසේ පැවැසිය යුතුය. මන්දයත්, තබ්තුමා ගමනෙහි රාත්‍රි කාලය පැමිණ විට මෙසේ පැවැසූ බව අබුදුල්ලාහ් බින් අමරු (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

يَا أَرْضُ، رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّكَ وَشَرِّ مَا فِيكَ وَشَرِّ مَا

خَلَقَ فِيكَ وَمِنْ شَرِّ مَا يَدِبُّ عَلَيْكَ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ أَسَدٍ وَأَسْوَدٍ وَمِنْ

الْحَيَّةِ وَالْعَقْرَبِ وَمِنْ سَاكِنِ الْبَلَدِ وَمِنْ وَالِدٍ وَمَا وَلَدَ

යා අර්ථ රහිත වර්තමානවලට අදාළ බිල්ලක් මින්
 ඡර්ට්ක් වෂර්ට් මා ෆී(ක්)ක් වෂර්ට් මා (ක්)හුලික් ෆීක්ක්
 වමින් ඡර්ට් මා යදිබ්බ අලෙක් වෂර්ට් බිල්ලක් මින්
 අසදින් වෂස්වද වමින් හයිසනි වල්අක්රනි වමින් සාක්
 නිල් බලදි වමින් වාලිදින් වමා වලදි.

(අබුදාවුද් ගුන්ජය ඇසුරෙනි)

(පොළොව! මබ්ගේ හා මාගේ දෙවියා හෙතම අල්ලාස්ය.
 මබ්ගේ උවදුරුවලින්ද, මබ්තුල ඇති (ජලය, ගින්න, සුළඟ
 යනාදි) දේහි උවදුරුවලින්ද, මබ මත තිර්මානය කර ඇති
 දේහි උවදුරුවලින්ද, මබ මත බඩගා යන දේහි උවදුරු
 වලින්ද අල්ලාස්ගෙන් රුකවරණය පතමි. එසේම, සිංහයා,
 නාගයා, සර්පයා හා ගෝත්රස්යා යනාදීන්ගේ උවදුරුවලින්ද,
 මෙම ගමෙහි වසන්නන්ගේ හා අනෙකුත් සෑම ප්‍රාණීන්ගේ
 උවදුරුවලින්ද අල්ලාස්ගෙන් රුකවරණය පතමි)

13-තනිව සිටින කල බියට පත්වුනම් මෙසේ උපුරිය යුතුයි.

سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ جَلَّتِ السَّمَاوَاتُ بِالْعِزَّةِ
 وَالْجَبَرُوتِ

සුබ්හානල් මලික්ල් කුද්දුස්. රබ්බුල් මලාඉකනි වර්රාහ්.
 ජ්ල්ලිලනිස් සමාවාන්තු බිල් ඉස්සන්නි වල් ජ්බරුත්.

සුරදුකවරුන්ගේ හා (අග්‍ර සුරදුකවරයා) පිබිටිල්ගේ දෙවියා
 පරිශුද්ධ රජය. පවිත්‍ර වන්තයාය. මහුගේ ගෞරවය හා
 මැඩ පවත්වා පාලනය කරන සමත්කම මගින් අහස ඉතා
 විශාල වශයෙන් තිර්මානය කරන ලදී.

14-තහරයකට පැමිණ විට මෙසේ උසුරිය යුතුයි. මෙසේ තබා
තායක තුමා උසුරා ඇත.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ لَنَا بِهَا قَرَارًا، وَارْزُقْنَا فِيهَا رِزْقًا حَلَالًا ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
خَيْرَ هَذِهِ الْمَدِينَةِ وَخَيْرَ مَا فِيهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا

අල්ලාහුමමජ්අල් ලනා බිහා කරාරා, වර්සුක්නා ෆිහා
රිස්කන් හලාලා, අල්ලාහුමම ඉන්නි අස්අලුක හයිර
හාදිහිල් දේනනි ව(ක්)හයිර මා ෆිහා, වඅලාදු බික මින්
ෂර්රිහා වෂර්රි මා ෆිහා.

(දෙවියනේ ! මෙම තහරය සැතපුම් සහගත ස්ථානයක්
ලෙසට පත්කරනු මැනවි. මෙහි අපහට අනුමත (හලාල්)
ආහාර පානයන් ලබාදෙනු මැනවි. දෙවියනේ! මෙම ගමෙහි
යහපත හා මෙම ගමෙහි ඇති දේහි යහපතද ලබාදෙන
මෙන් මඟෙන් අයැද සිටිමි. එසේම, මෙම ගමෙහි උවදුර හා
මෙම ගමෙහි ඇති දේහි උවදුරුවලින්ද මා මඟෙන් රැකවර
ණය පනමි)

15-ගමන අවසන් කොට පැමිණ විට මෙසේ කිව යුතුයි. තබා
තායක තුමා මෙසේ පවසා ඇත.

أَبُوْنَا تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ

ආඉබුන තාඉබුන ආබිදුන ලිරබ්බිනා හාමිදුන්

(නැවත පැමිණෙන්නෙලු. පවසමාව අයැදින්නෙලු. වැදුම්
පිදුම් කරමින් සිටින්නෙලු. අප දෙවියා කෙරෙහි ප්‍රසංසා
කරමින් සිටින්නෙලු)

- 16-දැනුම් දීමකින් තොරව රාත්‍රී කාලයෙහි හදිසියෙන්ම සිය නිවසට නොපැමිණිය යුතුය. මන්දයත්, මෙයින් ඔවුහු කල බලයට පත්වීමට හැකිවේ. එබැවින්, තම පැමිණීම පිළිබඳ සුභාරංචිය පෙරාතුව දැන්විය යුතුය.
- 17-ස්ත්‍රියෙකු මෝරම් (සැමියා හා වෙනත් විවාහවීමට තහනම්වූ ගෞරවනීය අය) සමගෙන් තොරව ගමන් බිමන් නොකළ යුතුය. මක්නිසාදයත්, තඹනායක තුමා මේ බව මෙසේ ප්‍රකාශ කළ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

[لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُسَافِرَ مَسِيرَةَ يَوْمٍ وَاحِدٍ

لَيْسَ لَهَا ذُو حُرْمَةٍ] (رواه ابن ماجه)

අල්ලාන්ව හා අවසන් දිනය විශ්වාසකර සිටින ස්ත්‍රියෙකු මෝරම් හෙවත් විවාහවීමට තහනම්වූ (ගෞරවනීය) පුද්ගලයෙකු හා සමගෙන් තොරව දිනක දුර ප්‍රමාණයක් ගමන් බිමන් කිරීම තහනම්ය. (ඉබ්නු මාජා ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

ඇඳුම් පැළඳුම් කෙරෙහි කාර්ධර්ම

- 1-පොදුවෙන් ඇඳුමක් වශයෙන් හෝ තලප්පාවක් වශයෙන් හෝ වෙනත් ඇඳුමක් වශයෙන් හෝ වේවා සේද පැළඳීම පිටිමින්ට තහනම්ය. මක්නිසාදයත්, තඹතුමා 'මාගේ සමාජයේ පිටිමින්ට සේද හා රත්රන් තහනම්ය. නමුත් ඔවුන්ගේ ස්ත්‍රීන්ට අනුමතය' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබු මුසා අල් අෂ්ඨි (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

- 2-(කලීසම, සරම හා වෙනත්) ඇඳුම් වර්ගයන් වළලුකරව වඩා පහළට බසින සේ නොපැළඳිය යුතුයි. මත්දයන්, තබි තුමා 'වළලුකරව වඩා පහළට එතු සේ ඇඳුම් පැළඳීම අපායයෙහි පිවිස කරයි' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුහුරේරා (රලී) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි ශ්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)
- 3-පාට ඇඳුම්වලට වඩා සුදු ඇඳුම් පැළඳීමට ප්‍රමුඛත්වය ලබා දිය යුතුයි. තමුත් සෑම පාට ඇඳුමද අනුමතවූ බව සැලකිය යුතුයි. මේ බව තබිනායක තුමා 'සුදු ඇඳුම් පැළඳින්න. එය පිරිසිදු හා ශ්‍රේෂ්ඨවේ. එමගින්ම මබලාගෙන් තැසීගිය තැනැත්තන්ට කෆන් (ඇඳුම්) පළඳින්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව සමුරා (රලී) තුමා වාර්තා කරයි. (නිර්මිදි ඇසුරෙනි)
- 4-මුස්ලිම් ස්ත්‍රීය තම දෙපා ආවරණය වන පරිදි ඇඳුම් පැළඳිය යුතුයි. එසේම, සැවක් හිස මත දමා එමගින් තම බෙල්ල හා පයෝධර ආවරණය කළ යුතුයි. මක්නිසාදයත් මේ බව අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ

جَلَابِيبِهِنَّ﴾ [الأحزاب: ٥٩]

තබිතුමනි ! මබ බිරිඳන්ටත් මබ දියණියන්ටත් විශ්වාසනීය ස්ත්‍රීන්ටත් මවුහු තම ඇඳුමෙහි සැව (ශරීරය මත) හෙලිය යුතු බව මබ පවසන්න. (අල්කුර්ආන්-33:59)

﴿وَلِيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ﴾ [النور: ٣١]

තවද, මවුහු තම සැව මගින් තම පයෝධර ආවරණය කළ යුතුයි. (අල්කුර්ආන්-24:31)

5-රත්රත්වලින් යුත් මුදු පැළඳිය නොයුතුයි. එනමුත් රිදිවලින් යුත් මුදු පැළඳීමෙන් ප්‍රශ්නයක් නොවන්නේය. නබිතායක තුමා 'මාගේ සමාජයේ පිරිමින්ට සේද ඇඳුම් හා රත්රන් තහනම්වූ අතර ඒවා ස්ත්‍රීන්ට අනුමතවේ' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුමුසා අල්අෂ්අරි (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(නිර්මිද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

6-එක් පාවහනක් පමණක් පැළඳ ඇවිදිය නොයුතුයි. නබි තායක තුමා මේ බව 'මබ්ලාගෙන් කවරෙකු හෝ එක පාව හතකින් නොඇවිදින්න. පාවහන් දෙකම ගලවා ගන්න නොඑසේනම්, පාවහන් දෙකම පැළඳ ගන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

එසේම, පාවහන් පැළඳින කළ දකුණු පාදයෙන් ආරම්භ කළ යුතුයි. ගලවන කළ වම් පාදයෙන් ආරම්භ කළ යුතුයි. නබිතායක තුමා මේ බව 'මබ්ලාගෙන් කවරෙකු හෝ පාවන් පළඳින්නේනම්, දකුණු පාදයෙන් ආරම්භ කරන්න. පාවහන් ගැලවීමට අදහස් කරන්නේනම්, වම් පාදයෙන් ආරම්භ කරන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

මෙසේම, ඇඳුම් පැළඳින කළද පිළිවෙල් හා සාරධර්මයන් අනුගමනය කළ යුතුයි. නබිතායක තුමා පාවහන් පැළඳීම, හිසකෙස් පිරිම හා පිරිසිදු කිරීම වැනි අවස්ථාවන්හි දකුණෙන් ආරම්භ කිරීම ප්‍රියවන බව අයිෂා (රලි) තුමිය වාර්තා කරන්නීය.

(මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

7-පිරිමින්ට අයත් ඇඳුම් ස්ත්‍රීන්ද ස්ත්‍රීන්ට අයත් ඇඳුම් පිරිමින්ද නොපැළඳිය යුතුයි. මක්නිසාදයත්, නඹිතායක තුමා ස්ත්‍රීන් ගේ ඇඳුම් පැළඳින පිරිමින්ට හා පිරිමින්ගේ ඇඳුම් පැළඳින ස්ත්‍රීන්ට ශාප කළ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (අබුදාවුද් ගුනූප් අයුසරනි)

එසේම, නඹිතුමා ස්ත්‍රීන්ට උපමාවන පිරිමින් හා පිරිමින්ට උපමාවන ස්ත්‍රීන් ශාප කළ බව ඉබ්නු අබිබාස් (රලි) තුමා වාර්තා කරයි. (බුහාරි හා ඉබ්නු මාජා ගුනූප් අයුසරනි)

8-තව ඇඳුමක් පැළඳින කල මෙසේ ප්‍රාර්ථනා කළ යුතුයි. නඹිතායක තුමා මෙසේ ප්‍රාර්ථනා කළ බව තිර්මිද් හා අබුදාවුද් ගුනූප්වල වාර්තාවී ඇත.

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ اَلْتَ كَسَوْتَنِيْهِ اَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ
وَاَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ

අල්ලාහුම්ම ලකල්හම්දු අන්ත කසවනනිහි අස්අලුක මින් ශෙකරිහි වෛකෙරි මා සුනිඅ ලහු, වඅආදු ඛික මින් ෂර්රිහි ව ෂර්රි මා සුනිඅ ලහු.

(දෙවියනේ ! ප්‍රශංසා සියල්ල ඔබටම හිමිවේ. මෙය ඔබම මාහට පැළඳවූයේය. මෙයින් සිදුවන කුසලද, මෙය කුමන හේතූන් මත නිශ්පාදනය කර ඇත්තේද එකී කුසලද මා ඔබෙන් අයැද සිටිමි. එසේම, මෙයින් සිදුවන උවදුරුවලින්ද, මෙය කුමන හේතූන් මත නිශ්පාදනය කර ඇත්තේද එකී උවදුරුවලින්ද මා ඔබෙන් රැකවරණය පතමි)

මූලික ජෛද්ගලිකත්ව පිරිසිදුකම්

තඹ්බායක මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ මාර්ගයෙන් ලැබී ඇති මූලික පෞද්ගලිකත්ව පිරිසිදුකම් පහකි. මේ බව තඹ්බායක තුමා ‘මූලික පෞද්ගලිකත්ව පිරිසිදුකම් පහකි. ඒවා වර්මපේදනය කිරීම, රහස් ප්‍රදේශ රෝමයන් ඉවත් කිරීම, කිහිල්ල රෝමයන් ඉවත් කිරීම, නියපොතු කැපීම හා උඩුරුවල කැපීම, යනාදීන්ය’ යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරයි. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

මුස්ලිම්වරුන් අනුගමනය කළ යුතු පෞද්ගලිකත්ව පිරිසිදුකම් පිළිබඳ සාරධර්මයන් :

- 1-පිහිය හෝ බිලේඩ යනාදියෙන් රහස් ප්‍රදේශ රෝමයන් බුගැසිය යුතුය.
- 2-කන්නා හෙවත් වර්මපේදනය කළ යුතුය. එනම්, එය පුරුෂ ලිංගයේ ඉදිරියෙහි වසා ඇති හම කපා ඉවත් කිරීම වේ. මෙය දරුවා ප්‍රසූතවී සත්වන දිනයෙහි ඉටු කිරීම සතුටුදායකවේ. වැඩිවියට පත්වන තෙක් ප්‍රමාද කිරීමෙන් ප්‍රශ්න යක් නොවන්නේය.
- 3-උඩු තොල් වසා ඇති උඩු රුවල කපාගත යුතුය. තමුත් යටි රුවල නොකපා සන්ත්වයෙන් වැඩිය යුතුය. මේ බව තඹ්බායක තුමා ‘උඩු රුවල කපා ගන්න. යටි රුවල වඩා ගන්න. ගිනි වැළුම් කරුවන්ට විරුද්ධකම් කරන්න’ යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන වදනක් මුස්ලිම් ග්‍රන්ථයෙහිද, ‘ආදේශ කරන්නන්ට

විරුද්ධකම් කරන්න. උඩු රූවුල කපා ගන්න. යටි රූවුල (නොකපා) වඩා ගන්න' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළ බව ඉබ්නු උමර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන වදනක් බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථවලද සටහන්වී ඇත.

එසේම, හිස කෙස්හි කොටසක් හැර කොටසක් පමණක් බුහායීමෙන් වැළකීමට යුතුය. මක්නිසාද යත්, නබිත්තායක තුමා මෙසේ කිරීම වැළකවූ බව ඉබ්නු උමර් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

තවද, මුස්ලිම් වරයෙකු හිස කෙස් වඩා ගන්නේනම්, එය පිරා පිරිසිදු කිරීම මගින් එය ගරු කළ යුතුය. මන්දයත්, නබිත්තායක තුමා 'කවරෙකුට හිස කෙස් තිබේද මහු එයට ගරු කරනු' යනුවෙන් ප්‍රකාශකළ බව අබුහුරේරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (අබුදාවුද් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

4-කිහිල්ල රෝමයන් කඩාගත යුතුය. එයට අපහසුවන්නේ නම්, බු ගායිය යුතුය.

5-මූලික පොද්ගලිකත්ව පිරිසිදුකම්වලින් නියමයාතු කැපීමද එකකි. පළමුව දකුණු අතින් ආරම්භකර පසුව වම් අතද, පසුව දකුණු කකුලද, පසුව වම් කකුලද යන පිළිවෙලට නියමයාතු කැපීම සතුවූ දායක කරුණකි.

මුස්ලිම්වරයා මේ සියල්ල නබිත්තායක මුහම්මද් (සල්) තුමා පිළිපැදීමේ හා අනුගමනය කිරීමේ වෙනතාවෙන් කළ යුතුය. මේවා කෙරෙහි කුලිය ලැබෙන්නේ හොතම මෙම සිතුවිල්ල අනුවය. මක්නිසාදයත්, ක්‍රියාවන් සියල්ල සිතුවිල්ල අනුවම පිහිටේ. සෑම මිනිසෙකුටම ඔවුනොවුන්ගේ සිතුවිල්ල අනුවම කුලිය ලැබෙන්නේය.

නිදාගැනීමේ කාර්‍යය

මුස්ලිම්වරයා, නින්දා අල්ලාහ් නම දාසයන්ට පිරිනැමූ දායාදයක් ලෙස සැලකිය යුතුය. අල්ලාහ් මෙසේ පවසන්නේය.

﴿وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ

وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ [القصاص: ٧٣]

මහු මඟලා කෙරෙහි රාත්‍රිය හා දහවල සකසා දීම මහු (අල්ලාහ්)ගේ භාග්‍යයෙන් එකකි. මෙය මඟලා (රාත්‍රියෙහි) විවේක ගැනීම හා (දහවල්හි) මහුගේ දායාද පොයා ගැනීම සඳහාය. (මේ සඳහා) මහුට මඟලා තුනිය පුදකරන්න. (කුර්ආන්-28:73)

මුස්ලිම්වරයා නිදා ගන්නා කල පහත සඳහන් සාරධර්ම අනුගමනය කිරීම මේ භාග්‍යයට තුනි පුද කිරීමක් ලෙස පවතී.

1-ඉහත ගැනීම, අමුත්තන් සමග කතාබහක යෙදීම හා සිය බිරිඳ සමග අල්ලාප සල්ලාපයෙහි යෙදීම යනාදි හේතුවෙන් තොරව ඉෂා නැමදුමෙන් පසු නිදාගැනීම ප්‍රමාද නොකළ යුතුය. 'නබිනායක තුමා ඉෂා නැමදුමට පෙර නිදාගැනීම හා ඉෂා නැමදුමට පසු (නිශ්චල) කතා බහක යෙදීම අප්‍රිය කළේය' යනුවෙන් අබුබර්සා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

2-නිදාගැනීමට පෙර චූලු හෙවත් දෝවනය කර ගැනීමට උනන්දුවිය යුතුය. නබිතුමා 'මබ නිදාගැනීමට අදහස් කරන කල නැමදුම සඳහා දෝවනය කරන සේම දෝවනය කර ගන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව බර්රාඋ බින් ආසිබ් (රලි) වාර්තා කරයි. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

3-පළමුව කොට්ටය මත තම දකුණු අත තබා දකුණු පැත්තට හැරී නිදාගත යුතුය. පසුව වම් පැත්තට හැරීමෙන් ප්‍රශ්න යක් නොවන්නේය. තඹතායක තුමා 'මබ් නිදා ගැනීමට අදහස් කරන කල දෙනික තැමදුම සඳහා දෝවනය කරන සේම දෝවනය කර ගන්න. පසුව දකුණු දිසාව කෙරෙහි නිදා ගන්න' යනුවෙන් පැවැසූ බව බර්රාභ් බින් ආසිබ් (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය.

(බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

එසේම, තඹතායක තුමා 'මබ් දෝවනය කර නිදාගැනීමට ගියද මබ් දකුණු අත (හිස යටති) කොට්ටයක් සේ තබා ගන්න' යනුවෙන් ප්‍රකාශකළ බව බර්රාභ් බින් ආසිබ් (රලි) තුමා වාර්තා කරයි. (බුහාරි හා මුස්ලිම් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

4-රාත්‍රියෙහි හෝ දහවල්හි හෝ වෙඩා මුණින්තලාවයෙන් නිදා ගත නොයුතුය. මක්නිසාදයත්, මෙසේ නිදාගෙන සිටී පුද් ගලයෙකු දුටු තබ්තුමා 'මෙය අල්ලාහ් අප්‍රිය කරන නිදා ගැනීමකි' යනුවෙන් පැවැසූ බව අබුහුරෙරා (රලි) තුමා වාර්තා කරන්නේය. (හාකිම් ග්‍රන්ථය ඇසුරෙනි)

5-හැකියාව පරිදි තබ් වදන් මගින් ලැබී ඇති ප්‍රාර්ථනාවන් උසුරිය යුතුය. ඒවායින් සමහර උසුරීම් මෙසේය.

අ-සුබ්හාත්ල්ලාහ් 33 වරක්ද, අල්හමිදු ලිල්ලාහ් 33 වරක්ද, අල්ලාහ් අක්බර් 34 වරක්ද උසුරීම.

දිනක් තබ්තුමාගේ දියණිය වූ ෆාතිමා (රලි) තුමිය හා ඇගේ සැමියම අලි (රලි) තුමා තඹතායක තුමාගෙන් තම නිවැසෙහි තමන්ට උදව් කිරීම සඳහා සේවකයෙකු ලබා දෙන මෙන් ඉල්ලා සිටී. එයට තබ්තුමා 'මබ්ලා ඉල්ලා සිටී දෙයට වඩා උතුම් දෙයක් මා මබ්ලාට දැනුම්

දෙන්නෙහිද ?' යනුවෙන් විමසා 'මබ්ලා නිදාගැනීමට යන කල සුබ්හානල්ලාහ් 33 වරක්ද, අල්හමිද් ලිල්ලාහ් 33 වරක්ද, අල්ලාහ් අක්බර් 34 වරක්ද උසුරන්න. එය මබ්ලාට් සේවකයාට වඩා උතුම්ය' යනුවෙන් පැවැසිය.

(බ්‍රහ්මාරි හා අබ්‍රදාචුද් ග්‍රන්ථ ඇසුරෙනි)

ආ-සූරා ෆාතිහා පරිච්ඡේදය, සූරා බකරා පරිච්ඡේදයේ ප්‍රථම වැනි සතර, ආයතුල් කුර්සි, සූරා බකරා පරිච්ඡේදයේ අවසාන වැනි දෙක, සූරා අල්ඉන්ලාස් පරිච්ඡේදය, සූරා අල්ෆලක් පරිච්ඡේදය හා සූරා අත්තාස් පරිච්ඡේදය යනාදීන් පාරායනා කිරීම. මන්දයත්, මේ බව තබා වදන් වල උනන්දු කර ඇත.

ඉ-නිත්දෙන් අවදිවූ විට 'අල්හමිද් ලිල්ලාහිල්ලිද් අහ්සානා බාද මා අමානනා වූෂ්ලෙහින් තුජුර්' යනුවෙන් උසුරීම.

أَحْمَدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

අල්හමිද් ලිල්ලාහිල්ලිද් අහ්සානා බාද මා
අමානනා වූ ඉෂ්ලෙහින් තුජුර්

(ප්‍රශංසා සියල්ල අල්ලාහ්ටම හිමිවේ. මරණය තමවූ නිත් දෙහි පසුවීමෙන් පසු පණ පොවා නැගිටිටුවේ හෙතම මහුය. තවද, (පරමාර්ථ දිනයෙහි නැවත නැගිටිටව මහු වෙතම අපි යා යුතුවේ)

සර්ව බලධාරී අල්ලාහ් අප සැමට ඔහුගේ භාග්‍යයන් හා
දායාදයන් පතළ කරනු මැනවි.

පිටුහි - محتويات الكتاب

1-අලලාත් කෙරෙහි විශ්වාස කිරීම	- 03
2-සහාබාවරුන් ප්‍රිය කිරීම	- 12
3-සහාබාවරුන් හා නව පවුල් ඥාතීන්	- 14
4-ඉස්ලාමීය විද්වතුන්	- 16
5-වගකීම් දරන්නන්	- 17
6-අලලාත් කෙරෙහි සාරධර්ම	- 20
7-අලලාත්ගේ වැඩි කෙරෙහි සාරධර්ම	- 25
8-නබිතුමා කෙරෙහි සාරධර්ම	- 28
9-ආත්මභාවය කෙරෙහි සාරධර්ම	- 31
10-දෙමාපියන්ට කළ යුතු කාර්ය	- 38
11-දරුවන්ට කළ යුතු කාර්ය	- 41
12-සහෝදරයන් කෙරෙහි සාරධර්ම	- 44
13-සැමියා හා බිරිඳ කෙරෙහි සාරධර්ම	- 44
14-පවුල් ඥාතීන් කෙරෙහි සාරධර්ම	- 53
15-අසල් වාසීන් කෙරෙහි සාරධර්ම	- 55
16-මුස්ලිම්වරුන්ගේ අයිතිවාසිකම්	- 59
17-කාලීරවරුන් කෙරෙහි සාරධර්ම	- 69
18-ප්‍රාණීන් කෙරෙහි සාරධර්ම	- 73
19-සහාවෙති සාරධර්ම	- 77
20-ගමන් මාර්ගයෙහි සාරධර්ම	- 79
21-ආහාර ගැනීම කෙරෙහි සාරධර්ම	- 82
22-ගමන් කිරීම කෙරෙහි සාරධර්ම	- 88
23-ඇඳුම් පැළඳුම් කෙරෙහි සාරධර්ම	- 99
24-මුලික පෞද්ගලිකත්ව පිරිසිදුකම්	- 103
25-හිඳා ගැනීමෙහි සාරධර්ම	- 105

سنة هـ

منهاج المسلم

ردمك : ٥ - ٦ - ٨٦٤ - ٩٩٦٠

مكتب التعاون للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بسلطنة
بحر إبشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
تلف : ٥٢٨٠٠٧٧ فاكس : ٥٢٨٠٠٥١ م ب ١٩٢٦٧٥ الرياض ١١٦٦٢ بريد إلكتروني : Sultanah22@hotmail.com
E.mail : Sultanah22@hotmail.com
مركبة الترامبولين المصنوعة في الصين : ١٩٥٠٢١٠٠٠٠٠٠٠٠